

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

RAZMISLIMO NAŠ PROSTOR!

Smo tik pred junijskimi volitvami, na katerih bomo izvolili nov deželni svet, novega predsednika dežele Furlanije-Juljske krajine, predvsem pa bo tudi od nas odvisno, koliko slovenskih predstavnikov nam bo uspelo izvoliti v deželni svet.

Zelo oziroma naravnost krvavo potrebno je, da še enkrat, in gotovo tudi ne zadnjič pred volitvami!, ponovimo, kako pomembno je imeti naše, slovenske ljudi v deželni svet!

In še enkrat tudi ponavljamo našo jasno in nedvoumno podporo predsedniškemu kandidatu Riccardu Illyju, ker je predstavnik leve sredine, v kateri se prepoznavajo večina slovenskih ljudi in volilcev v Furlaniji-Juljski krajini, in tudi zato, ker je na svoj seznam uvrstil dva slovenska kandidata, in sicer Tamaro Blažina in Mirka Špacapana, ki sta predstavnika dveh duš našega narodnega telesa v Italiji. Pa vendar bi tokrat radi predstavili še en vidik, zaradi katerega je izjemno pomembno, da na junijskih volitvah pri nas zmaga leva sredina in Riccardu Illy kot kandidat za predsednika naše dežele. Gre preprosto za to, da bo v začetku maja prihodnje leto naša domovina Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije, kar bo seveda vneslo v ves naš prostor nove izzive ter tudi nove vsebine, katerih posledic se še sami ne zavedamo in jih tudi ne moremo predvidevati, saj nikomur ni dana taka jasnost, da bi že danes lahko z gotovostjo govoril o prihodnosti.

Skupno prihodnost Slovencev ob odpravi sedanje državne meje si lahko torej samo predstavljamo. Čeprav nekateri danes javno trdijo, da v skupni Evropi, ko bomo Slovenci ponovno združeni, saj meje med Slovenijo in Italijo več ne bo, tudi narodnih manjšin ne bo, smo sami mnenja, da bo vloga naše narodne skupnosti v Italiji še kako pomembna.

Prvič bo zelo pomembna zato, ker bomo še vedno živeli v državi Italiji, pa čeprav državne meje ne bo več, drugič pa zato, ker danes zares nihče ne ve, kako bo odprava državne meje delovala na vse nas, na Italijane, na pripadnike slovenske manjšine v Italiji, italijanske v Sloveniji in na Slovence iz matične države.

Jurij Paljk

/ stran 3

Ponovno obvestilo!

Zelo težko nam je, ker vam moramo ponovno na prvi strani pisati, drage bralke in bralci, o težavah, ki nam jih povzročajo italijanska pošta z dostavo vašega in našega tednika!

Kot smo že večkrat pisali, smo bili zaradi nove zakonodaje, ki ureja poštne storitve, prisiljeni "zapirati" našo redakcijo že v torek ob 14. uri, ko gre Novi glas v tisk, da je potem stiskan do srede zjutraj, ko gre na pošto.

Po novih pravilih mora namreč naš tednik tudi za tržaške naročnike na pošto v Gorici, od koder ga pošljejo najprej v Padovo, kjer je distribucijski poštni center za severovzhodno Italijo.

To nam povzroča veliko težav, o katerih je prav, da ste seznanjeni tudi vi, drage bralke in bralci.

Prva je ta, da naši naročniki na Tržaškem dobijo največkrat Novi glas šele v soboto, z veliko zamudo torej, za katero pa nismo krivi mi, ampak italijanska pošta.

Druga velika težava pa je ta, da moramo v uredništvu dejansko časopis pripraviti že v ponedeljek, kar pomeni, da dogodkov, ki se zgodijo v torek, sredo in četrtek, ne moremo "kriti" s poročili in zapisi, ampak jih lahko samo napovedujemo, največkrat pa še tega ne, še posebno v primerih, ko se dogodijo, še preden naši naročniki dobijo Novi glas v roke.

Vse naštetje je seveda vzrok velike nejevolje pri vseh: pri nas v uredništvu, ker smo zaradi naštetega nemočni, pri organizatorjih prireditelj v naših krajih in seveda tudi pri vas, dragi bralci.

Prosimo seveda za vaše razumevanje, saj zares ni od nas odvisno delovanje italijanske pošte, zaradi katere moramo dan prej z Novim glasom v tisk!

Uredništvo in uprava

Praznična predstavitev zgoščenke ob 10-letnici delovanja Akord, sozvočje, ki povezuje

FOTO DPD

"Že veliko mostov smo zgradili čez Sočo, takih mostov, ki nas vežejo, drugačne in različne... Tudi moška pevska skupina Akord iz Podgore je eden takih mostov," ki nagovarja in povezuje tri duše naše skupne Gorice: slovensko, furlansko in italijansko. S temi besedami je naš odgovorni urednik Jurij Paljk v petek, 16. t.m., lepo označil vlogo pevske skupine Akord iz Podgore, ki je želela obeležiti desetletnico delovanja z bogatim kulturnim večerom in predstavitev prve zgoščenke.

Slovesnosti v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž - ki so se je med drugimi uglednimi gosti udeležili goriški župan Vittorio Brancati, sen. Miloš Budin, pokra-

jinska odbornika Roberta Demartin in Marko Marinčič, občinski odbornik Damijan Terpin - je uvedel mešani zbor Podgora, ki ga vodi dr. Mirko Špacapan, obnem dirigent, mentor in duša skupine Akord. Predsednica društva Podgora Sabina Antoni je nato v pozdravnem govoru izrazila željo, da bi CD-plošča te skupine, ki vsebuje pol slovenskih in pol italijanskih pesmi, bila tudi someščanom, ki ne poznajo oz. prezirajo naš jezik, sporočilo sožitja in želje po sodelovanju. Jurij Paljk je v pozdravnem nagovoru tudi povedal, da je to praznik zavezancev petju, ki že deset let delijo svojo ljubezen do glasbe z vsemi nami. S čistimi in temnejšimi akordi spremljajo življenje naše sloven-

ske narodne skupnosti. "Gre za pristno, tiho življenje lepe Podgore, ki ob nežnem ženskem boku čudovite reke Soče še vedno ve, da je slovenska vas, pa čeprav se je danes prebivalstvo vasi seveda spremenilo."

Pevci skupine Akord so zvesti slovenski pesmi; ker pa se zavedajo svojega prostora, svoje zgodovine in lastnih globokih korenin, "lastne samobitnosti, ki ti omogoča, da si lahko drugemu in drugačnemu prijatelj in seveda prav zato od njega lahko zahtevaš spoštovanje, ker ga sam spoštuješ," pojejo tudi lepe pesmi sosedov. Saj "pesem ne pozna meja! To je sporočilo Akorda."

/ stran 7

Danijel Devetak

Lojze Peterle v Kulturnem domu v Gorici

Evropo gradimo počasi, a vztrajno!

Prvi slovenski predsednik demokratične vlade in član predsedstva Evropske konvencije Lojze Peterle je v organizaciji SKGZ v Gorici 19. t.m. spregovoril o evropski ustavi in o tem, kaj je za govoricami, da naj bi prav on postal predsednik novega evropskega parlamenta. Večer sta uvedla dr. Livio Semolič in prof. Claudio Cressati, prisostvovali so ugledni gostje: gen. konzulka RS Jadranka Šturm Kocjan, sen. Miloš Budin, dr. Mirko Špacapan in drugi. - Več prihodnjič!

FOTO BUMBACA

Sporočilo: novi številki telefona in faksa

Od ponedeljka, 26. MAJA, bomo imeli V GORICI novo številko TELEFONA NA UREDNIŠTVU in FAXA NA UPRAVI:

♦ nova tel. številka UREDNIŠTVA v Gorici: 0481 550330
♦ nova številka faksa UPRAVE v Gorici: 0481 548276.

Telefonska številka goriške uprave ostaja 0481 533177, številka faksa goriškega uredništva pa 0481 548808.

02 PAPEŽ DOPOLNIL 83 LET

03 Marjan Drobež / intervju
DRAGAN VALENCIČ

04 Ivan Žerjal
KARITAS: REVŠČINA IN PRISELJEVANJE

10 Danijel Devetak
ŽUPAN BRANCATI V KC LOJZE BRATUŽ

10 MIRKO ŠPACAPAN NA NAŠEM UREDNIŠTVU

Deželne volitve Izbira je lahka

Naše volivke in volivci se nikakor ne smejo vznemirjati ob pisanju krajevnih italijanskih časnikov, da se utegnejo izidi junijskih deželnih volitev celo razveljaviti, ker da je pristojna sodna oblast protizakonito prepovedala nekaterim listam volilni nastop. Ob takih in podobnih govoricah moramo slovenski volivci in volivke ohraniti mirno kri in narediti vse, kar moremo, da bomo v novem deželni svet prisotni s primernim številom svojih predstavnikov.

Bližnje volitve pa so naravnost edinstvena priložnost, da se v deželni zbor Furlanije-Juljske krajine vrne predstavnik Slovenske skupnosti, kjer ga ni že celih deset let. Škoda, ki jo je povzročil, kdor je zasnoval in nato udeležil zakon, po katerem volivci edine slovenske stranke v Italiji niso mogli priti do svojega predstavnika v deželni zboru, je neizmerna in bi se moral tisti, ki je zagrešil ta politični škandal, globoko pogrezniti v tla. Deset let se je Slovenska skupnost vztrajno trudila, da bi našla pot iz hude zagate. Zdaj pa jo je končno vendarle našla! V nedeljo, 8., in v ponedeljek, 9. junija, bodo člani, pristaši in somišljeniki edine slovenske stranke v Italiji množično glasovali za listo predsedniškega kandidata Illyja in za listo Marjetice, na kateri bodo oddali preferenčni glas kandidatu SSK dr. Mirku Špacapanu. Slednji je sicer tudi na seznamu samega predsedniškega kandidata in bo z Illyjevo zmago avtomatično izvoljen v novi deželni svet.

SSK je vsekakor zelo modro ravnala, ko je za bližnje deželne volitve določila kandidata z Gorškega. S tem je po eni strani končno ustregla globoki želji in tudi dolgoletnemu upravičenemu pričakovanju celotnega gorškega območja, po drugi pa nekako nagradila Goriško, kjer je SSK na lanskih občinskih volitvah v Gorici dosegla naravnost zgodovinski uspeh.

/ stran 3

Drago Legiša

1

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

VSEBINA

SVET OKROG NAS

Pot do končnih sklepov bo še dolga Zasedala je Evropska konvencija o ustavi

Minuli teden je zasedala evropska konvencija in dva dni razpravljala o smernicah za oblikovanje novega institucionalnega ustroja Unije. Razprava je potekala na podlagi predlogov, ki jih je konec aprila predložilo predsedstvo konvencije pod vodstvom Giscarda D'Estainga in o katerih smo že poročali. Kot znano, v bistvu gre za to, kako naj delujeta evropski ministrski svet in evropska komisija.

Za zdaj ministrski svet deluje po šest mesecev pod predsedstvom ene od držav članic. Velike države, zlasti Francija in Nemčija pa tudi Velika Britanija, trdijo, da je sistem rotacije neučinkovit in preživeti, zato se zavzemajo, da bi svet imel stalno predsedstvo, ki bi to funkcijo lahko opravljalo pet let. Predsednika bi imenovali evropski voditelji iz svojih vrst, vodil bi delo sveta in zagotavljal večletno kontinuiteto. Evropska komisija, ki ji sedaj predseduje Romano Prodi, bi imela še naprej izvršno, upravljalno in usklajevalno funkcijo. Predsednika naj bi izvolil evropski parlament z večino glasov, nato pa bi ga potrdil še ministrski svet. Komisijo naj bi sestavljalo največ 15 članov, čeprav bo Unija čez leto dni štela 25 članic.

Omenjeni predlogi so imeli različne odmeve. V glavnem jih podpira predvsem skupina velikih držav, v kateri so Francija, Nemčija, Velika Britanija, Španija, Italija in Poljska. Na drugi strani pa je skupina 16 majhnih ali srednjih držav, ki imajo različne poglede od skupine ome-

njenih velikih držav. Tako 7 sedanjih in 9 prihodnjih držav članic zagovarja ohranitev načela enakosti med članicami in skladno s tem podpira krožno izmenjavanje predsedstva evropskega sveta ter zastopstvo vseh članic v evropski komisiji. Nasprotuje torej uvedbi stalnega predsednika Unije, medtem ko se strinja z uvedbo položaja zunanjega ministra. V zadevno razpravo se je vključil tudi Prodi, ki predlaga, naj bi se s predsednikom konvencije soočila pred člani konvencije o spornih institucionalnih vprašanjih.

Položaju stalnega predsednika Unije nasprotuje tudi Slovenija skupaj s številnimi drugimi majhnimi in srednjimi državami. Na zasedanju konvencije sta v tem smislu posegla tako njen zunanji minister Dimitrij Rupel kot poslanec Lojze Peterle, ki sta se zavzela tako za ohranitev sistema rotacije kot tudi načela, po katerem naj vsaki državi članici pripada eno mesto v evropski komisiji, kot to predvideva pogodba iz Nice, podpisana decembra 2000.

Toliko o zadnjem poteku razprave o novi institucionalni ureditvi razširjene Unije na evropski konvenciji, ki šteje 105 članov kot predstavnikov sedanjih in prihodnjih članic Unije. Pot do končnih sklepov oz. predlogov bo še dolga in naporna. Za zdaj mora konvencija predložiti predlog pogodbe do 20. junija, ko se bodo v Solunu zbrali najvišji voditelji Unije.

Alojz Tul

V nedeljo, 18. maja

Papež dopolnil 83 let

Sveti oče je v nedeljo, 18. t.m., slovesno, a tudi tako, kot le on zna, praznoval svoj rojstni dan.

Na Trgu sv. Petra v Rimu se je zbralo več kot 50 tisoč vernikov z vsega sveta, ki so z njim prisostvovali bogoslužju, med katerim je sveti oče povzdignil na čast oltarja dva nova italijanska in dva poljska svetnika.

Morda je bilo to najlepše darilo svetega očeta svetu in vsem vernikom, saj papež od vedno zagovarja svetost življenja in predvsem zato z veliko naklonjenostjo gleda na svetle zglede krščanskega življenja. Znano je, da se je pod njegovim vodstvom Cerkev dobesedno podvojilo število svetnikov in blaženih, kar je samo dokaz več, kako si sveti oče prizadeva, da bi tudi današnjemu človeku z zgledi dokazal, kako je edino resnično in polno življenje prav v Kristusovem evageliju in njegovem nauku.

V Rim je prišlo izjemno število poljskih vernikov, ki jih je vodil poljski predsednik Aleksander Kwasniewski. Papež je povišal na čast oltarja tudi škofa Jozefa Sebastiana Pelczarja, ki je bil papežev predhodnik na teološki fakulteti v Krakovu, o katerem je dejal, kako rad je govoril te besede: "Nobena telesna pogojenost in nobena starost ne moreta biti nikakršna ovira za odlično življenje. Bog namreč ne jemlje v obzir zunanji stvari, ampak dušo, in zahteva od nas samo tisto, kar zmoremo dati!"

S temi lepimi besedami novega svetnika je seveda papež spregovoril tudi o sebi in dejal, da sebe izroča "v duhu in v milost Materi Božji, kate-

ri izročam svoje življenje in svojo službo, v katero me je poklicala Božja previdnost!"

Bogoslužja pa se je udeležilo tudi veliko drugih ljudi in vernikov z vsega sveta, ki so svetemu očetu ob koncu maše zapeli skupaj znano "Vse najboljše!"

V imenu kardinalskega zbora je papežu Janezu Pavlu II. voščil kardinal Joseph Ratzinger, ki je skupaj z množico zbranih papežu tudi voščil "ad multos annos!"

Množica je papežu navdušeno vzklikala in tudi sam je bil vidno ganjen.

V ponedeljek, 19. t.m., pa je sveti oče v posebni avdienci sprejel poljske vernike in romarje v Večno mesto in jim v prostem nagovoru dejal: "Včeraj sem dopolnil 83 let in vstopil v štiriinosemdeseto leto svojega življenja. Vem, da se približuje dan, ko sem bom predstavil pred Bogom, da bi mu podal obračun svojega življenja in to od otroštva v rodni Wadowicah do obdobja, ki sem ga preživel v Krakovu in v Rimu. Izročam se v roke Božjega usmiljenja in Materi Božji."

Samo dan prej pa je pred vsem svetom papež dejal: "Bog naj mi pomaga, da bom zvesto kos poslanstvu, ki mi ga je zaupal v službi Cerkev!"

Odveč je seveda pisanje, da je papežu ob 83. rojstnem dnevu čestitalo ogromno ljudi, od pomembnih državnikov do preprostih ljudi, med katerimi so bili tudi otroci. Iz Vatikana so sporočili, da je samo po elektronski pošti prišlo svetemu očetu več tisoč voščil.

Papež pa se te dni že pripravljala na svoje stoto pastoralno potovanje na Hrvaško.

(JUP)

Atentati v Čečeniji, Riadu in drugod Krvavi teden: velika zaskrbljenost v svetu

12. maj; Znamenskoje, Čečenija: tovornjak napolnjen z eksplozivom zavozil v sedež uradov krajevne filoruske uprave in varnostnih služb v kavkaški republik. Eksplozija povzročila 59 mrtvih, med katerimi 22 žensk in 10 otrok.

13. maj, Riad; Savdska Arabija: 7 avtov oz. tovornjakov polnih eksploziva z enako dinamiko uničila hiše ter sedež mešane savdsko-ameriške družbe v mestnih četrtih Riada, kjer živijo pretežno Američani in drugi zahodnjaki. Življenje izgubi 34 oseb, med katerimi 7 Američanov.

14. maj; Iliskhan-lourt, Čečenija: dve ženski se razstrelita na nekem množično obiskanem prazniku, menda z namenom, da bi ubili svetovalca vodje filoruske vlade v Čečeniji. Kadyrov sicer uide atentatu, v katerem pa obleži 14 oseb.

16. maj; Casablanca, Maroko: 10 samomorilcev povzročijo skoraj istočasno 5 eksplozij v centru mesta. V pokolu izgubi življenje 41 ljudi. Samomorilci napadejo belgijsko veleposlaništvo in bližnje judovsko restavracijo, izraelski klub, špansko kulturno središče z restavracijo in hotel Farah Maghreb.

17. maj; Hebron, Cisjordanija: težko pričakovani vrh med

izraelskim premierom Sharonom in njegovim palestinskim kolego Abu Maznom odpade zaradi atentata, ki ga palestinski skrajneži povzročijo nekaj ur pred srečanjem. V centru Hebrona se razstrelili in pri tem ubije še izraelski par.

18. maj; Jeruzalem, Izrael: V dveh palestinskih samomorilskih napadih izgubi življenje v nekaj minutnem razmaku devet ljudi, sedem Izraelcev in palestinska napadalca. Sharon (na sliki) odpove predvideni obisku v ZDA, v okviru katerega bi se moral srečati z ameriškim predsednikom Bushem.

Krvavi seznam je nadvse zaskrbljujoč. Poznavalci sicer pripisujejo režijo atentatov različnim terorističnim skupinam, vendar za njimi stoji ista ideologija. Po hudem udarcu, ki sta ga je doživela islamski ponos in teroristična mreža Al Qaida po strmoglavljenju talibanskega in iraškega režima, so Osama Bin Laden in njegovi privrženci izkoristili trenutek in napade v zmernih arabskih državah prikazali kot maščevanje in opozorilo za vse, ki se bodo preveč podrejali zahodnemu sovražniku.

To še enkrat dokazuje, da so imeli prav vsi tisti, ki so v nasprotju z ameriški tezami dokazovali, da se islamskega terorizma ne bo dalo uničiti z velikimi vojaškimi akcijami. Kot mogočni izraelski vojski še ni uspelo zaustaviti palestinskih samomorilcev, tako ameriški posegi v Afganistanu in Iraku niso zaustavili Al Qaide. Nasprotno. Ta je z zadnjimi atentati samo dokazala, da lahko udari kjerkoli: tudi pred pragom Evrope, ki je bila do sedaj izven telega nevarnega dogajanja.

Breda Susić

ZA DEŽELNE VOLITVE 8. IN 9. JUNIJA 2003 VOLI TAKO:

PREKRIŽAJ ZNAK MARJETICE IN
PRIPIŠI **MIRKO SPAZZAPAN**.

**TAKO BO TVOJ GLAS GOTOVO ŠEL
SLOVENSKEMU KANDIDATU.**

**NI TREBA, DA NAPIŠEŠ RICCARDO ILLY, KER JE
NJEGOVO IME ŽE NATISNJENO NA VOLILNICI.**

**CILJ SLOVENSkih VOLIVCEV JE, DA NAŠ
KANDIDAT DOSEŽE VEČ PREFERENČNIH GLASOV
KOT OSTALI KANDIDATI NA ISTI LISTI.**

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Za trden volilni dogovor

Po bolj ali manj poluradnih izračunih bi lahko imeli Slovenci v novem deželnem svetu kar tri, če ne celo štiri svoje predstavnike. Toda če pobliže pogledamo stališča posameznih političnih strank, bi se tako prodoren uspeh zgodil le v tako imenovanih izjemno naklonjenih okoliščinah. Za prodor takšnega obsega bi morali imeti kar nekaj "športne" sreče, kot se temu reče. Prvi pogoj je zmaga Riccarda Illyja oziroma njegove koalicije, s čimer bi bila zagotovljena oba naša predstavnika na "seznamčku", poleg tega bi imeli primeren izhodiščni položaj tudi drugi manjšinski kandidati. Illyjeva zmaga je torej pot do možne velike zmage slovenskih kandidatov. Seveda bo Illyjeva zmaga tudi uspeh vseh tistih kandidatov in volivcev večinskega naroda, ki se opredeljujejo za programsko smernice sil leve sredine.

Globoko verjamemo, da bi bil tovrsten rezultat celotni naši deželi v veliko korist in da je pač treba napraviti vse, da bi se uresničil. Kljub ugodnim raziskavam javnega mnenja pa je seveda treba biti previdni in nikakor ne podcejevati druge strani, ki utegne v zaključku predvolilnega boja zaigrati na strune ostrine ali pa na približevanje svojega programa levo-sredinskemu kandidatu - izbira ene ali druge opcije v pravem trenutku bi lahko obrodila določen rezultat, zato torej previdnost.

Toda tudi v primeru Illyjeve zmage, o kateri v jedru ne dvomimo, bi se lahko zgodilo, da slovenski kandidati ne bi uspeli do takšne

mere, do katere more seči optimalna možnost. Utegnilo bi se zgoditi, da bi bila izvoljena le oba "seznamčka", za ostale pa ne bi bilo več zadostnega vzgona in to zaradi dejstva, ker med manjšino ne bi prišlo do dovolj trdnega dogovora. In vsled tega trden volilni dogovor na vsak način potrebujemo. Dogovor, ki bi preprečil nepotrebno in lahko tudi usodno razprševanje naših glasov ali celo medsebojno izločanje, čemur se je nujno izogniti. Dogovor bi nadalje preprečil možnost, da bi zaradi našega notranjega izključevanja celo favorizirali kandidate z desno-sredinskega brega. In slednjič bi dogovor preprečil najhujše, če Illy sploh ne bi bil izvoljen. V tem primeru, -v katerega sicer ne verjamemo, je pa možen in ga je zato v politiki nujno upoštevati -, pa bi naš premalo odločni dogovor ali celo nedogovor spravil v nevarnost prav vse naše kandidate. In ko bi nam obrnila hrbet še "športna" sreča, bi utegnili doživeti popolnoma nepotreben poraz.

Dejstvo je, da trden volilni dogovor rešuje prav vse probleme ter zagotavlja kar najboljši volilni rezultat. In trden volilni dogovor je tisti, ki želi osredotočiti vso svojo pozornost na tiste naše kandidate, ki imajo realno možnost izvolitve. Trden volilni dogovor preprečuje, da bi prišlo do medsebojnega izključevanja ter metanja glasov v prazno. Trden dogovor je ne nazadnje udejanjenje tistih naših prepričanj, zaradi katerih gremo na volitve prav kot nepogrešljivi del Illyjeve koalicije.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJČ

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN.

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV.

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

S 1. STRANI

Izbira je...

Dr. Mirko Špacapan pa je kot tedanji pokrajinski tajnik Ssk imel pri tem uspehu gotovo največ zaslug. To je vsekakor trdno jamstvo, da bo tudi kot deželni poslanec prav tako uspešno opravljal svoje dolžnosti v novoizvoljenem deželnem zboru. Ne smemo tudi pozabiti, da je kandidat Ssk bivši goriški pokrajinski odbornik in ima torej tudi bogate uprave izkušnje.

Na bližnjih deželnih volitvah bo zato izbira za vsakega zavednega Slovenca in demokrata zelo lahka in samo po sebi umevna. Volil bo tako, da bo v noven deželnem svetu prisoten tudi predstavnik Slovenske skupnosti, edine slovenske stranke v Italiji. To je tudi zato pomembno, ker se naglo bliža mesec maj 2004, ko bo tudi Slovenija postala članica Evropske unije in se bo prav dežela Furlanija Julijska krajina znašla pred novimi izzivi in tudi novimi priložnostmi. Prisotnost slovenskega predstavnstva v deželnem svetu bo zato tembolj dragocena tako za našo narodnostno skupnost kot tudi za celotno družbo, v kateri nam je usojeno živeti.

S 1. STRANI

Razmisliti...

Niti enega samega namreč ni med nami, ki bi znal odgovoriti, kako bo odprava državne meje delovala na Goriškem, ki bo v novi, razširjeni Evropi po vstopu Slovenije postala z obmejnega področja izrazito srednjeevropski prostor. Mimo dejstva, da bodo tudi pripadniki, mimogrede povedano, narodne manjšine v Italiji to širitev kmalu občutili na lastnem žepu, saj bo zaradi trajne odprave raznih prostih in drugih cenovnih bencin na Videmskem, Goriškem in na Tržaškem za vedno ostal še samo spomin, se moramo vsi zavedati, kako bo pomembno, kdo bo našo deželo vodil, ko se bo širitev Evropske unije udeležala.

Če po eni strani Slovenci iz Goriške, in to z obeh strani državne meje, že dlje časa z veliko zaskrbljenostjo opozarjamo ljubljano na dejstvo, da bo goriški prostor po padcu državne meje ostal odprt vse do izvira reke Soče, do Postojne in na ves Kras, pa se seveda tudi zavedamo pomembne narodnostno obrambne, kulturne, zgodovinske in druge vloge slovenske narodne manjšine, ki bo tudi v prihodnje ostala tu, v Italiji, čeprav bi mnogi, in nekateri tudi zadnje čase vse bolj, radi videli, da je sploh ne bi bilo.

Dejstvo pa je, da se ne bomo po padcu državne meje, odselili ne na Mars in ne na Luno, kot bi rekel naš glavni urednik Andrej Bratuž, ampak bomo živeli v Italiji še naprej, sicer res v okviru Evropske unije, a še vedno v Italiji, še vedno kot narodna manjšina.

Tega se moramo seveda še kako zavedati, ko se že danes pripravljamo na junijske volitve. Izbrati in izvoliti moramo torej tiste ljudi, ki imajo do nas naklonjen, pošten odnos, take, ki se zavedajo pomena prisotnosti slovenske narodne manjšine pri nas!

Izbira Illyja in njegove kandidatne liste je torej za našo manjšina nujna!

Intervju / Dragan Valenčič

Tudi Šempeter in Vrtojba del skupnega mesta

Občina Šempeter-Vrtojba je sicer med manjšimi, vendar najbolj dejavnimi in uspešnimi lokalnimi skupnostmi v Sloveniji. Družbenogospodarski razvoj usmerjajo po programu, ki je načrtan do leta 2020, tako da je prihodnost te občine jasna in pregledna. Dragan Valenčič je župan že drugi mandat, torej od ustanovitve občine oz. od njene odcepitve iz mestne občine Nova Gorica pred skoraj petimi leti. Velja za vsestransko in zelo ustvarjalno osebnost, zlasti pa je izkušen finančnik. Že nekaj časa veliko svojih moči, znanja in volje namenja sodelovanju s sosednjima občinama Novo Gorico in Gorico, ki si prizadevata postopno oblikovati skupno mesto brez meje. Dejansko bi tako nastalo novo središče na Goriškem, ki bi ta prostor lahko uspešno uveljavljalo bodisi v Sloveniji in Italiji kot tudi v mednarodnih organizacijah, zlasti v Evropski uniji. O vsem tem več in podrobneje v pogovoru z županom občine Šempeter-Vrtojba Draganom Valenčičem.

Gospod župan, občina Šempeter-Vrtojba je druga najbogatejša občina v Sloveniji, za Trzinom pri Ljubljani; kako pa se to odraža pri naložbah v razne dejavnosti, denimo, v šolstvo in infrastrukturne objekte?

Naš občinski proračun je velik in znaša letos okrog milijardo 700 milijonov tolarjev, ob 6.300 prebivalcih Šempetra in Vrtojbe. Denar zbiramo zlasti iz dohodnine prebivalcev in iz dveh drugih pomembnih virov. To sta koncesijska dajatev od posebnih iger na srečo in posebne komunalne takse, ki jih naša občina pobira na mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi od vsakega tovornega vozila, ki prečka slovensko-italijansko mejo. Naša občina se uvršča med tiste, ki velik del proračuna namenja za nove investicije. Za naložbo porabimo okrog polovico sredstev iz proračuna, letos se približujemo celo šestdesetim odstotkom take namenske porabe denarja. V prvih štirih letih delovanja občine smo opravili nekatere pomembne naložbe, predvsem v šolstvu, na področjih komunalne in cestne infrastrukture, in drugod. V štirih letih smo za naložbe namenili okrog 3 milijarde 500 milijonov tolarjev, od skupaj 5 milijard tolarjev, kolikor so znašali občinski proračuni v omenjenih štirih letih.

Gradnja obvozne ceste, s katero bi tovarni promet, ki poteka čez mejo, preusmerili mimo Vrtojbe, se zapleta in nastajajo spori, ki se zdijo nerešljivi. Zaradi zamude so bila izgubljena celo namenska sredstva, ki jih je za gradnjo obvoznice namenil sklad Evropske unije.

Na zasedanju občinskega sveta smo sprejeli spremembe prostorsko ureditvenih pogojev za območje bodoče obvoznice, pri čemer smo upoštevali tudi pripombe tistih lastnikov, ki doslej niso hoteli prodati svojih zemljišč za omenjeno prometnico. Poudarjam, da bi iz prostorsko ureditvenih pogojev črtali veliko čistilno napravo, ki ji v Vrtojbi nasprotujejo. Z devetimi lastniki spornih zemljišč se bo občina poskušala sporazumeti in verjamem, da se bomo dogovorili. Kmetje bi nam prodali kmetijska zemljišča, namenjena gradnji, ki so sicer sedaj v postopku razlastitve. Upamo, da bomo zgodaj v jeseni letos lahko pričeli gradnjo prve faze obvoznice Vrtojba.

Zgraditev prve faze prometnice, ki bo segala od mejnega prehoda Vrtojba do gramoznice Primorja iz Ajdovščine, bo stala okrog 200 milijonov tolarjev. Denar za to fazo gradnje je zagotovljen iz letošnjega proračuna in iz občinskega proračuna za leto 2004. V nadaljevanju bosta potekali še dve fazi gradnje, pri čemer bo obvoznica segala tudi v sosednjo občino Miren-Kostanjevica. Celotna trasa obvoznice bo dol-

ga nekaj čez dva kilometra, celotna gradnja pa bo po naših izračunih stala približno 500 milijonov tolarjev.

V občini Šempeter-Vrtojba si zelo prizadevate za preoblikovanje mednarodnega mejnega prehoda v Vrtojbi, ki je zdaj največji prehod za blagovni promet in izmenjave ob slovensko-italijanski meji, po vstopu Slovenije v EU pa bo izgubil svojo vlogo. Za kakšne namene bi ga preuredili?

Občina je dolžna predvsem uskladiti prostorske načrte celotnega območja mejnega prehoda na način, ki bo ustrezal potrebam bodočih investitorjev. Imamo ureditveni načrt, ki ga je potrebno dopolniti in delno spremeniti, ker ne odgovarja potrebam lastnikov nepremičnin na prehodu. V tem načrtu ni tehnološkega parka, ki je važen del preoblikovanja mejnega prehoda, ki pa seveda ne bo mogel nuditi zaposlitve tistim delavcem, ki izgubljajo delo na mejnem prehodu. Pri tem imam v mislih predvsem špediterje. Tisto, kar je najbolj pomembno, je, da bo treba znotraj spremenjenega ureditvenega načrta sprostiti namene pozidave na celoten kompleks, in ne tako, kot je sedaj, ko ima vsako področje znotraj ureditvenega načrta strogo namembnost po dejavnostih. In seveda tu se lastniki med seboj težko uskladijo o dejavnostih, ki bi jih razvili na posameznih zemljiščih. Skupaj z italijansko stranjo pripravljamo projekt za ureditev skupne pretovorne platforme na italijanskem območju prehoda in projekt za ustanovitev t.i. proste cone, o čemer smo se pogovarjali tudi s predsednikom evropske komisije (vlade) Romanom Prodiem, ob njegovem nedavnem obisku v Novi Gorici oziroma v Gorici. Ukvarjamo se tudi s projekti prezaupovanja delavcev na prehodu, ki bodo ostali brez zaposlitve, zlasti špediterjev. Pri tem sodelujemo z regijsko razvojno agencijo in raznimi skladi. Špediterji naj bi pridobili nova znanja, da bi se lahko laže odločili o tem, kaj bodo v prihodnje delali. Na mednarodnem mejnem prehodu Vrtojba je neposredno ogroženih, to je tistih, ki bodo lahko izgubili delo, okrog 190 špediterjev. Država ne pomaga dovolj v naših naporih in dejavnostih za preoblikovanje mejnega prehoda, zlasti pogrešamo njeno skrb za prezaupanje špediterjev. Država nam je pomagala zgolj pri umestitvi tehnološkega parka na mejnem prehodu, nikjer drugod pa ne prispeva ničesar. Sredstva za tehnološki park, ki bo zelo pomemben za razvoj novih tehnologij, prispevata zgolj občina Šempeter-Vrtojba in Mestna občina Nova Gorica, računamo pa tudi na prispevek iz sklada Evropske unije. Le-ta naj bi znašal milijon evrov.

Šempeter pri Gorici je bil nekoč, do nove razmejitve leta 1947, del sosednje Gorice. Vi to radi poudarjate, ko gre za stike in sodelovanje s sosednjim mestom v Italiji. Ali Šempeter sedaj spet postaja del Gorice, ker se meja postopno slabi in bo čez nekaj let povsem odpravljena?

Zanimivo vprašanje, ki sem ga razložil goriškemu županu g. Brancatiju, s preteklostjo in lego Šempetra pa sem seznanil tudi predsednika evropske komisije Romana Prodi, med njegovim nedavnim obiskom v Novi Gorici in Gorici. Kot posebno omenjam, da je Šempeter pri Gorici zmeraj ohranil ta naziv, čeprav ga je meja leta 1947 odrezala od Gorice. Pri tem pa marsikdo misli, da je to Šempeter pri Novi Gorici. Šempeter spada v primestje Gorice. Govorimo pa sedaj o skupnem mestu, ki bi ga tvorili Šempeter z Vrtojbo, Nova Gorica in Gorica. Velikokrat sem dejal, da je Šempeter južni del širšega mesta. Ostal bo sicer primestje Gorice, saj imamo z Gorico fizični stik, z Novo Gorico pa ga, denimo, nimamo. Pri tem je važna tudi tradicija iz prejšnjih stoletij. Naš Šempeter je izredno dobro sodeloval s Podturnom v Gorici, Vrtojba pa je imela tesne odnose s Štandrežem. Te vezi so se ohranile do sedaj in naši ljudje jih visoko cenijo. Toda naj še enkrat poudarim, da Šempeter in Vrtojba spadata v del novega skupnega mesta brez meje, ki se je začelo oblikovati.

Zakaj pa v projekt, imenovan Sožitje, o skupnem razvoju in prihodnosti občine Šempeter-Vrtojba, Nove Gorice in Gorice, niste vključili tudi občine Miren-Kostanjevica in občine Brda, ki sta bili nekoč tudi zelo povezani z Gorico?

Podpisnice projekta Sožitje, ki sta ga omenili, so tri občine, morda zaradi tega, ker bodo novo zamišljeno mesto vendarle tvorile občine Šempeter-Vrtojba, Nova Gorica in Gorica. Ostala območja direktno v mesto

ne spadajo, vendar se bosta občini Miren-Kostanjevica in Brda začeli sami vključevati v drugi, tudi zelo pomemben projekt tukaj na Goriškem, ki se imenuje Čezmejna zaveza. Ob tem omenjam simpozij, ki ga je nedavno priredila pokrajinska uprava v Gorici, in sem se ga tudi jaz udeležil. Na njem je govoril tudi predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, ki je razlagal nekako takole: "Goriška pokrajina je v deželi Furlaniji-Juljski krajini manjša od videmske in pordenonske. Manjša je tudi zato, ker nam manjka en del te pokrajine". Jaz pa sem mu odgovoril, "da tudi nam v Sloveniji manjka en del vaše pokrajine". Na koncu smo rekli, naj spet ustanovimo tisto staro goriško pokrajino. Ja, zakaj ne. Čezmejna pokrajina je mogoča, jaz sem o njej velikokrat govoril in v to čezmejno regijo oz. pokrajino bi se vključile tudi vse ostale občine na Goriškem.

Občina Šempeter-Vrtojba se kljub svoji majhnosti loteva nekaterih večjih projektov širšega pomena in razsežnosti. Gre na primer za razvijanje univerze oz. visokošolskih izobraževalnih programov, preobrazbo mednarodnega mejnega prehoda in drugih projektov. Kako te ambicije in dejavnosti morda usklajujete s sosednjo mestno občino Nova Gorica?

Na trenutke kaže, da med občinama nastajajo tudi neki spori. Toda moram poudariti, da pri glavnih projektih, razvojnih programih, ni nikakršnih nesporazumov. Sicer imata občini še nekaj nerešenih problemov iz preteklosti, vezanih na delitveno bilanco. A to so manj pomembne zadeve. Toda poudarjam, če ne bi nastala občina Šempeter-Vrtojba, nikoli ne bi imeli razvoja, ki smo ga imeli v teh štirih letih. Dejavnosti, ki smo jih razvili, in objekti, ki smo jih zgradili v Šempetru in Vrtojbi, pa služijo tudi potrebam prebivalcev Nove Gorice.

Hvala za pogovor.

Marjan Drobež

3

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

Generalni direktor italijanske Karitas msgr. Nozza v Trstu V ospredju priseljevanje, naraščanje revščine ter položaj na Balkanu in v Iraku

Msgr. Vittorio Nozza v Trstu v sklopu praznovanj
20-letnice delovanja krajevne škofijske Karitas

Tržaška škofijska Karitas praznuje letos 20 let prisotnosti in delovanja na Tržaškem. Da bi primerno obeležili ta jubilej, so odgovorni pri tej ustanovi priredili okroglo mizo, ki je potekala v petek, 16. t.m., v prostorih škofijskega seminarija v Trstu. Častni gost je bil generalni direktor italijanske Karitas msgr. Vittorio Nozza. Njegova prisotnost je nudila časnikarjem priložnost za razgovor o nekaterih perečih aktualnih vprašanih sedanega trenutka: v prvi vrsti gre za problematiko priseljevanja in za oceno t.i. zakona "Bossi-Fini", dalje za problematiko naraščajoče revščine in za dejavnost Karitas na Balkanu ter v povojnem Iraku.

V Italiji je v začetku letošnjega leta po podatkih notranjega ministrstva živelo 2.395.000 tujih priseljencev (800.000 več kot v prejšnjem letu). Pri tem je treba po besedah msgr. Nozze opozoriti, da narašča število nezakonitih priseljencev in da bo postopek ureditve njihovega položaja dolgotrajen. T.i. zakon Bossi-Fini namreč ni mogel rešiti vprašanja nezakonitega priseljevanja in tudi ni še določil vstopnega praga, se pravi tega, koliko ljudi lahko vstopi v italijansko državo. Zato je treba najti načine in vzvode, da se uredi status nezakonitih priseljencev, poleg tega pa je treba končno določiti za omenjeni vstopni prag. Za veliko priseljencev skrbijo razne področne Karitas, ki tako vsaj delno blažijo situacije, ki bi sicer utegnile postati problematične.

Vendar se Karitas ne ukvarja samo s problematiko priseljevanja. Beleži se tudi naraščanje različnih oblik revščine. Slednja se lahko razvršča v tri sklope: prvi obsega tiste primere, kjer hud prob-

FOTO KROMA

lem predstavljajo že osnovne človeške potrebe (hrana, obleka, dom, zdravje idr.). Število družin, ki jih prizadene taka oblika revščine (in ki načenja družinsko skupnost), narašča in obsega okoli sedem ali osem milijonov ljudi. Druga oblika revščine, ki sicer ni izrazito vidna, pa vendar obstaja in predstavlja verjetno še hujši problem, je osamljenost in zavrženost ljudi, na katere je družba pozabila: gre za ostarele, za fizično in duševno prizadete, za mladoletne idr. Tretja oblika revščine pa po besedah msgr. Rozze sestoji v pomanjkanju smisla in pomena življenja, kar je prisotno zlasti pri mlajših generacijah (to dokazuje tudi npr. visoko število samomorov). Kar se tiče položaja na Tržaškem, pa so operaterji Karitas opravili monitoražo 34 ustanov, ki delujejo v sklopu cerkvenega občestva in ki se ukvarjajo s kar 3.100 primeri omenjenih oblik revščine.

Že okoli 10-12 let so tako osrednja italijanska Karitas kot razne njene škofijske podružnice prisotne v državah bivše Jugoslavije. Tam si prizadevajo za materialno obnovo tistega, kar se obnoviti da, posvečajo pa se zlasti projektom t.i. "človeške promocije": gre za pozornost do duševno prizadetih, do ostare-

lih in mladoletnih, za oblikovanje kmetijskih zadrug ter za poskus sprave med ljudmi. Poleg tega pomagajo krajevnim Cerkvam ter organizacijam Karitas na državni, škofijski in župnijski ravni, da utrdijo lastno identiteto in prisotnost v smislu, da se ne prepušča skrb za potrebne samo karitativnim ustanovam in organizacijam, ampak da se tega loti celotna cerkvena skupnost, ker je to del pastoralne dejavnosti.

Podobno velja za položaj v Iraku, kjer je Karitas dejavna že od Zalvske vojne iz leta 1991. Že pred zadnjim letošnjim vojnim spopadom sta mednarodna in iraška Karitas uredili na teritoriju Iraka 14 sprejemnih centrov, osem manjših bolnišnic in koordinacijsko središče v jordanski prestolnici Aman ter poskrbeli za okrepitev delovanja Karitas v obmejnih državah. Sicer se bo Karitas v Iraku prvenstveno posvetila socialnim in zdravstvenim ter šolskim in vzgojnim projektom ter skrbi za ostarele, prizadete in mladoletne. Tudi v tem primeru pa bo iraška Karitas, ki je pod strmožavljenim Sadamovim režimom delovala zgolj kot nevladna organizacija, vedno bolj pozorna na pastoralni značaj svojega poslanstva.

Ivan Žerjal

Rakovnik / Ljubljana Očetovstvo malo drugače

Prav o svoji knjigi *Očetovstvo malo drugače* in seveda tudi o našem tedniku *Novi glas* ter širše o slovenski prisotnosti v našem prostoru je minuli teden, v sredo, 14. t.m., na lepem večeru v župnijski dvorani na Rakovniku v Ljubljani spregovoril naš odgovorni urednik Jurij Paljk.

Na povabilo skupine zakoncev in družin, ki na Rakovniku prirejajo niz večerov, na katere vabijo razne in med seboj si različne predavatelje, je Jurij Paljk odšel v goste in skupaj s prireditelji poskrbel, da se je na Rakovniku pred več kot sto ljudmi izvedelo tudi o naši narodni skupnosti nekaj več, kot se sicer zadnje čase v slovenski prestolnici ve.

V imenu organizatorjev je našega urednika pozdravila kolegica Slovenske tiskovne agencije Marjana Jager, ki je tudi sama z možem in družino aktivni član rakovniške župnijske skupnosti, nakar je Jurij Paljk najprej orisal nastanek svoje knjige, ki je imela srečno usodo pri bralcih, saj je že pošla, spregovoril seveda tudi o svoji večjezični in večnarodni družini, o pomenu slovenskega jezika in seveda slovenske samobitnosti za vse nas, ki se vsak dan trudimo, da ne bi utonili v italijanskem morju, se šalljivo poigral tudi z razlikami med Italijani, Slovenci, Furlani in seveda po njegovo preveč resnimi kranjskimi prijatelji, kot je seveda tudi čisto resno predstavil tako tednik *Novi glas* kot tudi našo, slovensko stvarnost v Italiji, za katero je skupaj s svojim radoživim avditorijem ugotovil, da se o njej v Ljubljani premalo ali skoraj nič ne ve.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

DRUŽINO NAJ PODPRE TUDI POLITIKA

"Zavedajte se, da je današnja družina v krizi, ker mora prestatiti veliko zunanjih pritiskov in trpljenja. Kulturni trend potrošništva v naši kapitalistični družbi ji je podtalno nenaklonjen. Zato je pomembno skoncentrirati vse pastoralne moči in napore v delo z družinami. Če družina diha v ozračju, v katerem prevladujejo nepomembni vzori, je dolžnost v Cerkvu, da vložimo vse moči, da spodbudimo in pomagamo družinam v današnji družbi k rasti v pristnem verskem načinu mišljenja. Če je družina obubožena zaradi premalo človeških in krščanskih idealov in obtežena s prevladujočo miselnostjo, imamo dolžnost ji pomagati z vsakim primernim sredstvom in odgovoriti z vero na izzive našega časa."

Tako je papež Janez Pavel II. ob svojem obisku v Gorici pred enajstimi leti spregovoril Goričanom. "Družina je nenadomestljiva v načrtu človeške in duhovne rasti v celotni družbi. Predstavlja v pravem smislu besede križpot, po katerem obvezno človek zori v krščansko osebnost in v globoki človeškosti. Od tega je odvisno precej naše prihodnosti. Družina je zibelka, v kateri se razvija dar življenja, prva socializacija in temeljna vzgoja k vrednotam, živim vrednotam. Je kraj harmonične rasti človekovih čustev, solidarnosti, dialoga z različnimi kulturami. Družina zagotavlja prihodnost vaše krščanske in širše skupnosti, zato je pomembno ji slediti in jo duhovno spremljati."

Tako je zaključil sveti oče Karol Wojtyła svoj poseg o družini na našem goriškem Travniku 2. maja leta 1992. Besede so njegove in izvenijo preproste v svetu, ki čedalje bolj razoseblja svoje človeško obličje, kjer so interesi čedalje večji, nad vsako pristnostjo človeškega zorenja in svežega dialoga v družbi.

Večkrat je papež Wojtyła apeliral na vse odgovorne v civilni družbi, da ne bi pozabljali spodbujati in podpirati "politiko" v prid družine.

Naj ta klic in to bodri- lo za večjo podporo našim družinam izveni tudi pri nas. Naj naše ustanove in politiki ne pozabijo, da - ko gre za podporo družini -, ne gre za prvenstveno politično "agitacijo", ampak predvsem za življenje.

Kvečjemu lahko postanejo politika in razni programi znotraj naših ustanov bolj življenjski obprosoji in podpori takšni problematiki, ki bo za vse čase aktualna in se bo zanjo treba zmeraj znova in znova zavzemati.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

6. VELIKONOČNA NEDELJA

Apd 10, 25-26, 34-35, 44-48; Ps 98, 1-4; 1 Jn 4, 7-10; Jn 15, 9-17

"Vas sem imenoval prijatelje", pravi Jezus apostolom tik pred svojo smrtjo (Jn 15, 14). Celu Judu Iškarijotu reče, čeprav očita- joče, ob aretaciji: "Prijatelj, čemu si prišel?" (Mt 26, 50). Dobro ve vse o tragičnem sklepu Iškarijotovega srca, a ga kljub vsemu ne prepusti na milost in nemilost apostolov s Petrovim mečem v roki. V javnosti, vpricho vseh, ga skuša rešiti iz pogubne lakomnosti, ki se ga je polastila. Pri maziljenju Jezusovih nog v Betaniji je Jezus obziren do tega nesrečnega apostola-prijatelja, ki lokavo godrnja: "Zakaj tega olja ne bi prodali za tristo denarjev in te dali ubogim?". Apostol Janez je pozneje zapisal v evangeliju: "Tega pa ni rekel, ker bi skrbel za uboge, ampak ker je bil tat; imel je namreč denarnico in si je priladčal, kar so dajali vanjo. Jezus mu je odvrnil: 'Pusti jo, naj ga prihrani za moj pogrebni dan. Uboge imate namreč vedno med seboj, mene pa nimate vedno'" (Jn 12, 5-8).

Jezus nas poučuje, kako spoznamo pristnega prijatelja. Že v Stari zavezi nam govori, da se pravo prijateljstvo spoz-

na polagoma (Sir 6,7). S tem nas uči previdnosti (Sir 6,13). V Novi zavezi pa nas sviri pred hlepenjem po imetju (Lk 12, 16 ss). Lažnega prijatelja sviri, a ga ne osmeši pred drugimi (gl. zgoraj). Obsodi pa vsako zlaganost. Kjub temu se Juda Iškarijot do tedaj ne zave svojega izdajstva. Toda pri zadnji večerji Jezus dejansko ustvari zelo nelagodno ozračje, sumničenje med apostoli pri mizi. Vse prisili, da gredo vase in se vprašujejo, ali morda niso prav oni tisti nesrečnež, ki bo Jezusa izdal (Jn 13, 22; Mt 26, 22 Mr 14, 19). Izkaže pa se narava Božje besede: Silovita je kakor dvorezen meč in pro- dre do srca, bo pozneje zapisal apostol Pavel (Heb 4, 12-13). Prijateljstvo ni niti v pobožnih besedah: "Gospod, Gospod, ali nismo v tvojem imenu prerokovali in v tvojem imenu izganjali hudiče itd.?" (Mt 7, 22). Prijateljstvo je z Jezusom in človekom je namreč vedno v ljubezni. Ta pa se pokaže po izpolnjevanju zapovedi (Jn 15, 10). Nato po medsebojni ljubezni (Jn 15, 12). Višek doseže v smrti za svojega prijatelja (Jn 15, 13). Razodene se tudi po ljubezni do sovražnikov (Mt 5, 44).

Jezus nas poučuje, kakšna naj bo medsebojna ljubezen. Naj ne bo najprej v zaprtem krogu, ker se kaj lahko sprevrže v egoizem. Tako poznamo tudi ločine, sekte, ki se večkrat vdajajo pijančevanju in razuzdanosti, četudi govorijo o medsebojnem prijateljstvu, dejansko pa niso več povezane s celoto, s Cerkvijo in njenim učiteljstvom. Zapadle so v skrajnosti. Nekoč cvetoče krščanske skupnosti so zdaj razdeljene in uničene. Po Južni Ameriki jih je veliko. Pri nas pa imamo masoven odpad od Cer- kve, če ne celo od Boga. Že Razodetje apostola Janeza nam

poroča o sektah, ločinah, npr. v pismih angelom, t.j. starešinam- škofom Cerkvu (Raz 22, 6. 9. 14-15. 20; 3, 9).

Jezus zagotavlja, da tak svet premaguje samo medsebojna ljubezen (Jn 15, 12. 17; 1 Jn 4, 7). V Janezovem evangeliju in v treh njegovih pismih naroča samo to: medsebojno ljubezen. To nas povezuje s trto, z Jezusom in po njem z Očetom in Svetim Duhom.

Jezusovo prijateljstvo ni ceneno. Zahteva celo darovanje življenja za brata in sestro (Jn 15, 13).

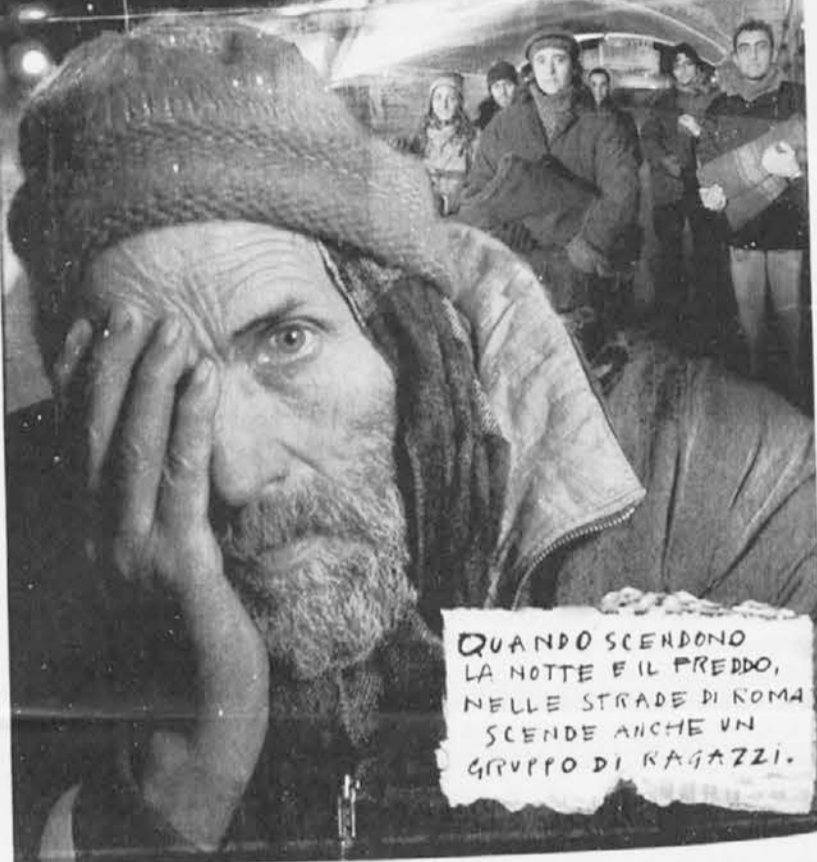
Peter in ostali apostoli so se dokopali do Jezusove ljubezni po bolečih preizkušnjah. Ni jim namreč šlo v račun, da so Božje misli drugačne od naših misli in naše poti niso njegove poti (Iz 55, 8-9). Poleg tega se Bog večkrat poslužuje tudi čudežnih dogodkov, da ga ljudje lahko vsaj malo razumemo (Apd 10, 25 ss).

Cerkev, skupnost verujočih, pa gradimo celo življenje. To delo ni nikoli zaključeno. Hrepenimo namreč po prihodnosti, ki šele prihaja.

Svetogorska Mati Božja, h kateri romamo verniki iz Goriške in Kopske škofije, 25. maja, nas uči tihe, a življenjske poveza- ve s Sinom po ljubezni do vseh ljudi. Prošnji dnevi pred Vne- bohodom ter devetdnevica v čast Svetemu Duhu - Ljubezni naj nas napolnijo z novo vneto za edinost in delo za druge v živi povezanosti s trto, z Jezusom.

Ko človek večkrat toži, da ga je Bog pozabil, da je igrača v rokah usode, naj vzame v roke odlomek iz današnjega evan- gelija, ki se glasi takole: "Tako vam bo Oče dal, kar koli ga boste prosili v mojem imenu. To vam naročam, da se ljubite med seboj!" (Jn 15, 16-17).

TRA I POVERI DI NOTTE

QUANDO SCENDONO
LA NOTTE E IL FREDDO,
NELLE STRADE DI ROMA
SCENDE ANCHE UN
GRUPPO DI RAGAZZI.

NIENTE DISCOTECA STASERA, MA UNA CENA
TRA AMICI, UNA CENA TRA I POVERI.

NELLE MANI CIBO E COPERTE, NEI VOLTI UN
SORRISO, PER NON LASCIARE CHE IL FREDDO
CONGELI ANCHE IL CUORE.

**Odloči se in nameni Osem od tisoč katoliški Cerkvi
s tem, da podpišeš v posebno okence na svojem
obrazcu davčne prijave 730-1 ali Unico 2003.**

Cei Conferenza Episcopale Italiana

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč s svojim obrazcem CUD. Dovolj je, da podpišejo v okencu **Chiesa cattolica** in nato na dnu obrazca; potem naj zaprejo obrazec CUD v belo ovojnico in nanjo zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko z napisom "Scelta per la

destinazione dell'Otto per mille dell'Irpef - Anno 2003". Pismo naj oddajo ali na pošti ali v banki do 31. julija. Vse potrebne informacije za podpis na obrazcu CUD se lahko dobijo na zeleni telefonski številki (Numero Verde) 800.348.348.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi
Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD

Na gradu Dobrovo v Goriških Brdih

Likovni svet Roberta Faganela

Goriški župan Vittorio Brancati je pozval slikarje in druge umetnike, naj ustvarijo kaj posebnega pred 1. majem prihodnje leto, ko bo Slovenija postala članica Evropske unije.

Slovesnost ob otvoritvi del slikarja Roberta Faganela iz Gorice v gradu Dobrovo v Goriških Brdih, v soboto, 17. t.m., je pomenila predvsem priznanje izredno dejavnemu in plodovitemu likovnemu ustvarjalcu iz našega zamejstva v Italiji, potrdila ugledno mesto, ki ga mora imeti v sodobnem slovenskem slikarstvu, pa tudi vloga, ki jo ima slikar Robert Faganel in vsa slovenska umetnost ob meji pri sodelovanju z italijansko umetnostjo, denimo, v Trstu in Gorici, tudi pri ustvarjanju vzdušja za odpravo meje med Slovenijo in Italijo. Taka sta bila tudi vsebina in okvir nagovorov na otvoritveni slovesnosti v osrednji grajski dvorani, ki so jo do zadnjega mesta napolnili slikarjevi prijatelji, znanci in občudovalci Faganelove umetnosti iz Gorice in Nove Gorice, pa kulturni in javni delavci z obeh območij. Med njimi je bil tudi pokrajinski odbornik Marko Marinčič iz Gorice.

Najprej je slikarja Roberta Faganela in sploh prireditev pozdravil Franc Mužič, župan občine Brda. Dejal je, da ta krajevna uprava skrbi tudi za razvoj umetnosti in kulture, tudi v pričakovanju, "da bosta Gorica in Nova Gorica postali eno skupno mesto, tako kot se piše in govori". Spomnil je, da imajo v gradu Dobrovo stalno zbirko del svetovno znanega slovenskega slikarja Zorana Mušiča, odsej pa bodo dalj časa na voljo za ogled tudi stvaritve znanega slikarja in umetnika Roberta Faganela iz Gorice.

Direktor Goriškega muzeja, ki je priredil razstavo v gradu Dobrovo, Andrej Malnič, je izrazil veliko zadovoljstvo zaradi tega dogodka in povedal, da slikar razstavlja svoja dela v celotnem drugem nadstropju gradu in na kašči. Skupaj gre za 127 slik, od tega je 40 del, ki jih je umetnik ustvaril v Sloveniji. Malnič se je zahvalil tudi sponzorjem, ki so gmotno podprli razstavo, med njimi tudi vinogradniškemu gospodarstvu Ščurek s Plešivega.

Likovno podobo in usmeritev slikarja Roberta Faganela, je predstavil časnikar, pesnik in spremljevalec umetnikovega dela Jurij Paljk. Povedal je, da je umetnik začel ustvarjati v začetku šestdesetih let, da je bil učenec in privrženec našega pomembnega slikarja v zamejstvu Avgusta Černigoja, bogatil pa se je

in oplajal svojo likovno govorico tudi v stikih z italijanskimi umetniki in ustvarjalci v Trstu. Robert Faganel je svoje izkušnje in spoznanja pridobival tudi z mnogimi potovanji skoraj po vsem svetu, veliko del z motivi s teh potovanj pa je razstavljenih tudi na Dobrovem. Dela za prikaz na tej razstavi sta izbrala slikar in njegov prijatelj Jurij Paljk.

Jurij Paljk je tudi poudaril, da je Robert Faganel kot slikar zmeraj ostal zvest svojim načelom, pri izbiranju motivov pa naravi, svetlobi in ustreznim likovnim smerem. Kljub potovanjem v tujino in slikanju motivov na drugih območjih je Faganel ostal navezan na rodno Goriško in "zato je predvsem naš umetnik". Razstava v gradu Dobrovo je tudi zadnji veliki prikaz ustvarjalnosti kakšnega slovenskega umetnika v

tem kraju, pred odpravo državne meje med Slovenijo in Italijo. Jurij Paljk je svoja razmišljanja o likovnem svetu Roberta Faganela objavil tudi v katalogu, ki ga je Goriški muzej ob razstavi izdal v slovenskem in italijanskem jeziku. V katalogu so objavljeni tudi prispevki drugih avtorjev.

Župan Gorice Vittorio Brancati je o Robertu Faganelu dejal, "da s svojimi deli in umetnostjo veliko prispeva k spoznavanju in uveljavljanju Goriške in pri premagovanju pregrad in ovir za sodelovanje, ki izhajajo iz preteklosti". Poudaril je pomen 1. maja leta 2004, ko bo Slovenija postala članica EU; občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter pa v počastitev tega dogodka pripravljajo najrazličnejše prireditve, ki bodo trajale od marca do meseca junija. Pokrajina in občina Gorica pripravljata za tisti čas tudi veliko razstavo del svetovno znanega slikarja Zorana Mušiča. Brancati je slovenske in italijanske slikarje in umetniške ustvarjalce z vseh področij, ki delujejo v Sloveniji in Italiji, povabil, naj v počastitev 1. maja leta 2004 (ob že omenjenem vstopu Slovenije v EU) pripravijo "kaj posebnega", kar bi prispevalo k splošnemu ovrednotenju in spoznavanju Goriške.

Na slovesnosti v gradu Dobrovo je v odsotnosti župana zastopal Mestno občino Nova Gorica podžupan Andrej Miška.

Razstava slik in drugih del likovnega umetnika Roberta Faganela iz Gorice v gradu Dobrovo bo odprta čez vse poletje, do 28. septembra. Ogledati si jo je mogoče od torka do petka med 8. in 16. uro, ob sobotah in praznikih pa od 13. do 17. ure.

Marjan Drobež

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 23.5. DO 29.5.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 23. maja (v studiu Anka Černic): Prislusnimo zborovski glasbi: Praznične pesmi. Poje Slovenski komorni zbor. - Svetnik tedna: Sv. Janez de Rossi, duhovnik (23.5.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 24. maja (v studiu Anka Černic): Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta - gostja je Rigoberta Menchu'. - Glasba od vsepovsod.

- Ponedeljek, 26. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- Torek, 27. maja (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 28. maja (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Zdravilni bezeg. - Izbor melodij.

- Četrtek, 29. maja (v studiu Niko Klanjšček)... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE, STUDIO KOPER

Dragi prijatelji Radia Ognjišče, vsak ponedeljek ob 11.15 lahko prisluhnete oddaji *Iz založbe ID Ognjišča*, ki jo pripravljamo v Koprskem studiu. V oddaji vam predstavljamo knjižne in druge novosti založbe Ognjišče. V začetku meseca prelistamo novo številko revije Ognjišče, vsak tretji ponedeljek pa Darja Kogovšek predstavi list za kulturo mladih *Sončna pesem*, ki ga tudi izdaja Ognjišče.

Ob ponedeljkih se v dopoldanskem programu iz Koprškega studia oglasimo še ob 13.30 v oddaji *Stare, ma lepe*. Regionalnega značaja pa je popoldanska oddaja *Primorska panorama* med 16. in 18. uro, ki jo pripravlja Andreja Zupanc. Naj vas, cenjeni poslušalci in bralci Novega glasa tokrat spomnim še na oddaje: *Brez meja* (torek od 16. do 17. ure), *Zvonovi zvonijo* (četrtek od 16. do 17. ure), *Rezervirano za...* in *Ob petkih pospravljamo podstrešje* (petek od 16. do 18. ure). Sredino družjenje je namenjeno kulturnim stranem, ob četrkih pa v studio povabimo gosta in ob 20.30 do 13. ure potujemo s *Karavano prijateljstva*. Ostanimo prijatelji še naprej in hvala za poslušanje.

Razstava o Sloveniji v Atenah

V prestolnici predsedujoče države Evropske unije Grčije, Atenah, so se ta teden začele predstavitve desetih držav, ki bodo postale članice Evropske unije 1. maja 2004. Slovenija se predstavlja z razstavo treh slovenskih muzejev z naslovom *Tam za hribi je tako kot tukaj - Evropska poglavja slovenske zgodovine v 20. stoletju*, z razstavo *Naši olimpijci* in s predstavitvenim gradivom, s katerim se širi poznavanje Slovenije.

Slovenski nacionalni dan, ko se bo slovenska država podrobneje predstavila, bo po poročanju STA v četrtek, 22. maja.

Avstralska pomlad v Ljubljani

Zaljubljeni v naravo Pete celine

Narava kot pisatelj dom in navdih / Trpko življenje in romantični opisi puščave / Tesna povezanost sodobnih Avstralcev z morjem

Povezovanje posebnosti okolja z vzgibi umetniškega ustvarjanja je v Evropi stvar davno preživetega pozitivizma in naturalizma. Za današnjo literarno znanost je to več kot le "zastarela metoda", že kar nekaj sumljivega. Tudi ko govorimo o deželi na drugi strani sveta, Avstraliji, si kot bralci lahko mirne duše dovolimo biti "neznanstveni". Še posebej, če nas vodi vprašanje, kako svojo zelo posebno deželo doživljajo in popisujejo tamkajšnji pisatelji.

Avstralske pisateljice je v prvi polovici prejšnjega stoletja - delitev je seveda groba - privlačevala divja, skrivnostna in do človeka neusmiljena notranjost celine (tamkajšnji izraz zanjo je "buš"). Ta, nekako romantičen odnos do narave - saj tam niso živeli, kvečjemu popotovali po njej - je kasneje zamenjalo opisovanje urbanega življenja in dogajanja. Zdi se, kot da so se pisateljice, in z njimi Avstralci, šele pred dobri petdesetimi leti prepoznali kot mestni ljudje ..., opaža Katarina Mahnič. Kot študentka je na peti celini preživela skoraj deset let. Pred kratkim je v okviru niza prireditev *Avstralska pomlad* v Cankarjevem domu predstavila sodobno avstralsko prozno književnost.

PUŠČAVSKA AVSTRALIJA - PEKEL ZA PRISELJENCE

Notranjost avstralske celine je bila v prvem obdobju naseljevanja s svojim neusmiljenim podnebjem

pravi pekel za priseljence. Tako so v avstralski literaturi starejšega obdobja našli svojo nesmrtnost klateži s popotno malho, zlatokopi, delavci, ki so se preživljali s striženjem ovac, gonjači, ki so mesece in mesece vodili živino prek brezmejnih prostranstev, ubožni živinorejci ... Tudi njihove žene, otroci in odrasajoča dekleta, ki so hrepenela po nekom, ki bi jih rešil prekletstva.

Eden zaljubljenec v "robato romantiko", njen častilec in popisovalec je bil Henry Lawson (1867). Najraje je pisal o življenju v bušu, čeprav je večino svojih pisateljskih let preživel v Sydneyju. Ko se je s prijateljem vrnil s pešpoti, dolge več sto kilometrov, je med drugim zapisal (navajam delno povzeto): Kakšna grozota je dežela tam zunaj! Može se klatijo, prosjacija in živijo kot psi. Dva meseca nisem spodoben spal. Hodila sva tako daleč, kot nama je dopuščala zaloga vode, potem sva legla in se zavila v odeje. Do sončnega zahoda sva se borila z muhami, s temo so napadli komarji ...

Avstralsko literaturo prve polovice prejšnjega stoletja prežemata izseljenska izkušnja ter nalezljiva fizičnost kontinenta. O slednji govori večina avtorjev kot o "slepi zaljubljenosti". Pisateljica Miles Franklin, ki je dalj časa živela v Angliji, je na primer zapisala (delno povzeto, skrajšano): To deželo ljubim kot bi-

tje ... V Angliji ljubim predmete, duhovno hrano, umetnostne zaklade, družabno življenje, v Avstraliji kontinent sam.

Ruth Park (1922) je v svojo avtobiografijo vključila tudi slavospev avstralski svetlobi (delno skrajšano): Videla sem zamolklo vijolično nebo Egipta, grafitno modro nebo Irse in Anglije in koščeno belo nebo severa, toda nobeno se ne more primerjati z avstralskim nebom. Ko sem ga prvič zagledala, sem ga imenovala razkošno, toda svetloba, ki je lila z njega, je bila več kot to. Oblikovala in določala je pokrajino.

Patrick White (1912), edini nobelovec med avstralskimi pisatelji - nagrado je prejel leta 1973 - je sebi in bralcem priznal, da mu hiše, kraji in pokrajina pomenijo več kot ljudje ... (skrajšano, delno povzeto): Bil sem bolj mačka kot pes. Pokrajina je bila tista, zaradi katere sem v Angliji hrepenel po Avstraliji; in zaradi pokrajine sem se vrnil. Spoznal sem, da je bila idealna Avstralija, ki sem si jo slikal v času svojih "izgnanstev", zmeraj samo pokrajina, brez ljudi.

David Malouf (1934), eden najbolj cenjenih avstralskih sodobnih pisateljev, ki živi razpet med Sydneyjem in italijansko Toskano, je zapisal: "Pokrajina v angleški literaturi je največkrat moralna metafora, v avstralski je preživetvena. In to je velikanska razlika."

AVSTRALSKA OBALA DIŠI DRUGAČE

Sodobni avstralski pisatelji druge polovice dvajsetega stoletja pa so se prepoznali kot pretežno mestni prebivalci, natančneje - kot mestni obmorski prebivalci, opaža Mahničeva. Na mesto herojskih folklornih junakov so v literaturo stopili ljudje iz sosednje ulice, različnih poklicev, poročeni, samski, ločeni. Druga pomembna poteza pisanja mlajših generacij pisateljev je kulturni vpliv mešanice različnih narodov, živčih na petem kontinentu in - s tem smo spet pri naravi - njihova obsedenost z oceanom.

Morje in njegove častilce je povečal Robert Drewe (1943). Junak ene od njegovih zgodb na primer pravi (delno skrajšano): Ko Avstralec pobegne, vedno pobegne na obalo ... Če izgine Američan, bi lahko živel kjer koli. Toda ne Avstralec - ta gre navzgor ali navzdol ob obali in misli, da je izginil brez sledu ...

In še bi lahko naštevali z Mahničevu - pisateljice in pisateljice, ki razglašajo neko svojo posebno navezanost na avstralsko naravo - predvsem z obalo in morjem. Pisateljica Janette Turner Hospital (1942) je svoj rodni Queensland imenovala "razpoložensko stalnico", ki jo prenaša s seboj po svetu. Beverly Farmer (1941), poročena z Grkom, je po več letih bivanja v mozevi domovini zapisala, da je šele na tujem ugotovila, da je "strasten rodoljub". "Eden najmočnejših občutkov ob vrnitvi v Avstralijo je bil sprehod ob obali, čeprav je v Grčiji ne primanjkuje ...

/ stran 16
Dušan Rogelj

5 T. STRANI

Akord, sozvočje...

Nekaj o vokalnem sestavu in CD-plošči "Zdravica-Un brinđi" je nato povedal Hilarij Lavrenčič kot glasbenik. Pohvalil je Mirka Špacapan, ki je znal vlti članom skupine ljubezen do petja in dosegel lepe uspehe tako v domačem kraju kot tudi zunaj njega; tudi snemanje plošče je lep rezultat, saj trenutki minejo, zgoščena pa bo ostala živ dokument življenjskosti skupine.

Večer se je nadaljeval s prijetno prireditvijo, v kateri so se pesmi skupine Akord prepletale z recitacijami, baletom malih tečajnic baletnega tečaja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in nastopom otroškega zbora iz Podgore. Mladi recitatorji (Irena Breganti, Aljoša Jarc, Tina Paljk in učenci 5. razreda osnovne šole J. Ambram iz Pevme Ivana Paljk, Eliza Petrovčič, Martina Robazza, Sara Berčar, Andrea Corsi, Andrea Jakin, Dimitrij Klanjšček) so v režiji Lidije Jarc nastopili z recitacijami besedil klasikov in sodobnikov.

Na koncu je vokalni skupini najprej čestital predsednik ZSKP Damjan Paulin za deset intenzivnih let. Župan Vittorio Brancati, ki so ga prisotni sprejeli s toplim in dolgim aplavzom, je poudaril, da je "ohranjanje kulture pomembno tudi spričo skorajšnjega širjenja Evropske zveze. Kot župan ne le cenim vaše delo, ampak tudi se obvezujem, da bom podpiral to in podobne pobude. Ste bogastvo, ki ga moramo izkoristiti v polnosti, da bomo na primeren način odgovorili na izzive širjenja Evrope." Pozdrav sta prinesla tudi nova pokrajinska odbornica za kulturo Roberta Demartin in Marjan Terpin v imenu Svetovnega slovenskega kongresa-Konferenca za Italijo. Pred sklepno Zdravljico in furlanskim dodatkom je predsednik pevske skupine Akord David Grinovero izročil dr. Mirku Špacapanu plaketo kot znamenje hvaležnosti ustanovitelju, stebru in vodji skupine, ki ima največ zaslug za to bogato desetletje.

ČESTITKE

Dragi prijatelj dr. Mirko Špacapan!

Z našim nastopom na vaši slavnostni predstavitvi CD-plošče smo se ti v našem malem želeli ponovno zahvaliti, ker si nam pred tremi leti zložil čudovito glasbo za našo zaključno prireditev, na kateri si nas tudi spremljal, in vse to zastonj, česar ne zmore vsak. Eliza, Ivana, Martina, Sara, Tina, Andrea C., Andrea J., Dimitrij z učiteljico Lidijo. Čestitajo še recitatorja Irena in Aljoša ter vsi ostali nastopajoči. Pogumno naprej! In spet hvala!

Otvoritev razstave v Galeriji Ars v Gorici

"Drugačna" dela Andreja Kosiča

Prejšnjo sredo, 14. t.m., je bila v Galeriji Ars na Travniku v Gorici otvoritev druge od petih likovnih razstav, postavljenih ob 70-letnici slikarja Andreja Kosiča. Slikar je zlasti kot ploden akvarelist znan ne le na Goriškem, ampak tudi širše naokrog, saj je svoja dela prvič razstavljal pred 50 leti in je v vsem tem času prejel tudi laskava državna in mednarodna odlikovanja.

Jubilejna razstava v Galeriji Ars nosi posrečen naslov *Nedorečeno* in človeka, ki je bil viden znanih Kosičevih lirčnih krajinskih motivov, na prvi pogled presenetni, saj tokrat stoji pred deli, ki v javnosti še niso bila razstavljen. Nastala so v zadnjem avtorjevem obdobju, nekje od leta 1997 do 2003, in govorijo o trpljenju, ki seva iz človeških obrazov. Vabijo k razmišljanju. K tišini. In k sočutju.

Po uvodnem pozdravu, ki ga je v imenu Galerije prinesel Saša Quinzi, je odprtje razstave uvedla prečna flauta Marte Lombardi z Bachovo *Sarabando*, nakar je o likovniku in razstavljenih delih spregovorila Verena Koršič Zorn. Prvič je pred goriškim občinstvom ciklus Kosičevih akvarelov v sivem, je povedala. Umetnik dokazuje s to razstavo, da je mojster najrazličnejših vsebin, saj tokrat raziskuje nova obzorja ter s svojim čopičem razgalja in preleva človekovo usodo, ki je največkrat nedoumljiva in ne-

FOTO DPD

dostopna. Razstavljeni dela gotovo predstavljajo premik na Kosičevi umetniški poti iz vidnega sveta v nevidni svet. Z nemih in anonimnih obličij sevajo občutki minljivosti, negotovosti in strahu. Življenje se kaže kot ena sama in velika uganika, ki prinaša nedorečenosti in skrite boleti. Gre za tematiko, ki je v zgodovini človeštva in umetnosti navdihnila celo vrsto umetnikov in rodilo neponovljive umetnine. Tudi danes ostaja še kako živa, saj smo vsak dan priče vojnem, nasilju, fizičnim in duševnim stiskam.

Akvareli pripovedujejo zgodbo posameznika ali sploh vsega človeštva, saj prej ali slej vsakdo doživi

svojo kalvarijo. Nihče se ji ne more odtegniti. Na obrazih preizkušanih ni patosa, kričavosti in iht; prisotna je le tiha bolečina, nepopisna tišina neme množice (beguncev? priseljencev?), ki nemočna za trenutek postoji, potem pa v diagonali hodi v neznanu. Negotovi prihodnosti naproti. Samo belina podlage - je še rekla Verena Koršič Zorn - dopušča rahlo upanje, da se težki življenjski trenutki sivega trpljenja kljub vsemu lahko vedno spremenijo.

V besedilu na zgibanki, ki je bila tiskana ob Kosičevi razstavi, je Verena Koršič Zorn tudi povedala, da "vsako trpljenje, naj bo duševno ali

telesno, človeka prekali in v njem razvije čut zaznavanja vsakršnega nenavadnega vzgiba v sočloveku. Le zrela in občutljiva osebnost lahko podoživlja in posreduje podobne občutke, čeprav sama mogoče nikoli ni doživela skajnih meja fizičnega ali duševnega in duhovnega trpljenja. S prav tako občutljivostjo in srčno eleganco, s katerima se približuje naravi, se Kosič v tem ciklusu del utaplja v odkrivanje človekovih notranjih in zunanjih doživljanj in odgovorov na trpljenje."

Skratka: gre za razstavo, ki je le na prvi pogled siva. Kdor se ustavi pred enim od akvarelov, kmalu zazna naboj pretresljive vsebine in se mu v duši nekaj zgane. Človek je vajenec, trpljenje učitelj, pravi ljudska modrost. Nihče se namreč ne pozna dovolj, dokler ni doživel globoke bolečine, ki ga zaznamuje. Trpljenje je stvarnost, ki se ji izogibamo, ker se je bojimo. Na neki način pa tudi privlačuje, saj je skrivnostna in, kdor jo je preizkusil, je spoznal, da trpljenje ni vedno samo prekletstvo. Trpljenje je učitelj, ki nas prečiščuje banalnosti, površnosti in navlake sive vsakdanjosti. Kot vzmet nas sili v notranjost, k ponovnemu odkrivanju stvari, ki so resnične in trajne, če že ne večne. K lastni vesti, k smislu življenja.

Preizkušnja konec koncev vabi, da bi se v njej prečistili kot zlato v ognju in iskali luč ne z obupom v srcu, ampak s pričakovanjem svetle zarje.

Danijel Devetak

Konec gledališke sezone 2002-03 v Gorici

Odlična izvedba Bernhardovega Izboljševalca sveta

V ponedeljek, 12. t.m., se je v Kulturnem domu za abonente reda A in B ter za italijansko publiko reda T sklenila letošnja gledališka sezona v Gorici, v kateri je prišlo zaradi organizacijskih, pa tudi finančnih težav do sprememb napovedanega abonmajskega sporeda. Vanj je bilo vneseno tudi nagradno gostovanje makedonskega gledališča, ki je prijetno presenetilo in s kakovostno predstavo zadovoljilo goriške gledalce.

Sezono je zaznamoval odhod iz SSG Marka Sosiča (na sliki), ki se je kot ravnatelj in umetniški vodja (ti dve nalogi bosta v prihodnji sezoni opravljal, kot znano, Marjan Kravos in Vladimir Jurc) iskreno zavzemal, da bi malce prevetril repertoarno poetično tradicijo zamejskega gledališča, zmeraj s pošteno mislijo, a večkrat z drznimi, za širšo publiko ne vedno dobrodošlimi izbirami. Zelo si je prizadeval in trdil, da bi

si SSG utrlo pot v italijanski umetniški svet; to mu je tudi uspelo, saj je naše gledališče doživelo na gostovanjih po italijanskih mestih s ko-reodramo *Krvava svatba* v režiji D. Zlatarja Freya ugodne sprejeme in ocene publike ter kritikov.

Ponedeljkovo gostovanje SNG

Drame iz Ljubljane je bilo pravi gledališki dogodek in umetniška poslastica. Ljubljanski gostje so nastopili s produkcijo *Male drame* v režiji Dušana Mlakarja, in sicer z delom *Izboljševalec sveta* (1979) avstrijskega književnika Thomasa Bernharda, ki je kot dramatik zaslovel šele v svojih zrelih letih, v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. S svojimi deli, v katerih je dosledno, nepopustljivo in brezobzirno preresetal in razgalil družbene mehanizme povojne Avstrije in njenih ljudi, je razburil ne samo nemško, a tudi avstrijsko in evropsko javnost nasploh. Zanje je prejel veliko nagrad in priznanj. Podelitve le-teh pa so postale njegov najboljši oder za smešenje, sramotjenje, poniževanje prav te države in tega kulturnega prostora, ki mu je natrosilo toliko časti.

Izboljševalec sveta, kot beremo v gledališkem listu, v prispevku Janija Virka, je "tipična bernhardovska drama, v kateri je tematiziran prehod iz vsakdana v slavnostni dogodek (...), ki postane absurden zaradi načina svoje uresničenosti". Iz-

boljševalec sveta je star nergaški intelektualec, pisec istoimenskega traktata, po katerem bi morali svet uničiti, ker smrdi kot kloaka. Je tudi namišljeni bolnik, morda (zares?) hrom, vsekakor velik egoist, ki mrzi ljudi in stvarstvo in muči svojo žensko, brez katere sicer ne more živeti, saj je v svoji neobgljenosti, jezi, razdražljivosti skrajno grotesken, tragičen in komičen obenem. Tega nemožnega človeka je sijajno prikazal igravec Radko Polič-Rac, eden izmed najboljših slovenskih igralcev, znani kontestator, prejemnik Borštnikovega prstana leta 2002. S protagonistom se je popolnoma spojil in neizmerno očaral tudi goriške gledalce, ki imamo prav malo možnosti ga občudovati na naših odrih. Čeprav v delu nastopa še sedem soigralcev, je to v bistvu skoraj dve uri trajajoč monolog in kot tak grozljiva preizkušnja za igralca. Polič je to gledališko čer izredno mojstrsko premagal, jo osvojil in nesporno zakraljeval na odru v svojem črnem naslanjaču s svojo čisto "naravno" ihto, uperjeno v cel svet.

Iva Koršič

NA REŠETU

Na prepihu

Dne 1. maja so bili Pogovori sredi dneva posvečeni delu, današnjim razmeram v svetu delavcev in delodajalcev, pravici do dela, itd. O tem so govorili Aldo Rupel, Giuliano Nadrah in Renato Kneipp. In čeprav naj bi bil 1. maj praznik dela in delavcev vseh vrst, je oddaja izzvenela v nekakšnem molovskem tonu. Na to oddajo sem se spomnila, ko sem prejšnjo nedeljo slišala, da je Breda Susič zaključila svoje sodelovanje pri Kmetijskem tedniku, v četrtek, 15., pa, da se je Vidi Valenčič

iztekel kontrakt z radijsko ustanovo. Verjetno je takih sodelavcev, ki so ali bodo v kratkem zaključili svoje časovno omejeno sodelovanje na Radiu Trst A, še več. Prof. Aldo Rupel je nanizal nekaj ugotovitev, do katerih je prišel po lastni izkušnji. Spomnil se je, kako so v njegovih mladih letih vsi stremeli za tem, da bi čimprej prišli do stalne zaposlitve in jo večinoma tudi dosegli. Ko se je Rupel predčasno upokojil, se je pojavil kot prevajalec na svobodnem tržišču dela, kar je predstavljalo

lo zanj zelo zanimivo izkušnjo. Opozoril pa je na razliko, ki teče med njim in generacijo trideset, petintrinideset in tudi štiridesetletnikov: on ima svoj varovalni pas - penzijo -, zato se bolj mirno lahko razgleduje po tržišču dela, medtem ko je razumel stisko mlajših kolegov, ki tega zaščitnega pasu nimajo. Ne ve tudi, kdaj in kako bodo ti dosegli pokojnino. Ta pojav nestalnih, kratkoročno zaposlenih se vedno bolj širi in nihče se zanje ne zavzema in jih ne ščiti. Po Ruplovem mnenju smo v zadnjih desetih, dvajsetih letih kljub navidezno visokemu življenjskemu standardu nazadovali na socialnem

in sindikalnem področju. To nazadovanje ni zdaj še tako vidno, ker ga zakriva to, kar je prejšnja generacija "akumulirala". V resnici se tudi meni zdi, da je ta sistem časovno omejenih kontraktov nemoralno izkoriščanje mladih ljudi, ki se bo dolgoročno obrnilo proti samim delodajalcem. Verjetno se bodo prav najboljši naveličali in se bodo obrnili kam drugam (nekateri so se že). Bojim se, da ta sistem penalizira predvsem ženske. Kako naj se odločijo za materinstvo, ko pa so tako na prepihu, da so prisiljene ne zamuditi občasno ponujenih kontraktov? Tudi to je eden od vzrokov,

zakaj so v Italiji "zibelke prazne", o čemer se je spraševal v četrtkovi oddaji *Porta a porta* Bruno Vespa.

A vrnimo se k Radiu Trst A. Že večkrat je bilo poudarjeno, da veliko uslužbencev slovenskih programov in poročil, ki so se upokojili, ustanova ni nadomestila. Poleg tega sem brala prav pred kratkim samo hvalo o čezmejni televiziji, toda - ali bodo pripravljali programe zanjo z že tako okleščnim številom uslužbencev? Ali so nekateri že izkušeni in preizkušeni sodelavci res obsojeni, da bodo kar za stalno ostali na prepihu?

(NLP)

IN MEMORIAM

Vinicio Stupar, tiskarski mojster

Prav nič me ni sram priznati, da me je močno stisnilo pri srcu, ko mi je prejšnji teden kolega Marko Tavčar po telefonu sporočil, da je v starosti 66 let v Trstu umrl Vinicio Stupar. Kot na filmskem traku sem s spominom preletel več kot štiridesetletno obdobje najinega poznanstva, sodelovanja in prijateljstva. Res je, da sva se v zadnjih osmih letih videla le nekajkrat, zadnjič pa se je po telefonu oglašil pred dobrim mesecem in med drugim očitaje ugotovil, da si še nisem ogledal njegove nove tiskarne v obrtni coni v Dolini. Obljubil sem mu seveda, da bom to prej ali slej opravil, in sem se mu za zamudo skušal opravičiti. Ko pa sem ga vprašal po zdravju, se je sicer jasno odgovoril izmikalo, a sem iz njegovih besed razumel, da mu ni dobro. Vedel sem namreč, da je srčni bolnik. Na začetku prejšnjega tedna pa mu je srce odpovedalo.

Vinicio Stuparja sem prvič videl v pisarni tiskarne Graphis v ulici sv. Frančiška v Trstu, kamor ga je bila pospremila njegova mama in ga predstavila tedanjemu ravnatelju tiskarne, odličnemu tiskarskemu mojstru Štavarju s prošnjo, da ga zaposli. Vinicio je namreč prav tedaj dokončal tiskarsko šolo v Ljubljani. G. Štavar je mladega fanta sprejel v službo in s tem se je začela njegova pot v tiskarstvu, ki mu je ostal zvest do smrti. Tedaj so bili časi starih, klasičnih tiskarn, saj se takrat prav gotovo še nikomur ni niti sanjalo o elektronskih strojih, ki pa so že čez nekaj desetletij iz tiskarn popolnoma odpravili svinec in vse, kar je bilo z njim povezanega. Na tem področju je nastala prava pravcova revolucija, prav gotovo večja od revolucije, ki jo je pred več kot 500 leti povzročil Johann Gutenberg, s katerim se je začelo obdobje tiskane besede. Vinicio Stupar je razumel tok časa in se je ob zaprtju tiskarne v ul. sv. Frančiška osamosvojil in najprej imel svojo tiskarno v ul. Rossetti in nato na drevoredu d'Annunzio v Trstu. Podjetje se je stalno izpopolnjevalo in kmalu postalo eno izmed

FOTO KROMA

vodilnih na področju periodičnega tiska v Trstu. Vinicio Stupar ni bil le velik garač, temveč tudi dober organizator in je dalje imel izreden estetski čut, kar je bilo pri njegovem poklicu izredno važno. Podpisani sem kot urednik Novega lista nad 40 let, teden za tednom, mesec za mesecem, leto za letom bil v stalnem stiku največ prav z Vinicio in mu povsem zupal na oblikovanje tiskarne. Kljub obilici dela sva tu pa tam našla tudi čas za pogovor o zadevah, ki se niso tikale dela v tiskarni. Moram pa priznati, da je bil zelo vesel, ko je ugotovil, da kaže sin David ne le veselje do dela v tiskarni, temveč da ima za to vsekakor zahtevno delo tudi talent. Ko so se moji stiki z njegovim tiskarno pred kakimi osmimi leti prekinili, sem zvedel, da v novi, sodobno opremljeni tiskarni v obrtni coni v Dolini stalno sodeluje tudi hči Tanja, kar mi je Vinicio potrdil ob najinem zadnjem telefonskem pogovoru pred dobrim mesecem. Razumel sem tudi, da je z njeno odločitvijo zelo zadovoljen.

Ko se tudi v imenu svojih sodelavcev pri nekdanjem Novem listu zahvaljujem za njegovo nesebično delo, za njegove nasvete in za njegovo veliko skrb, ki jo je vedno izkazoval za naš časnik, mu tudi zagotavljam, da ga bomo vsi, ki smo ga poznali, ohranili v najlepšem in tudi hvaležnem spominu. Sinu Davidu, hčeri Tanji in ostalim sorodnikom pa izrekam globoko občuteno sožalje in naj jih ob veliki izgubi tolaži prepričanje, da so lahko na rajnega Vinicia ponosni.

Drago Legiša

Intervju / Peter Močnik

“Volitve ključnega pomena”

Tudi na Tržaškem se Slovenska skupnost pripravlja na bližnje volitve za obnovo deželnega parlamenta. Sicer pa se stranka mora spopadati tudi z vrsto drugih aktualnih vprašanj na Tržaškem, v zadnjem obdobju z načrtom za cestni predor med Prosekom in Barkovljami. O vsem tem smo se pogovarjali s pokrajinskim tajnikom SSK Petrom Močnikom.

Večkrat se je reklo, da so letošnje deželne volitve v Furlaniji-Juljski krajini ključnega pomena za prihodnost te dežele v luči pomembnih dogodkov v bližnji prihodnosti, zlasti vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Kaj je po Vašem mnenju v igri?

S 1. majem 2004 bo naša dežela postala pravo srce združene nove Evrope. V bistvu se bo ponovno prebila v položaj, ki ga je imela pred približno sto leti, ko je bila glavno pristanišče in cestno vozlišče največjih srednjeevropskih držav. Poleg tega so se prav na ozemlju naše dežele prepletale vse tri glavne evropske kulture: slovanska, romanska in germanska, ter vsi narodi, ki so z njimi povezani. Doživeli bi pravi absurd, če ne bi znali te priložnosti primerno izkoristiti. Prav v tej luči so prihodnje deželne volitve ključnega pomena, saj novo izvoljena vlada bo morala zagrabiti to priložnost in jo primerno izkoristiti, drugače bo naša dežela dokončno pozdravila razviti svet. Ne bo zato vseeno, če bo to deželo upravljala večina, ki zna ovrednotiti izzive evropskih narodov in kultur, ki so že prisotne, ali pa zadrži nacionalistični lobi Camberja, Menie in njihovih deželnih pribojnikov. Primer tržaških uprav je v tem izredno jasen zgled tega, česar si ne smemo privoščiti.

Slovenska skupnost je članica levosredinske koalicije, ki podpira kandidaturu poslanca Riccarda Illyja za predsednika deželne vlade. Hkrati pa je za SSK to življenjska priložnost, da se po dolgih letih vrne v deželni parlament. Kako

to stranka doživlja in kako potekajo priprave na volilno preizkušnjo na Tržaškem?

Slovenska skupnost je bila konstitutivna stranka te dežele, saj je bila prisotna v deželnem parlamentu od njegovega samega začetka. Samo krivični volilni zakon nas je dobesedno vrget iz tega parlamenta in je s tem uničil smisel, zaradi katerega je ta dežela prejela poseben statut. F-Jk je posebna, ker so v njej prisotni Slovenci, če pa slovensko stranko vržeš iz deželnega sveta, kje je še smisel za njeno posebnost? Resnici na ljubo za tisti zloglasni volilni zakon so volili praktično vsi, od desne do leve, in nihče si ni pulil brade zaradi našega vnaprejšnjega predvidenega izpada iz deželnega sveta. Zato je čista pravica Slovenske skupnosti, da se vrne tja, kamor spada po ustavi naše dežele. To možnost je dala na razpolago samo stranka Marjetice, ki je edina razumela pomen našega nastopa in prisotnosti, tako, da je dala celo eno od dveh mest, ki jih je imela na predsedniškem seznamu na razpolago naši stranki. Na ta način se uresničuje, vsaj v primeru zmage Illyja, neke vrste “zajamčeno zastopstvo” za Slovence. Glede volitev na Tržaškem se soočamo z dejstvom, da verjetno prvič kandidat naše stranke ni iz Trsta, saj je Mirko Spazapan po rodu Gorican, živi pa v Vidmu. To pomeni, da je bilo treba organizirati več srečanj zanj, kar tudi delamo, pa nekaj več propagande bo potrebne med volilci. Gre pa za tehnične probleme, ki jih v stranki sproti rešujemo, tako, da računamo na uveljavitev kandidata tudi v Trstu.

Poleg volilne kampanje in tudi absurdnosti, ki jo spremljajo (glej prizive zaradi odbitih kandidatur ipd.), pa politično življenje na Tržaškem razvema tudi precej drugih vprašanj. V trenutku je v ospredju predlog načrta za podzemsko cestno povezavo med Prosekom in Barkovljami, ki ga podpira deželni odbornik Franzutti. Predlog je javnost ogorčeno zavrnila, SSK pa je že predstavila svoje razloge za nasprotovanje temu načrtu. Nam lahko v glavnih obrisih obnovite, za kaj gre in zakaj ste proti?

Sedanja deželna uprava je tudi na koncu pokazala svoje velike vrzeli in nesposobnosti. Da bi si zagotovila nekaj državnega denarja, se je dobesedno vrgla v nek načrt, ki je popolnoma brezsmiseln. Predor od Proseka do Barkovlj in nato od tu do Sv. Andreja je nora zamisel, ki ni uresničljiva v manj kot dvajsetih letih in za veliko več denarja, kot so ga predvideli. Da je potrebna nova povezava med Krasom in Trstom s severne strani, je vsem jasno, saj je tudi bivša Illyjeva uprava to vnesla v takratni regulacijski načrt občine. Tako kot je vnesla še dva predora v mestu. Do zamisli odbornika Franzuttija pa je vmes še velik prepad, saj se tu vrta celo mesto, brez vsake geološke predhodne preiskave, razlaščenca pa so že v tej predhodni fazi vinkulirani in je torej njihovo premoženje razvrednoteno. Gre za desetine stanovanj in veliko količino zemljišč. Državni zakon za velike posege, ki se tu uporablja, je zelo hud za osebe, ki jim preti razlastitev ali omejitve lastnine. Pa tudi okoljevarstvena dimenzija je tu grobo in močno ogrožena. To je zelo škodljivo in, po našem mnenju, je tudi v nasprotju z našo zaščito, ki zahteva, da je za take razlastitve treba pridobiti mnenje predstavnikov manjšine v posebnih komisijah. Sedanja deželna vlada je javno zanikala to potrebo. To pa dokazuje, kako misli z našo zaščito.

Obstajajo tudi druga vprašanja, npr. glede preureditve Sosljanskega zaliva in položaja srenj oz. jusov. Kako ocenjujete trenutni položaj?

Slovenska skupnost ni nikoli bila načelno proti katekriki ureditvi Sosljanskega zaliva, ki je danes res zane-marjen. Zavedamo se tudi, da je Zaliv v zasebni lasti in da zasebnik ni dobrodelna ustanova. Treba pa je dobiti kompromis, ki bo zagotovil dostojno turistično ponudbo in pa nadaljnjo zastojsko uporabnost obale in kopališč za domačine in za prisotna pomorska društva. To pomeni, da novo naselje, ki se predvideva v zapuščenem kamnolomu in ki pomeni novo vas v občini, je za nas nesprejemljivo. Kot tudi zelo draga uporaba prevoza, parkirišč in kopališč za vse je nesprejemljiva. Načrt bo treba prilagoditi in samo za tem ga bomo lahko tudi kot slovenska stranka podprli. Stranka je poskrbela, da tudi Illy zve za to naše stališče. Glede srenj in jusov moram reči, da resnici na ljubo je bila dosedanja deželna uprava do njih bolj pozorna in boljše razpoložena kot vse krajevne levosredinske vlade. Mislim, da je pri tem krivo zadržanje predvsem LD, ki iz starih ideoloških razlogov ne razumejo še pojma večje zasebne zemljiške lastnine in hočejo vse obdržati v rokah občinskih uprav, kjer imajo svoje župane, in pa tudi tržaških politikov, ki se prepoznajo v sredinskih strankah in nočejo, da bi bili Slovenci premočni, saj tudi oni želijo, da bi oblast nad temi zemljišči ostala v rokah občin, kjer so tudi sami v večini ali vladi. Gre za staro tranzverzno miselnost, ki nasprotuje avtonomiji naše narodnosti in njenega teritorija, s tem pa ogroža lastninsko pravico in razvoj teritorija samega, saj nobena občina ni sposobna ovrednotiti, če ne le v majhnih površinah in samo z javnimi občasnimi prispevki, zemljišč vaških srenj. Kolektivni lastnik, še posebej, če je organsko povezan v konzorcij, pa lahko veliko naredi za razvoj teritorija in ljudi, ki na njem živijo. Ne skandalizirajmo pa se, če za to poskrbijo dediči tistih, ki so za to zemljo dali od svojega. Tudi v državah bivšega sovjetskega bloka vračajo zemljo lastnikom. Ali ne bomo v tržni ekonomiji tega spoštovali? Ali nismo v levosredinski navezi za avtonomijo krajevnih stvarnosti, med katere spadajo tudi srenje? Zakaj pa se oblast boji teh ljudi? Gre vsekakor za velik izziv za našega kandidata in svetovalca, saj bo moral stalno zagovarjati spoštovanje pravic srenj, ki ne doživljajo velike podpore med strankami.

IN MEMORIAM

Dr. Breda Gruden

Bila je prva od sedmih otrok znane družine Dudkovih (Gruden), hčerka Pepija, edinega izmed številnih bratov, ki je ostal v Nabrežini. Ostali, od pesnika Iga dalje, so se vsi izselili še pred vojno v tedanjo Jugoslavijo.

Pokojnica je z veliko požrtvovalnostjo doštudirala farmacijo na tržaški univerzi in se zaposlila pri skrbstvenem zavodu INAM, kjer je s pridnostjo dosegla eno vodilnih mest. Vse njeno življenje je zaznamovala skrb za mamo ter za brate in sestre, saj se je še dobro spominjala težkih let mladosti, ko je mama sama skrbela za številno družino, saj je bil oče v Jugoslaviji. Ko so se razmere izboljšale in so si vsi bratje in sestre ustvarili svoje družine, sama pa je ostala z mamo, za katero je zgledno skrbe-

la, se je končno posvetila sami sebi. V samem centru Nabrežine si je kupila staro hišo in jo lepo obnovila ter se pred komaj par leti vselila vanjo, da bi tam uživala zasluženi pokoj.

Usoda pa je odločila drugače, v slabih dveh letih je neozdravljiva bolezen odtrgala svojim družinam sestro in brata in ta ista bolezen se je prišla tudi nje na začetku lanske jeseni. Brezuspšna operacija in prav tako neuspešno zdravljenje se je zaključilo v noči med ponedeljkom in torkom. Tiho je odšla, ko ji še ni bilo 70 let in zapustila veliko praznino pri družinah bratov in sestra ter pri ostalih, ki so jo poznali in cenili.

Zbogom, Breda, naj ti bo lahka domača zemlja.

(NK)

Revija cerkvenih zborov kraške dekanije

V mogočni božjepotni cerkvi Marije Vnebovzete v Vremah je bila v nedeljo, 17. maja, prva pevska revija kraških cerkvenih pevskih zborov, ki so v svojih programih izvajali velikonočne in Marijine pesmi. Kraška dekanija zavzema območje od Vojsčice na Krasu do Socerba. Dekan pa je rudiški župnik Milan Pregelj, ki je tudi vodil popoldansko bogoslužje ter prisotne pevce in poslušavce nagovoril z izbranimi besedami. Nastopajoči zbori, ki jih je bilo po številu devet, so zastopali župnije Povir, Sežana, Kobjeglava, Štanjel, Škrbina, Lokev-Vreme, Brezovica, Hrpelje-Kozina, Rodik. Vsak zbor se je predstavil z eno pesmijo. Skupno ljudsko petje je vodil Edi Race, pri orglah pa je petje spremljala Stana Mavec-Umek. Letošnja prva majniška pevska revija na Krasu je potrdila dolgoletno pevsko tradicijo na tem področju. Razveseljiva je bila tudi pomlajenost zborov z mladimi pevskimi močmi. Slednje nam zagotavlja, da bo pesem na kraških korih tudi v bodoče živa in klana.

(NL)

8

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

Nova pobuda Ribiškega muzeja

Kako so lovili naši predniki: tartana in koč

V Domu Alberta Sirka v Križu je v petek, 9. maja, potekalo prijateljsko srečanje ljubiteljev morja v priredbi Ribiškega muzeja Tržaškega Primorja

Ljudje, ki živijo ob morju, so nekoliko drugačni: bolj odprti, tako nekako kot obzorje nad razprostranim morjem. In prav taki ljudje so pobudniki Ribiškega muzeja tržaškega Primorja. Videli so zelo daleč in uvideli, da se čas za ohranitev in širjenje primorske kulturne dediščine izteka in da je skupni spomin o naši stoletni prisotnosti na tem delu jadranske obale že močno načet. V treh letih obstoja Ribiškega muzeja je prišlo do zelo spodbudnih premikov: družba Dom je Muzeju podarila zemljišče pod Domom Alberta Sirka v Križu, arh. Dario Jagodič je brezplačno predstavil pristojnim uradom načrte, iz matice pa so dospela že nekatera sredstva.

Za uvod sta nastopila gledališka igralca Miranda Caharija in Livij Bogatec (sin enega vidnejših kriških ribičev) z duhovitim prizorom iz ribiškega življenja, ki je žel med zelo številnim občinstvom obilo smeha in dobre volje. Situacijska komika je temeljila na (ne)razumevanju starih ribiških izrazov, ki so gledalcem segli do srca in pokazali dolge korenine našega naroda na slovenski tržaški obali.

Celovečerno predavanje

o ribolovu na odprtem morju je ladijski inženir in domačin Franko Košuta, ki je tudi predsednik Ribiškega muzeja, obogatil s predvajanjem arhivskih in novjših posnetkov ter očaral publiko z izrednim poznavanjem tematike in z iskrico humorja.

Pomanjkanje pristanov je bil največji problem naših ribičev vse do druge polovice 19. stoletja (v Križu so ga zgradili leta 1874). Do takrat je bila kraljica našega morja čupa, ki so jo po vsakem lovu povlekli na suho. V takih razmerah je bila nabava večjih ladij nemogoča. S strateško vizijo prihodnosti pa je avstrijska pomorska oblast ločila gradnjo pristanov od Trsta do Štivanja in tako se je začel nagel vzpon ladjevja bodisi po številu bodisi po dimenzijah plovil. Bragoc je bila zelo pogosta ladja naših pristanov, dolga je bila od 7 do 14 metrov in je imela dve jadri na dveh jamborih. Druga precej razširjena ladja pri nas je bil top, ki je bil sicer manjši in lažji od bragoca, v dolžino je meril od 7 do 10 metrov, po karakteristikah pa je bil zelo podoben bragocu.

Večje ladje so naši ribiči kupovali v Gradežu, Chioggi, Piranu in še drugje, ker naše obalne vasi niso premogle to-

vrstnega ladjedelništva. Ker pa so te ladje prihajale iz lagun, so imele ploščato dno brez velikega ugresa. To pa se je izredno dobro obneslo tudi v naših razmerah, saj je pravokotno in "škatlasto" obliko plovila odlikovala velika stabilnost. Tudi mreža tartana je prišla k nam iz širšega jadranskega prostora, kjer je bila v rabi že stoletja. Glede na velikost ladje je bila tartana dolga od 16 do 21 metrov, spadala pa je v družino vlečnih globinskih mrež. Drsula je namreč po dnu morja, na koncu pa je imela žakelj za ulov. Vlečna mreža koč se je razvila iz tartane, namenjena je bila večjim plovilom, saj je merila od 27 do 30 metrov.

Pravo revolucijo v lovu s tartano je prineslo 20. stoletje, ko so izumili dvojni vratci, ki sta v vodi širili mrežo in dovoljevali večji ulov. Pred tem so mrežo vlekli tako, da so dve vlečni vrvi pritrdili na droga, ki sta bila na pramcu in krmi. Tako je bila mreža odprta, ladja pa je plula poševno.

Katero materiale pa so uporabljali za izdelavo mrež? Najprej so jih pletli iz kono-pljinih in lanenih vlaken (bile so težke in slabo odporne), po letu 1850 pa se je uveljavil bombažni sukanec.

Bil je lažji, odpornejši in prožnejši. Imel pa je šibko točko: morska voda ga je močno razjedala. In zato so snežnobele mreže barvali (tjentali) in namakali v vreli mešanici vode in borovega lubja. Najlonske mreže, ki niso zahtevale sušenja in barvanja, so se pojavile po letu 1950.

Vleka tartane je zahtevala konstanten veter in ribičem sta prišla na roko le dva. Tjerh, ki je pihal nekje od polnoči do osmih zjutraj, in trcan, ki se je oglašil kak dan ali dva pred nevihto. Oba sta pihljala s severo-vzhoda. Prvi ladijski motor je bil v Križu vgrajen leta 1935; inž. Košuta pa je posredoval podatke, da so v Križu lovili na jadra vse do leta 1957.

Naši ribiči so postavili temelje pomorstva slovenskega naroda! "Ribiški muzej je torej izredna zakladnica, kateri moramo zaupati zaprašene ribiške predmete z naših podstrešij, kjer bi sicer segnili", je pozval inž. Košuta in povabil vse, naj se včlanijo v društvo ter tako aktivno sodelujejo pri ohranjanju materialne in kulturne dediščine našega ribištva. Le v Muzeju bo to primerno ovrednoteno, da se naše vedenje o preteklosti ne bo nikoli izgubilo.

Matjaž Rustja

Barkovlje / Tudi letos bogato in slikovito prvo obhajilo

Prvoobhajanci v ljudskih nošah so čutili, da je to res "njihova maša"

V nedeljo, 18. maja, so v Barkovljah ponovno imeli lep praznik, na katerem je prvo sveto obhajilo prejelo devet otrok - šest dečkov in tri deklice

FOTO KROMA

Lepa sončna nedelja je 18. maja privabila v barkovljansko cerkev številne vernike. Pred mašo so se zbirali pod košatima lipama na malem trgu pred cerkvijo. Vsa njihova pozornost je bila posvečena devetim prvoobhajancem, šestim dečkom in trem deklicam.

Kot je že dolgoletna navada, so bili oblečeni deklice v bele, dečki pa v sinje parterske ljudske noše.

Ob 11. uri sta prišla po otroke p. Rafko Ropret in strežnik s križem. V kratki procesiji so odšli v cerkev, v rdeče in belo pogrnjene klo-

pi. Proobhajanci so ves čas živo sodelovali pri obredu. Bila je to res "njihova maša". Pod oltarjem so jasno in glasno izrekli svoje prošnje za blagor staršev, vzgojiteljev, za mir itd. K darovanju so prinesli kruh in vino in nato lepo razvrščeni ob oltarni mizi od-

govarjali mašniku. To je bila za nas novost. Nekaj novega je bilo tudi to, da sta vsakega prvoobhajanca spremljala k obhajilu oče in mati. Da bi jim starši še nadalje v življenju stali ob strani in jih vodili k Bogu!

Otroke je pri obredu z mikrofonom v roki vodila gospa Vera Poljšak, ki jih je tudi pripravljala na ta veliki dogodek. Bog ji poplačaj vso skrb in trud!

Cerkveni pevski zbor je na koru prepeval zelo lepe pesmi. Večinoma so bile Marijine. Obred je zaključila priljubljena *Marija skozi življenje vodi srečno znaš* kot voščilo prvoobhajancem. Tačas so se otroci z mašnikom postavljali pred oltar v skupino za fotografiranje, p. Rafko pa jim je delil spominske podobe.

Ob koncu je Vera Poljšak v imenu prvoobhajancev povabila vse v dvorano Slovenskega kulturnega društva Barkovlje na okrepčilo. Otroci so se otresli slovesne resnosti ter se veselili in sproščeni s svojci in prijatelji usuli iz cerkve.

OBVESTILA

KRUT PRIREJA tečaj masaže dojenčka in starejšega otroka, ki bo potekal v drugi polovici maja. Vodila ga bo dipl. fizioterapevtka Karin Vitez. Vpisovanje in informacije na sedežu, ul. Cicerone 8, tel.: 040 360072.

ZUPNIJA PROSEK vabi vse ljubitelje astronomije na srečanje, ki bo v četrtek, 22. maja, ob 20.15 v župnijski dvorani, v sodelovanju z Astronomskim kulturnim krožkom Trst. Naslov predavanja: *Ali smo sami v vesolju?* Predava g. Edi Bogatec. Po predavanju ogled zvezdnatega neba s teleskopom. Vabljeni!

ZAIZLET Kluba prijateljstva v Strunjan in Piran v ponedeljek, 26. maja, je na razpolago še nekaj mest. V Strunjanu bo g. Jože Špeh daroval sveto mašo v čast Mariji, v Piranu si bomo ogledali obnovljeni starodavni minoritski samostan. Prijave v večernih urah na tel. št. 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar).

ZUPNIJA PROSEK vabi v četrtek, 29. maja, ob 20. uri na predavanje prof. dr. Jožeta Krašovca *Globalizacija in etika v Svetem pismu*. Vabljeni!

ZUPNIJA PROSEK vabi ljubitelje zborovskega petja na koncert v proseško cerkev v soboto, 31. maja, ob 20. uri. Nastopil bo ženski pevski zbor Prosek-Kontovel pod vodstvom Marka Štoke in z organistom Davorinom Starcem. Vabljeni!

ODBORNIK SLOVENSKE Vincencijeve konference bo v ponedeljek, 9. junija, od 15. do 17. ure v ul. Donizetti 3, četrto nadstropje, na razpolago za razgovor tistim, ki bi bili pripravljene pomagati z delom ali drugače, kakor tudi tistim, ki pomoč potrebujejo.

ROMANJE NA Sv. Višarje pripravlja župnija Sv. Križa v soboto, 14. junija t.l. Avtobus bo odpeljal z Oberdankovega trga ob 6.30, se ustavil v Sv. Križu in nadaljeval pot. V avtobusu je še nekaj prostih mest. Morebitni zainteresirani naj se javijo v večernih urah po tel. št. 040 220332.

ŠC MELANIE Klein prireja poletni center Pikapolonica od 7. julija do 8. avgusta v prostorih otroškega vrtca v Bazovici. Središče je namenjeno otrokom od 2. do 10. leta starosti, vpisovanje pa je odprto do 20. junija. Za informacije in prijave kličite 328 4559414 ali se zglasite v društvenih uradih na ul. Donizetti 3 ob ponedeljkih od 10. do 13. ure in ob petkih od 16. do 19. ure. Prijave sprejema tudi Slovenska prosveta vsak dan od 9. do 17. ure.

POLETNO SREDIŠČE Sklada "Mitja Čuk" Kratkohlačnik bo letos v otroškem vrtcu na Proseku od 30. junija do 11. julija in od 21. julija do 1. avgusta od 8. do 17. ure. Poskrbljeno bo za prevoz s trga Oberdan. Vpisi do 15. junija imajo popust. Informacije: Sklad Mitja Čuk, Proseška ulica 131, Opčine v dopoldanskih urah (040 212289).

DAROVI

OB DRUGI obletnici smrti proseškega župnika Rudija Bogatca daruje teta Angela Stefančič 50.00 € za gobavce misijonarja Ivana Štante na Madagaskarju.

ZA CERKEV v Bazovici daruje Zdenka Marc 50,00 € v spomin na pokojno Marijo Pečar; ob stoletnici slik v cerkvi darujeta Marija in Danica Marc 50,00 €.

ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu: v spomin na gospo Milo Kralj vd. Jogan daruje Aleksander Žerjal 50,00 €.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

41. PRAZNIK ČEŠENJ

Od petka, 23. maja, do ponedeljka, 26. maja, v Mačkoljah, na prireditvenem prostoru "Na Metezici".
V nedeljo, 25. maja, ob 18. uri nastop pihalnega orkestra s Korošcev in plesne skupine Cheer Dance Millennium.
Vsak večer ples s skupinami Zamejski kvintet, Happy Day, Kraski kvintet in Burja.

Nova knjiga Eveline Umek

Mandrija in druge zgodbe

FOTO KROMA

Pred kratkim je pri založbi Mladika izšla nova knjiga Eveline Umek z naslovom *Mandrija in druge zgodbe*, ki so jo predstavili v Društvu slovenskih izobražencev v ponedeljek, 12. t.m. V delu

je zaobjet spomin na nekdanje življenje pri Sv. Ivanu, vrednote, kot so dom, družina in narod ter težavno sobivanje med ljudmi različnih narodnosti. H knjigi se bomo še vrnili.

Seja občinskega sveta

Zaplet okrog slovenske konzulte in še kaj

Goriški občinski svet se je sestel 12. in 13. maja in obravnaval dolgo vrsto važnih upravnih zadev. Predvsem je svet vzel na znanje odstop svetovalca in nekdanjega župana Scarana. Kot znano, je na zadnjih volitvah vodil eno od list in se potegoval za župansko mesto. Prejel je v prvi fazi skoraj 20% glasov, v drugem krogu pa se je povezal z desno sredino in doživel pekoč poraz. K temu moramo dodati še žalostno dejstvo, da mu je pred nekaj meseci umrla hči. Zaradi vseh teh razlogov se je umaknil s političnega dogajanja v občinskem svetu.

Občinski svet je v nadaljevanju izvolil novo konzulto za vprašanja slovenske narodne skupnosti. V debati so razni predstavniki desne opozicije izrazili prepričanje, da konzulta ne bi smela več obstajati zaradi sprejetja zakonov 38 in 482. Slovenski svetovalci so v svojih posegih zagovarjali obstoj konzulte, vsaj dokler ne bosta oba zakona stopila v polno veljavo. Izraženo je bilo tudi prepričanje, da prav zaradi

svoje posvetovalne narave lahko konzulta spremlja izvajanje zaščitnega zakona za Slovence. Desna opozicija je svoje nasprotovanje stopnjevala do take mere, da sploh ni imenovala svojega predstavnika v konzulto. Zato novoizvoljena konzulta ne more biti uradno imenovana.

Občinski svet je sprejel tudi ukinitvev Fundacije Cristofoletti. To omenjamo samo zaradi zgodovinskega pričevanja o razmerah, ki so vladale v Gorici pod fašizmom. Leta 1940 je bila ustanovljena Fundacija, ki je upravljala nekatere imovine in bančne depozite in iz njih črpala sredstva za pomoč trem goriškim občanom. Pravilnik, ki ga je podpisal sam Mussolini, je določal, da smejo dobiti pomoč samo italijanski državljani, vpisani v fašistično stranko, katoliške vere, rojeni v Gorici. Ker je v letih denarna moč Fundacije postala zelo šibka, je občinska uprava sklenila, da jo ukine in da sredstva, ki so ostala, nameni socialnim potrebam.

(BŠ)

Uradni obisk goriškega župana Brancatija v Kulturnem centru Lojze Bratuž Za kulturo sodelovanja

FOTO DDP

Kultura sodelovanja je eden temeljnih ciljev goriške občinske uprave župana Vittoria Brancatija. To je v ponedeljek, 19. t.m., povedal zbranim v Kulturnem centru Lojze Bratuž sam župan ob svojem uradnem obisku našega kulturnega hrama in poudaril, da pri tem velikem izzivu pričakuje znatno podporo slovenske narodne skupnosti. Prvega občana sta spremljala odbornik za kulturo Claudio Cressati in odbornik za čezmejno sodelovanje Damijan Terpin.

"Dolžan sem bil uradno obiskati to središče," je uvodoma povedal Brancati, "saj odigrava ta kakovostna struktura pomembno kulturno vlogo ne le za mesto, ampak za vso pokrajino." Predsednica Kulturnega centra Bratuž prof. Francka Zgavec je goste pospremila po centru, nato pa za mizo orisala zgodovino, delovanje in potrebe Kulturnega centra. Društva in ustanove, ki imajo sedež v prostorih Centra Bratuž, so predstavili Damijan Paulin (ZSKP), Lojzka Bratuž (ZCPZ), Andrej Vogrič (SZ Olympia), Peter Černic (SZSO-Gorica), Miloš Čotar (MePZ Lojze Bratuž), Marjan Markežič (Fundacija Gorica), Vida Bitežnik in Silvan Kerševan (SCGV Komel), Robert Jug (MoPZ Mirko Filej), Branko Čer-

nic (KTD) in Janez Povše (SSO).

Župan je izrazil veliko zadovoljstvo nad opravljenim delom slovenskih ustanov, ki so po njegovem mnenju pomembne ne le zaradi ohranjanja naše kulturne identitete, ampak tudi v luči sodelovanja ob meji v perspektivi vstopa Slovenije v Evropsko zvezo. Poudaril je, da je treba v Gorici okrepiti kulturni načrt, ki mu daje sedanja občinska uprava prvenstveno mesto: treba je omogočiti, da se premostijo spori, ki so na Goriškem še živi in jih desnica podžiga.

"Omogočiti moramo, da v mestu dozori kultura sodelovanja na vseh področjih in ravneh. To je veliki izziv, ki stoji pred nami," je rekel župan.

Odbornik za kulturo Cressati se je na predlog naših zastopnikov zavzel za to, da bi bile v prihodnje kulturne pobude v mestu bolje koordinirane. Omenil je, da je občinska uprava že pokazala prve znake večje pozornosti do kulturnih ustanov slovenske narodne skupnosti, da jih bo še bolj upoštevala pri javnih pobudah, in se zahvalil za posredovanje v čezmejnem sodelovanju. Odbornik Terpin pa je spodbudil prisotne, naj aktivneje sodelujejo z občinsko upravo, ter jim zagotovil njeno podporo.

(DD)

SD Sončnica / Osmi dan družine Ali dobro poznamo svoje mesto?

Z naglimi koraki je prišel tudi osmi Dan družine, ko se je zbralo na srečanju čez trideset prijateljskih družin Sončnice. Letos so odborniki izbrali za celodnevno veliko postojanko samo goriško mesto. Večina družin je začela skupno srečanje z deveto mašo na Travniku, nakar je Mauro uvedel vse udeležence v jutranjo raziskovalno igro. Družine, porazdeljene v Galebe, Kose, Slavčke in Srake, so morale pokazati, kako dobro poznajo svoje mesto. Vsaka skupina ptic je dobila štirideset posnetkov detajlov, na

koliko mestnih stavb diha slovensko prisotnost. Ocenjevalna komisija je lahko nazadnje le ugotovila, da so se vse skupine res dobro odrezale, sami udeleženci pa so se izrazili, da jim je bila letošnja igra po mestu zelo všeč.

V zavodu San Luigi nas je nato pričakalo kosilo, ki sta ga pripravila Ani in Aleš. Tam se je tudi odvijal preostali popoldanski program. Najprej so za mlajše nastopili člani Slovenskega odra iz Trsta, ki so z otroško igro Lučke Susič Duh po cekinih posredovali pomembno sporočilo o tem,

osnovi katerih je morala prepoznati različne mestne palače in druge znamenitosti. Ugotoviti je bilo treba tudi njihov natančni naslov in pripisati, v kakšni zvezi so s Slovenci in slovensko zgodovino. Skupine so se naglo prepustile odkrivanju in pokazale vso svojo iznajdljivost, razgledanost in raziskovalno organiziranost. Po vnetosti so se posebno izkazali mlajši člani, ki so kot hitri poslanci prinašali podatke in pri tem igraje odkrivali,

katero so prave življenjske vrednote. Nato so se mlajši in starejši skupaj pomerili v igrah, ki sta jih predlagali Manuela & Manuela. Najbolj so vžgale igre med štirimi ognji, gnilo jajce in nogomet med "nagimi" in "oblečenimi". Letos so vse igre imele izvrstnega komentatorja Kazimirja, ki je v tej vlogi naravnost blestel. Tako smo se razšli nasmejani in dobra volja se nas je držala še več dni po našem prazniku.

Harjet Dornik

10

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

Mirko Špacapan na našem uredništvu

V ponedeljek, 19. maja, je kandidat Slovenske skupnosti dr. Mirko Špacapan obiskal uredništvo Novega glasa na goriškem Travniku.

Na srečanju z odgovornim urednikom Jurijem Paljkom in glavnim dr. Andrejem Bratužem je slovenski politični predstavnik podčrtal vlogo NG pri podpori stranki SSK in skupnemu kandidatu Vittoriju Brancatiju na lanskim občinskih volitvah v Gorici. Priporočil se je Novemu glasu, naj še naprej opravlja vlogo poročevalca in spodbudnika za vso slovensko manjšino, ki bolj kot kdajkoli v tem trenutku

potrebuje jasnih in podprtih političnih smernic. Osveščanje in obveščanje o Riccardu Illyju ter o kandidatu SSK, ki ima edini resne možnosti za izvolitev v deželni svet, sta v tem trenutku še kako potrebni, da ne pride do nepotrebnega razprševanja slovenskih glasov.

Na sestanku je prišla do posebnega izraza potreba po pričevanju slovenskih volivcev, naj za deželne volitve oddajo preferenčni glas za Mirko Špacapana in tako tudi v primeru Illyjevega poraza zagotovijo slovenski manjšini predstavnika v deželni svet.

(MČ)

Srečanje pobratenih zborov v Rupih Pesem nas druži

FOTO BUMBACA

Mešani pevski zbor Rupa-Peč je v soboto, 10. maja, pripravil koncert skupaj s pobratenima zboroma iz bližnje Vrtobje in Dobove. Večer je potekal na sedežu društva kar pod milim nebom, ki nam ni bilo ravno naklonjeno. A zbori se tega niso ustrašili in so nastopili z repertoarjem, ki je obsegal več pesmi. Lepo je bilo

opaziti napredke, ki jih je vsak izmed zborov naredil v enem letu, a še lepše je bilo dejstvo, da smo se zopet srečali in obnovili našo dolgoletno povezanost. Po zaključnih skupnih pesmi je sledila še bogata večerja za vse nastopajoče, ki so jo pripravile naše pohvale vredne gospodinje in skrbni možje.

(MČ)

Jurjevanje 2003

Močna okrepitev v vrstah goriških skavtov

Prvo pomladansko sonce je že zdavnaj pokukalo izza deževnih oblakov in ponovno naznanilo prihod pomladi. Eden od znanihcev ponovnega prebujanja narave je nedvomno sv. Jurij, ki ob svojem godu (23. april) prežene še zadnje muhaste aprilske dneve in pripravi pot sončnemu in toplemu maju. Sv. Jurij je hkrati zavetnik vseh skavtov in ob njegovem godu se prirejajo posebna srečanja, na katerih se v veliko skavtsko družino sprejmejo novi člani. Goriški skavti se svojega zavetnika s skupnim slavljem in sprejetjem novincev že tradicionalno spominjajo 1. maja.

Letošnje Jurjevanje je potekalo v Sovodnjah ob Soči. Vreme, ki je v prvih jutranjih urah obljubljalo padavine, se je kaj kmalu zjasnilo in organizatorjem na srebrnem pladnju ponudilo čudovit, sončen dan. Po glavnem zboru, ki sta ga sklicala načelnika in na katerem so se s klici predstavila

vsja krdela in vsi vodi, so se začele priprave na sv. mašo. Novinci so še zadnjič "za vajo" preizkušali potek obreda obljub, medtem ko so ostali člani med pevkimi vajami pripravljali glasbeno podlago za sv. mašo. Slednja je potekala na odprtem, v senci košate lipe. Obred je vodil pater Mirko Pelicon, ki je v pridigi poudaril pomen vzgoje otroka in mladostnika in vlogo skavtizma v tem procesu. Višek dneva je bil seveda obred obljub, ki je potekal med sv. mašo. Novinci so z obljubo vstopili v skavtsko organizacijo in tako okrepili njene vrste. Goriški skavti so tako pridobili sedemindvajset novih članov: jevo volčičev in volkuljic je okrepilo kar osemnajst otrok, medtem ko je novopečenih izvidnikov in vodnic devet.

Po sv. maši je sledil sprostitveni program, ki je obsegal štiri igre, v katerih so se v "lokalpatriotskem" duhu med seboj pomerile geografsko po-

razdeljene ekipe: Gorica center, Gorica okolica, Doberdob in Sovodnje. Kot zanimivost lahko povemo, da ekipe niso sestavljali samo člani, ampak tudi starši in prijatelji. Na sovojenjski planoti se je tako pisana družina zabavala v skakanju v vrečah, vleku vrvi, sestavljanju sporočil in eni izmed najbolj tipičnih skavtskih iger, scoutballu. Igre so se seveda prekinile ob uri kosila zaradi "višjih sil": dobra skavtska "pašta" je delovala kot čudežno zdravilo proti vse pogostejšemu kruljenju želodcev. V prvih popoldanskih urah so bile na vrsti še finalne tekme prej omenjenih iger. Zadnji popoldanski dvoboji so

izrisali lestvico, ki je za zmagovalce dneva ovenčala predstavnike Gorice - centra.

Uradna razglasitev zmagovalca in nagrajevanje ekip sta slavnostno sklenila prvomajsko športno obarvano Jurjevanje goriškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije. Pesem slovesa je pomenila še zadnji pozdrav vsem navzočim in hkrati zaključek enega zadnjih skupnih srečanj pred poletnim taborom, na katerega se bodo volčiči in volkuljice podali od 27. julija do 3. avgusta, izvidniki in vodnice od 21. julija do 2. avgusta, roverji in popotnice pa od 8. do 18. julija.

Navihani tiger

Tekmovanje mladih pianistov v Novi Gorici in blizu Arezza

Uspešni učenci Centra Komel

ZLATA FRANCESCA, NAJMLAJŠI NIK

Glasbena šola Nova Gorica je bila 14. in 15. maja prijazna in ugledna gostiteljica letošnjega, jubilejnega 10. tekmovanja mladih pianistov Primorske. V sicer pretesni dvorani šole se je na črno-belih tipkah preizkusilo kar 72 mladih pianistov iz enajstih glasbenih šol Primorske, treh pridruženih članic Zveze primorskih glasbenih šol in dveh slovenskih glasbenih šol v Italiji (Glasbena matica Trst - Šola Marij Kogoj, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel Gorica). Strokovna žirija (predsednik: Hinko Haas - Akademija za glasbo Ljubljana) je v šestih starostnih kategorijah presojala tehnično pripravljenost, muzikalnost, ustreznost in splošni vtis izvedbe programov tekmovalcev. Na tekmovanju, na katerem so soglasno prepoznali izjemno nivo primorske klavirske pedagogike in visoko raven večine udeležencev, so se odlično izkazali tudi mladi goriški pianisti, gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Največje presenečenje je pripravila desetletna Francesca Fantini, ki je v 1. a kategoriji za svoj odlični in muzikalno prepričljivi nastop prejela

94,40 točk - zlato priznanje in 3. nagrado. Šestletni Vuga Nik, najmlajši udeleženec celotnega tekmovanja, pa je v kategoriji Začetniki zbral 86,40 točk in prejel srebrno priznanje. Oba mlada pianista poučuje učiteljica Michela de Castro, pred meseci pa sta bila v razredu Valentine Pavio - Hlede.

Novogoriškega tekmovanja sta se udeležila tudi Elena Bidini (učiteljica: Katja Lavrenčič), ki je v 1. b kategoriji dosegla 74,40 točk in bronasto priznanje, in Daša Frandolič (učiteljica: Barbara Corbato), ki je v 1. c kategoriji prejela priznanje za udeležbo (65,00 točk).

PRVI ALEXANDER, DRUGA ALEXANDRA

Ko smo že pri uspehih naših gojencev, omenimo, da je potekalo od 2. do 4. maja v Castiglione Fiorentino blizu Arezza državno tekmovanje, ki sta se ga udeležila tudi dva mlada učenca klavirske šole prof. S. Gadžijeva na SCGV Emil Komel. Komisija, ki ji je predsedoval znani pianist Sergio Perticaroli, je prvo nagrado v kategoriji Prime note z najvišjo oceno (99/100) dodelila osemletnemu Alexandru Gadžijevu. Drugo nagrado (93/100) pa je osvojila komaj šestletna Alexandra Tofful. (TG)

Koncert v Štandrežu Praznik cerkvenega petja

Že dolgoletna tradicija je, da je Združenje cerkvenih pevskih zborov v Gorici sredi maja priredilo koncert nabožne zborovske glasbe. Zadnja leta je to iz določenih vzrokov nekaj časa izpadlo in zato je treba sedaj spet obnoviti to lepo tradicijo.

Te misli je v svojih pozdravnih besedah izrekla predsednica ZCPZ prof. Lojzka Bratuž in se pri tem tudi zahvalila vsem nastopajočim pevskim zborom. Teh je bilo skupno pet. To so bili MePZ Štandrež (dir. David Bandelli, orgle Silvan Zavavlav), MePZ Lojze Bratuž (Bogdan Kralj), MoPZ Mirko Filej (Zdravko Klanjšček), MePZ Podgora (Mirko Špacapan) in MePZ Rupa-Peč (Zdravko Klanjšček).

Kot je že iz programa razvidno, so nastopajoči zbori izvajali skladbe zelo različnih avtorjev, v glavnem slovenskih oz. par tujih, zlasti polifonskih. Med temi sta predvsem naš Jacobus Gallus in Španec Thomas Louis da Victoria. Med našimi znanimi skladatelji so bili na prvem mestu Vinko Vodopivec, Matija Tomc, Lojze Mav, nato Peter Jereb, S. Mihelčič,

Danilo Fajgelj, A. Hribar, K. Adamič, pa še J. Gruber in J. Deschermayer. Skladatelji, ki izražajo precej različne stilne izvore, vendar se bolj ali manj gibljejo v novi romantiki ali še prej v renesančni polifoniji. Pozna se, da si posamezni zbori resno prizadevajo doseči lepe uspehe, čeprav seveda še niso vsi na določenih nivojih. Vsekakor - pozna se resen pristop k dostojnemu petju, kar je gotovo spodbudno. Še to: v glavnem so bile na sporedu skladbe z Marijino oz. velikonočno vsebino. Naj še omenimo, da smo slišali tudi prijetno noviteto, namreč skladbo Ave Maria Patrica Quaggiata. Lepa in obetavna ter primerno moderna skladba, ki kaže na bodoči razvoj mladega glasbenika.

V z razkošnimi Kraljevimi freskami poslikani župni cerkvi so pod stropom in mogočnimi oboki lepo in prijetno odmevale melodije nastopajočih zborov. Zelo številni ljubitelji naše pesmi, ki so cerkev napolnili, so z služenim aplavzom toplo nagradili vse nastopajoče. (AB)

OBVESTILA

SPOROČAMO. DA bo srečanje predsedniškega kandidata na deželni volitvah Riccardo Illyja s slovenskimi volivci v Kulturnem centru Lojze Bratuž, prvotno napovedano za 26. maj, pomaknjeno na torek, 27. maja, ob 19. uri, vedno v KC Bratuž v Gorici. Pomembna novost je, da sta soorganizatorja večera obe krovni organizaciji, SSO in SKGZ.

SEKCIJA SSK za Števerjan vabi na volilni shod, ki bo v nedeljo, 25. maja, ob 11. uri na trgu pred cerkvijo v Števerjanu. Prisoten bo dr. Mirko Špacapan, kandidat na bližnjih deželnih volitvah.

V NEDELJO, 25. t.m., bo ob 16. uri v cerkvi na Sveti Gori srečanje dveh Goric.

V JEREMITIŠČU bo v sredo, 28. t.m., ob 20.30 predstavitev knjige Rudolfa Rudija Šimca *Kako se je začelo na Soči 1915*. Vabljeni!

ROMANJEV Medjugorje od 30. maja do 2. junija. Še nekaj mest je prostih, pohitite z vpisom. Za potovanje zadoštuje veljavna osebna izkaznica. Vpis pri g. Darku, tel. št.: 0481 882395 ali 0481 32121.

VPISOVANJE V poletno središče Srečanja 2003, ki ga prireja SD Sončnica v Zavodu sv. Družine od 9. junija do 11. julija, bo potekalo od 26. do 30. maja. Tel. 0481 536455.

POLETNO SREDIŠČE Sklada Mitja Čuk Kratkočasnik bo letos

v osnovni šoli v Sovodnjah od 30. junija do 25. julija od 8. do 17. ure. Vpisi do 15. junija imajo popust. Informacije: Damjana Češut (tel. 0481 82087, mob. 335 5952551).

DRUŠTVO SLOVENSkih upokojencev za Goriško sporoča, da je za izlet v Poadižje od 13. do 15.6. prostih še nekaj mest. Prijave: 0481 882024.

V **GALERIJI** Ars nad Katoško knjigarno razstavlja Andrej Kosič. Razstava je odprta po urniku uradov do 30. junija.

ČESTITKE

Svet slovenskih organizacij čestita **Moški pevski skupini Akord** Prosvetnega društva Podgora za 10-letnico delovanja in posebej še **Mirku Špacapanu** za uspešno umetniško vodenje.

SOŽALJE

Družini in svojcem izreka Slovenska skupnost Gorica-Trst globoko sožalje ob smrti **Dora Prinčiča**. Uveljavljen vinnogradnik iz Pradeža je bil vzor vsem krminkim in briškim pridelovalcem grozdja ter užival velik ugled tako med italijanskim kot slovenskim prebivalstvom. Klanjamo se mu kot velikemu predstavniku našega naroda, ki se je uveljavil v enem od najbolj izpostavljenih predelov slovenstva.

11

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV

PETEK, 30. MAJA, OB 20.45

- odprtje razstave del SONJE MALIGOJ v župnijskem domu A. Gregorčič v Štandrežu

SOBOTA, 31. MAJA

- ob 17. uri SLIKARSKI EX TEMPORE

- ob 20.30 Ples z ansambлом ZAMEJSKI KVINTET

NEDELJA, 1. JUNIJA, OB 19. URI

- Baletna skupina CENTRA EMIL KOMEL

- Plesna skupina URŠKA iz Nove Gorice

- Otroški zbor VESELJAKI iz Doberboba

- Ples z ansambлом KRAŠKI KVINTET

PONEDELJEK, 2. JUNIJA, OB 20.30

- Ples z ansambлом NE ME JUGAT

SOBOTA, 7. JUNIJA, OB 20.30

- Ples z ansambлом OASI

NEDELJA, 8. JUNIJA

- ob 17. uri SREČANJE PRITRKOVALCEV

- ob 19. uri Nagrajevanje

- Nastop MePZ RUPA-PEČ

- Nastop dramske skupine PD Štandrež

z enodejanko ČAU ČAU, REX!

- Ples z ansambлом KRAŠKI KVINTET

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača Bogat srečolov

Razstava del Sonje Maligoj

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Dejavnosti Slovenskega centra Emil Komel

Koledar dejavnosti na Centru Komel je kot vsako leto bogat in zanimiv. V preteklih dneh so učenci že igrali na zaključnih nastopih na Vrh sv. Mihaela in v Devinu. Sledila bo še vrsta nastopov na drugih podružnicah. Prvi osrednji zaključni nastop bo ta petek v KC Bratuž in nosi naslov *Otroci enega sveta*. Z glasbo in besedo se bodo učenci povezali z otroki različnih narodnosti in kultur.

Posebnost letošnjega konca šolskega leta pa je gostovanje 21. Srečanja slovenskih obmejnih glasbenih šol, ki bo letos v Gorici. Učenci in učitelji 11 glasbenih šol bodo obiskali naše mesto, popoldne pa bodo v KC Bratuž prikazali raznoliko podobo in sporočilo svojih glasbenih govoric. To nedeljo bodo zvoki učencev goriških glasbenih šol odmevali na *Sprehodu* med zelenjem v Pevskem parku, kamor sta jih povabila društvo Intermusica in goriška občina.

MEŠANI PEVSKI ZBOR ŠTANDREŽ

vabi na koncert

IZ PRIMORSKE... IN NAZAJ

POTOVANJE Z LJUDSKO PESMIJO
PO SLOVENSLEM PROSTORU IN ČASU

zbiorovodja: David Bandelli

petek, 23. maja 2003, ob 21. uri

župnijski park med lipami

V primeru slabega vremena bo koncert

v župnijski dvorani Anton Gregorčič.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ in KROŽEK "ANTON GREGORČIČ"

vabita na srečanje

"SLOVENCA NA DEŽELO"

POGOVOR S KANDIDATOM
DR. MIRKOM SPAZZAPANOM

Petek, 23. maja, ob 18. uri
Kulturni center Lojze Bratuž, pod lipami.

V primeru slabega vremena v mali dvorani

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na srečanje

KO ČEŠNJE ZORIJO...

SODELUJEJO: Aktiv kmečkih žena-Brda
Kvartet Kvartin

Na razpolago bodo češnje za pokušnjo in nakup
ter raznolike domače češnjeve slaščice.

Kulturni center Lojze Bratuž - Pod lipami

petek, 30. maja 2003, ob 20.30

KOLEDAR DEJAVNOSTI

SCGV EMIL KOMEL

ob koncu šolskega leta 2002/2003

PONEDELJEK, 12. MAJA, OB 19.30

ZAKLJUČNI NASTOP NA VRHU SV. MIHAELA
KD Danica

ČETRTEK, 15. MAJA, OB 18.30

ZAKLJUČNI NASTOP V DEVINU
Sedež pevskih zborov

ČETRTEK, 22. MAJA, OB 19.00

ZAKLJUČNI NASTOP V JAMIJAH
KD Kremenjak

PETEK, 23. MAJA, OB 20.00

"OTROCI ENEGA SVETA" - IGRAJO IN POJEJO
NAJMLAJŠI UČENCI
Velika dvorana KC Lojze Bratuž v Gorici

PETEK, 30. MAJA, OB 19.30

ZAKLJUČNI NASTOP V DOBERDOBU
Župnijska dvorana

SREDA, 4. JUNIJA, OB 20.00

BALET, KOMORNE SKUPINE, ZBOR
Velika dvorana KC Lojze Bratuž v Gorici

PETEK, 6. JUNIJA, OB 19.30

ZAKLJUČNI NASTOP NA PLEŠIVEM
OŠ L. Zorzut

TOREK, 10. JUNIJA, OB 20.30

V GALERIJI ZVOKOV IN GLASOV
Velika dvorana KC Lojze Bratuž v Gorici

OB PRAZNOVANJU SV. IVANA

POD CERKVENIM OBOKOM
Cerkev sv. Ivana v Gorici

Izumiranje (po)govorne kulture

Zamejske enačbe in deljenja

Matematika je že od nekdanj povezana z magijo. Čudežne formule in kombinacije števil so navduševale tako Arabce kot Hebrejce, Grke in Rimljane. Vsak je v številkah videl nekaj magičnega, edinstvenega, odrešujočega.

Celo besedo lahko do prafaktorja reduciramo na število, ki nam bo razkrilo globlji pomen.

To vam bo vsaka pošena vedeževalka znala razložiti, vendar če bi ji postavili naslednja vprašanja, bi morda tudi sama priznala, da se noben antični narod ni tako mojstrsko - spretno ali nespreno - znal igrati s številkami kot zamejski Slovenci.

Zamejski Slovenci tako v Italiji kot v Avstriji živimo v prepričanju, da je pluralnost tako rekoč sinonim slovenske slovnične množine: prepričani smo, da lahko pluralno zaživimo le tedaj, če imamo (vsaj) tri organizacije - naj si bodo to krovne organizacije, vaški pevski zbori ali dramske skupine. Dvojina Slovencev namreč povzroča veliko preglavic, ednina oz. edinstvo pa sta staromodna pojma: danes govorimo raje o singlih oz. o postmodernih marginalnih subkulturah.

Zamejska dogma pluralnosti je sprta z nespornim aritmetičnim dejstvom, in sicer z upadanjem števila pripadnikov naše skupnosti. Zunanje in notranje dejavnike številčnega nazadovanja raje popravljamo z mazohističnim knjigovodskim trikom, in sicer s povečanjem vknjižb (števila organizacij) in istočasnim ignoriranjem (negativ-

ne) bilance, kot da bi se oočili z resničnimi vzroki stanja.

Pojem *mazohizem* izhaja pravzaprav iz naše prejšnje skupne domovine - grof Leopold von Sacher-Masoch je nekaj desetletij živel v štajerskem Gradcu, veliko veselje s simbolnimi pomeni naših dejanj pa bi imel tudi drug avstrijski zdravnik, ki se je sicer za krajši čas mudil v Trstu, in sicer Sigmund Freud.

Zamejska aritmetika je zanimiva za proučevanje tudi zaradi drugega dejstva: vsako množenje organizacij pomeni v bistvu deljenje. Prav zaradi omenjenega zmanjševanja notranje številčnosti oz. številčne moči narodne skupnosti je stremenje k antičnemu idealu popolnosti, ki ga posebej število tri, fata morgana, utvara ali pa opij. Tri definicije - za vsakega svojo.

Če so antični narodi v številkah videli nekaj magičnega, edinstvenega ali odrešujočega, so številke za zamejske Slovence mora in muka.

Zamejsko odštevanje je poleg deljenja drugi fenomen, ki ga ne moremo razumsko dojeti. Če zmanjšanju števila pripadnikov dodamo (oprostam se za komplicirano matematično formulacijo) še zmanjšanje števila medijev, dobimo stanje, ki bi ga bolj definirali budistični menihi s pojmom nirvana, to je z odtujenostjo in oddaljenostjo od vsake zemeljske bolečine, logike, sile in prisile. Če že nismo bolj papeški od papeža, se morda približujemo idealom malega tibetanskega naroda, ki mu prav tako kot nam grozi izumiranje.

Za Tibetance se že vrsto let borijo hollywoodski zvezdniki, kot je na primer Richard Gere. Za hollywoodske zvezdnike je tam situacija jasna: Tibetanci so "the good guys" (fejst fantje), ki jih ogrožajo "bad" (hudobni) Kitajci, zamejci pa zelo radi trdimo, da nimamo zunanjih sovražnikov, da složno živimo z vsemi, ki nas obdajajo. Mi ne rabimo zunanje pomoči. Podobni smo Polifemu, ki je na vprašanje, kdo te je oslepil, odgovoril (misleč na Odiseja) "Nihče". Tudi njemu niso ostali Kiklopi mogli pomagati, saj sam ni znal izustiti, kaj ga teži.

Rešitev zamejskih problemov ni torej skrita v številkah, temveč v besedah, v zmožnosti in umetnosti kombiniranja le-teh. Slovenci smo pravzaprav Slovani, to je "ljudstvo-ki-govori". Naši predniki so naše severne sosede definirali kot Nemce - prosto bi danes prevedli kot "ljudstvo-ki-ne-govori". Med nami je možen in potreben dialog.

V besedi dialog se skriva številka, vendar grška številka dve: za pogovor sta potrebna dva oziroma dvoje - to je zmožnost ubesedovanja in poslušanja. Če bomo to zmožili med sabo, to je med "tistimi-ki-znamo-govoriti", bomo uspeli prepričati in nagovoriti tudi naše sosede, "ki-ne-znajo-govoriti" (in kdaj pa kdaj niti prislušniti).

Izumiranje naše govorne in pogovorne kulture pa nas vse bolj spreminja v "ljudstvo, ki-ne-zna-(več) govoriti-med sabo".

Peter Rustja

In memoriam / 1933-2003

Rodoljubu Karlu Kocjančiču v slovo

Nepričakovano in boleče je odjeknila vest, da je komaj v 69. letu starosti preminil tajnik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske Karlo Kocjančič. Sredi številnih načrtov in aktivnega delovanja je pridruženega društva ga je v Koprju z avtomobilom podrl mlad brezvestnež.

Karlo Kocjančič je bil duša društva TIGR, kjer so se snovali načrti za odkritja spomenikov in obeležij našim pozabljenim rodoljubom Tigrovcem, kateri so se borili za obstoj slovenskega življa in lastne zemlje v času fašističnega nasilja in potujčevanja. Koliko poti je prevozil in na koliko vrat je potkal, da je organiziral eno samo odkritje obeležja, je vedel samo on.

Njegova glavna skrb je bila dograditev in odkritje velikega spomenika na Cerju pri Kostanjevici na Krasu, kjer naj bi branitelj slovenske zemlje, žrtve vojn in nasilja, dobili svoja obeležja. Z vestnostjo in natančnostjo je kot urednik glasila *Primorski rodoljub*, ki izhaja dvakrat let-

no, zbiral prispevke pričevalcev polpretekle tigrovske zgodovine. S svojo realistično in optimistično pripombo je zabeležil in opisal vsako svečanost ob odkritjih spomenikov in obeležij Tigrovcem kakor tudi druge dogodke in proslave, povezane s slovenskim življenjem.

Pri srcu mu je bila naša zamejska stvarnost. Povsod, kjer je le mogel, je v okviru društva posegel. Boril se je z Jeremitarji za njihovo zem-

ljo. Posebno skrb je posvečal proslavam bazoviškim žrtvam in bil kritičen do vsega, kar je tam neslovenskega, saj ta spomenik, je menil, bi moral biti le naš - simbol slovenstva.

Karlo Kocjančič je imel za vsakogar prijazno besedo, bil je iskren prijatelj in odlični sogovornik. Meja za njega že dolgo ni več obstajala. Povezoval in združeval je Slovence z onstran lostrane meje. Naši problemi so mu bili enako pri srcu kot tisti v domovini. Ni ločeval - združeval je ljudi. Bil je neutrujen javni delavec in idealist za vse, kar je lepo in pošteno, iskalec resnice in velik narodnjak.

Dragi Karlo, na Vaši zadnji proslavi ob odkritju doprsnega kipa zaslužnemu Tigrovcu Antonu Rutarju v Novi Gorici smo Vas videli veselega in srečnega. Nismo mogli slutiti Vašega skorajšnjega odhoda. Ohranili Vas bomo v spominu kot velikega Primorca, človeka in narodnjaka vedno z nasmehom in optimizmom v srcu.

Ko bo dograjen in odkrit spomenik na Velikem Cerju, se bo Vaša duša vradostila in Vaš cilj bo dosežen, čeprav v večnosti. Hvala Vam za vse!
Bogomila Lupinc

10. tabor Slovencev po svetu

Osrednja prireditev Izseljenškega društva Slovenija v svetu - tradicionalno srečanje Slovencev iz matične domovine, zamejstva, zdomstva in izseljenstva - 10. tabor Slovencev po svetu bo v soboto, 14. junija 2003 v Zavodu sv. Stanislava v Sentvidu. Ob 9. uri bo maša, ob 10.30 okrogla miza na temo *Slovenija ob vstopu v Evropsko unijo - novi izzivi*. Sodelovali bodo: Andrej Engelman (državni sekretar in direktor Službe vlade RS za evropske zadeve), Zdravko Inzko (direktor za med-

narodne odnose z državami vzhodne Evrope na avstrijskem zunanjem ministrstvu), Ivo Jevnikar (novinar iz Trsta), Jurij Paljk (urednik Novega glasa), Jože Hirnok (predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem), moderator bo Matej Erjavec (urednik Sončne pesmi). Po okrogli mizi bo debata-razgovor med Slovence iz Slovenije, zamejstva in izseljenstva. Pred okroglo mizo in po njej bo kratek kulturni program. V atriju Zavoda sv. Stanislava bo razstava akademske slikarke Andreje Dolinar iz Argentine.

GLOSA JURIJ PALJK

O brezbriznosti

V tistih vse redkejših trenutkih, ki si jih v uredništvu lahko še privoščimo za pogovor o tem, kaj bi bilo dobro v našem tedniku spremeniti, pisati, predrugačiti ali kako drugače oblikovati, se ponavadi spomnim na vas, drage bralke in bralci, in tudi na vse tiste, ki jih je na žalost vedno več, ki nas ne berejo.

Običajno se v takih trenutkih Nataša, Danijel in jaz najdemo na lepi terasi našega uredništva, od koder je pogled na Kostanjevico in na goriški grad, predvsem pa na zelenje lepega vrta goriške nadškofije, na zelenje, ki pomirja, kjer nas ponavadi s skodelico kave v roki pogovor vedno zanese na naš tednik.

V enem takih trenutkov, ki ponavadi ne trajajo dlje kot pet minut, mi je minuli teden kolega Danijel rekel, da se med vsakdanjim pisanjem in oblikovanjem časopisa premalokrat ali pa sploh niti ne zavedamo vseh tistih slovenskih ljudi, ki nas ne poznajo, ne berejo našega časopisa, a živijo ob nas in z nami, pa jih naša stvarnost, naše življenje in delo niti najmanj ne zanimajo, ga seveda zato tudi ne poznajo, kaj šele, da bi se ga udeleževali, da bi soustvarjali

vse tisto, kar imenujemo s preprostim izrazom življenje in delo naše narodne skupnosti.

"Veliko brezbriznosti je, preveč je je in včasih se človek sprašuje, zakaj vse to," je rekel Danijel in sva se malo pomudila pri vseh tistih ljudeh slovenskega rodu, ki sicer še govorijo slovensko, a se ne prepoznajo v našem vsakdanjem življenju narodne skupnosti, kaj šele, da bi brali naš tednik, se nanj naročili.

Pred leti se je tem ljudem rado reklo, da so tista "siva cona" naše narodne skupnosti v Italiji, ki je ne poznamo. Živijo, delajo, dihaljo in upajo, vse manj seveda občujejo v slovenskem jeziku, prav gotovo pa se v naši narodni skupnosti, v naši manjšini torej ne prepoznajo, velkokrat z nami tudi nočejo imeti nobenih vezi. Teh ljudi seveda naš tednik ne doseže, tudi zato ne, ker zanj komaj vejo, če sploh vedo. O nas lahko preberejo, če preberejo, samo tisto, kar piše italijanski dnevnik, ker ponavadi niti našega slovenskega dnevnika ne berejo.

Najkrajša in po svoje najlažja razlaga bi bila ta, da

rečemo, da gre za tisto brezbriznost do lastnih korenin in izročila, ki je trdna podlaga gotovo narodne asimilacije z večinskim narodom. Od take trditve pa do tihe obsodbe takega početja je kratek korak in po moje naredimo prav tu tisto usodno napako, ki takega človeka, ki se ne prepozna v našem načinu, v naši obliki življenja slovenske narodne skupnosti, še bolj oddalji od naše stvarnosti, pa naj bo to v kulturnem, javnem, šolskem in tudi gospodarskem življenju naše narodne skupnosti, navsezadnje tudi na političnem področju.

Ena od značilnosti naše narodne skupnosti je namreč ta, da se je skozi desetletja pod črnim terorjem in katerih se mora neka skupnost izražati, če noče izginiti.

istočasno pa se zavzemamo, da bi bilo to življenje obenem čimbolj naravno, vemo, da je živeti v polnosti svojo samobitnost kot narodna manjšina izjemno težko in kot skupnost lahko zaživimo samo takrat, ko smo skupnost, ko se torej združujemo na vseh ravneh in se med seboj, med enakimi in podobnimi torej, srečujemo, skupaj živimo. Temu se preprosto reče narodna skupnost. Čeprav razdeljena, z zgodovinsko utemeljeno, še danes s krvavo črno razdeljena, se je naša narodna skupnost v Italiji ohranila skozi dolga desetletja predvsem zato, ker je bila skupnost, ker se je znala izražati in obnašati kot skupnost in to na skorajda vseh ravneh, na katerih se mora neka skupnost izražati, če noče izginiti.

Od zunaj se ta naša narodna skupnost, za katero vsi vemo, da je razdeljena, a je vseeno in morda tudi zato še bolj narodna skupnost, saj vendarle ne moremo pričakovati, da bomo vsi enaki in enakomisleči, od zunaj se torej ta naša mala skupnost več-

krat vidi kot majhna stvarnost, majhna stvar in večkrat tudi pravi mali geto, kar nam včasih italijanski prijatelji tudi rečejo, drugi, ki nam niso prijatelji, pa nam z obnašanjem in nesprejemanjem naše narodne skupnosti kažejo, da smo zanje tujki, nepotrebni, odvečni, celo sovražni so do nas.

Če tokrat ne bi zapisal niti ene same besedice o tem, da ti ljudje ponavadi ne vedo, kako težko je skozi desetletja poitalijančevanja in asimilacije obstati kot narodna skupnost, bi pa vseeno rad zapisal, da je prav brezbriznost ena tistih ran naše narodne skupnosti, ki odpira pot tihim asimilacijam, za katero vemo, da z integracijo nima nobene skupne točke, saj gre pri asimilaciji za tiho in bolečo utopitev slovenstva in zato slovenske narodne skupnosti v večinskem narodu.

Zato je povsem razumljivo, zakaj smo delovali in včasih kot narodna skupnost v Italiji še delujemo, navzven kot geto in torej kot zaprta majhna skupnost; preprosto zato, ker smo hoteli ohraniti svojo samobitnost, svoj jezik in kulturo v morju večinskega naroda, ne nazadnje tudi

same sebe in svoje korenine, navade, prijateljstva, predvsem pa svoj jezik, jezik, jezik, brez katerega si naše narodne manjšine ne moremo predstavljati.

In zato naj bo ob koncu še tako neljubo to, kar bom zapisal, a vendar sem prepričan, da drži, kot prbilo!

Če bomo pristajali na to, da je "povsem normalno in zato sprejemljivo, za vse nas dobro, nenevarno in nasploh moderno" to, da se ljudje v naši narodni skupnosti ne prepoznajo, da ne berejo naših časopisov, ne poslušajo našega radia, ne pošiljajo otrok v slovenske šole, bomo kot narodna skupnost izginiti.

In tudi zato ni normalno in je torej zato nesprejemljivo, da nekateri, ki se ne prepoznajo v naši sredi, v naši skupnosti nočejo živeti, nasprotno, se je tudi sramujejo in jo zaničujejo, iščejo delo v naši sredi, a nas obenem posredno zaničujejo tudi tako, da svoje otroke pošiljajo v italijanske šole, da se našega življenja ne udeležujejo, ga celo smešijo, zaničujejo in celo arogantno zase zahtevajo to, da se tega, kar sem zgoraj zapisal, ne sme več javno reči!
paljk@novi Glas.it

Na sodni obravnavi v Haagu

Morda razkritje novih dejstev o razpadu države

Državni zbor bi moral čimprej sprejeti še okoli šestdeset t.i. evropskih zakonov

Milan Kučan, nekdanji predsednik Slovenije in prej tudi dolgoletni voditelj Komunistične partije, se je, kaže, temeljito pripravil na pričanje zoper Slobodana Miloševića na sodni obravnavi, ki poteka v Haagu pred mednarodnim kazenskim sodiščem za zločine, storjene na območju nekdanje Jugoslavije. Obrambni minister dr. Anton Grizold mu je na njegovo prošnjo poslal dokumente, v katerih so opisane razne plati vojne za osamosvojitve Slovenije, pa tudi trditve vrhov nekdanje Jugoslovanske ljudske armade v Beogradu, da je bilo v vojni za osamosvojitve Slovenije kršeno mednarodno vojno in humanitarno pravo.

Gre za navedbe, vsebovane v knjizici z naslovom *Istina o oružanom sukobu v Sloveniji (Resnica o oboroženem spopadu v Sloveniji)*, z obtožbami zoper posameznike in boje, ki so jih le-ti vodili. Pristojni organi v Sloveniji, so od vseh akterjev, ki so obravnavani, zahtevali pojasnila, odgovore so že pred leti poslali na mednarodno kazensko sodišče v Haagu. A to ni ukrepalo niti v enem primeru. Gre nadalje za trditve upokojenega generala JLA Marjana Čada, izrečene v nekem intervjuju, da so leta 1991 na Škofijah v čudnih okoliščinah umrli trije pripadniki jugoslovanske vojske. Čad je zatrjeval, da so enote slovenske teritorialne obrambe že po sklenjenem premirju napadle vojake iz karavle v Škofijah, jih izvlekli iz avtomobila in jih ubili. Pričanje Milana Kučana se je začelo v sredo,

21. maja, in ker je naš časnik že izšel, ne vemo za podrobnosti o tem, kar se dogaja v Haagu. Gotovo je le to, da se Kučan in Milošević dobro poznata in da vesta za vse, kar se je dogajalo ob postopnem razpadanju bivše skupne države. Že na zaslišanju hrvaškega predsednika Stjepana Mesića, ki je bil v prelomnih trenutkih predsednik predsedstva SFRJ, se je govorilo o tem, kdo je pravzaprav kriv za krvavi razpad prejšnje skupne države. Krivca naj bi bila po Miloševićem mnenju Slovenija in še posebej Milan Kučan. Mesić je pri tem ostal neomajen. Povedal je, da v Sloveniji ni bila napadena jugoslovanska ljudska armada, temveč je le-ta izvedla napad na Slovenijo. Miloševiću dokumente in drugo gradivo za obrambo pred haaskim sodiščem pripravljajo cel štab izvedencev in njegovih somišljenikov v Beogradu, sodelujejo pa tudi uradno določeni posamezniki na sodišču. Na mednarodnem kazenskem sodišču se bosta Milošević in Kučan skoraj zagotovo zadnjič videla. S pričanjem oz. navzkrižnim zasliševanjem bosta poskušala politično obračunati med seboj. Slovencev to ne bi smelo huje prizadeti. Za nas je najvažnejše to, da imamo svojo državo, ki smo ji sami priborili in da je Slovenija trden del mednarodne skupnosti.

O ODNOSIH S HRVAŠKO LEPE BESEDE

V okviru tistega, kar se je v prejšnjih dneh dogajalo pri nas, omenjamo najprej spodbudno napoved finančnih in

borznih strokovnjakov, zbranih na srečanju v Portorožu, da se bo letošnja inflacija v Sloveniji vendarle lahko znižala na 5,3%. Že naslednje leto pa naj bi se znižala na 3,5%, s čimer bi odpravili eno največjih družbenogospodarskih težav, na katero Slovenijo opozarjajo tudi v evropski komisiji. Manj ugodna pa so opozorila, da mora državni zbor do 1. maja leta 2004, ko bo Slovenija uradno postala članica EU, sprejeti še okoli 60 t.i. evropskih zakonov.

Tridnevni uradni obisk predsednika Hrvaške v Sloveniji je minil predvsem v ponavljanju izjav, da so odnosi med državama ugodni in prijateljski, neresena vprašanja pa da bo mogoče rešiti z dobro voljo Zagreba in Ljubljane. Toda bile so to samo lepe besede, vljudnostne fraze iz diplomatskega besednjaka Stipeta Mesića in dr. Janeza Drnovška. Dejansko pa ni videti nobene možnosti za rešitev obeh temeljnih zadev: slovensko-hrvaške meje in dolga nekdanje podružnice Ljubljanske banke v Zagrebu hrvaškim varčevalcem. Pogovori o obeh vprašanjih so težki in zapleteni in ni velikih obetov, da bi ju premaknili z mrtve točke tudi med napovedanim obiskom predsednika hrvaške vlade Ivice Račana v Ljubljani.

Bolj uspešen pa je bil prvi obisk, ki ga je predsednik slovenske vlade Anton Rop ob koncu prejšnjega tedna opravil v Avstriji. Državi odlično sodelujeta na političnem področju, kar sta med pogovori z gostom poudarila tudi av-

strijski kancler Wolfgang Schüssel in predsednik države Thomas Klestil.

V odnosih s sosednjo državo pa ostajajo nerešene poglavitne zahteve in pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki jih je Avstrija dolžna izvajati skladno s 7. členom avstrijske državne pogodbe. Na Dunaju je kancler Schüssel premieru Ropu zagotovil, da bo država sprejela ukrepe za nadaljnje oddajanje slovenske radijske postaje v Celovcu, Radia 2.

Med obiskom na Dunaju sta se premier Anton Rop in avstrijski kancler Wolfgang Schüssel udeležila tudi otvoritve prenovljene Knafljeve ustanove, središča izobraževanja slovenskih študentov na Dunaju. Gre za sklad, ustanovljen leta 1676, namenjen stipendiranju študentov iz tedanje dežele Kranjske. Premiera sta na otvoritvi prenovljene zgradbe poudarila pomen deleža intelektualcev v zgodovini in v sedanjih odnosih med narodom oz. med Slovenijo in Avstrijo. Ob tem navajamo, da je bilo v dveh in pol stoletjih s sredstvi iz najemnine za sedaj obnovljeno stanovanjsko najemnino mogoče zagotoviti študentom. Denar za prenovno so prispevali mesto Dunaj ter ministrstvu za šolstvo Avstrije in Slovenije, vodila pa jo je Mohorjeva družba iz Celovca. Slovenski znanstveni inštitut je po slavnostni otvoritvi v prtiličju Knafljeve ustanove priredil razstavo koroškega slikarja Valentina Omana.

Marjan Drobež

Univerza na Primorskem

Štiri tisoč študentov v prvem letu

V novi visokošolski zavod se bo morda vključila tudi Politehnika v Novi Gorici

Slovenska vlada izpolnjuje finančne obveznosti, ki jih je sprejela z ustanovitvijo Univerze na Primorskem. Prek ministrstva za šolstvo, znanost in šport ji je za potrebe v tem letu nakazala 340 milijonov tolarjev. Univerza pa bo dobila še 260 milijonov tolarjev za naložbe, predvsem za gradnjo nove zgradbe tega zavoda v Kopru, v kateri bosta tudi sedeža rektorata in fakultete za humanistične študije.

Priloge na začetek delovanja Univerze na Primorskem vodi vršilka dolžnosti direktorica prof. dr. Lucija Čok (na sliki), bivša slovenska ministrica za šolstvo. Povedala je, da bo zavod pričel polno delovati v začetku novega akademskega leta 2003/2004. Prijavljenih je okoli štiri tisoč študentov, izobraževanje pa bo vodilo oziroma usmerjalo 260 profesorjev in kakih 50 raziskovalcev. Po zatrjevanju prof. dr. Lucije Čok bo nova Univerza odprta za obalni oz. sredozemski prostor in bo skladno s takšno usmeritvijo razvijala tudi svoje izobraževalne in raziskovalne programe. Na slovensko obalo, to je na Univerzo, bodo vabili tudi pro-

fesorje iz tujine. Prispelo je že več ponudb iz Francije, Španije in Portugalske.

Praden bo Univerza na Primorskem v oktobru letos pričela delovati, bo morala vlada potrditi njen statut, izvoliti pa bodo morali tudi senat Univerze in imenovati njenega prvega rektorja. Morda bo za to mesto kandidirala prof. dr. Lucija Čok.

Sodeč po nekaterih izjavah predstavnikov mestne občine Nova Gorica, denimo, župana Mirka Brulca v časniku *Profitu*, po mnenju drugih občin na Goriškem in tudi glede na razmišljanja posameznikov v vodstvu Politehnike, ki so sicer še neuradna, se bo tudi omenjeni visokošolski pedagoški in znanstvenoraziskovalni zavod v Novi Gorici vključil v Univerzo na Primorskem.

(M.)

13

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

S časnikarske konference v družbi Fructal v Ajdovščini

Pripravljeni na izzive na prostem trgu Evropske unije

Za ohranitev pomembnih tržišč na območjih nekdanje skupne države bo družba vanje tudi investirala

Po napovedih izvedencev v Gospodarski zbornici Slovenije in v posameznih proizvodnih panogah oziroma v njihovih združenjih se bo slovenska živilskopredelovalna industrija ob vključitvi Slovenije v EU znašla v težavnem položaju. Proizvodnja v Sloveniji je predraga in zato z njo s sedanji cenami ne bo mogoče konkurirati na prostem trgu v državah članicah evropske povezave. Veliko cenejši proizvodi, v našem primeru, denimo, sadni sokovi in otroška hrana, iz tujine bodo lahko prevladali tudi na slovenskem tržišču, čeprav slovenski porabniki, kot se zdi, najbolj zaupajo domačemu blagu, če je seveda to kakovostno.

Predstavniki živilske industrije Fructal so o omenjenih

temah govorili na srečanju s časnikarji, 15. t.m., vendar so bili pri tem precej optimistični. Sklicevali so se na vrhunsko kakovost sadnih sokov, izdelkov otroške hrane in drugih proizvodov ter na sloves, ki ga Fructal uživa na mnogih tržiščih v tujini. V letu 2002 je ta družba prodala za skoraj 20 milijard tolarjev izdelkov, ob tem pa je dosegla milijardo tolarjev dobička. Kljub pojavom, ko posamezni kupci spričo zmanjševanja kupne moči raje kupujejo cenejše sokove ali druge proizvode kot pa tiste z višjimi cenami, ter upoštevajo tudi druge težave, si v Fructalu obetajo uspešno poslovno leto. Izvozili bodo kar okrog 60% od celotne proizvodnje, in sicer na tradicionalna tržišča, največ v Bosno

in Hercegovino, na Hrvaško, v Srbijo in Makedonijo, pa tudi v Italijo, Avstrijo, Švico, Veliko Britanijo, Češko in v Združene države Amerike. Po vključitvi Slovenije v EU, 1. maja prihodnje leto, bo vsa ta povezava postala notranji trg, na katerem bodo lahko uspevale predvsem velike multinacionalne družbe. V Fructalu upajo, da se bodo vendarle tudi oni lahko uveljavili. Za ohranitev pomembnih tržišč v državah na območju nekdanje SFRJ bodo tja tudi investirali, in sicer v gradnjo tovarn ali obratov, v katerih bi zagotovili tudi predelavo surovin v proizvode živilske industrije, kakršne ima v svojem proizvodnem programu matična industrija v Ajdovščini.

(M.)

Nekatere sorte gojijo samo v Brdih

Praznik češenj v tednu med prvim in osmim junijem

Tradicionalni Praznik češenj naj bi po mnenju nekaterih postal občinski praznik v Brdih

V Goriških Brdih je praznik češenj že nekaj desetletij osrednji družabni, turistični in tudi kulturni dogodek vsako leto. Prireditev bo letos potekala v dneh med prvim in osmim junijem, vrhunec dogajanj pa bo v soboto in nedeljo, 7. in 8. junija. Glavno prizorišče bo v t.i. Štalonih (blizu vinske kleti na Dobrovem), slavnostna otvoritev praznika pa bo v gradu Dobrovo. Organizatorji prireditve, to sta zlasti Občina Brda in turistično društvo na Dobrovem, so letošnji program delno spremenili in ga obogatili. Glavna novost pa je, da bodo zagotovili brezplačni vstop na osrednje prizorišče. To pomeni, da bodo vse dejavnosti, ki bodo potekale v nedeljo, 8. junija, dostopne vsem, pričakujejo

pa več tisoč obiskovalcev iz Slovenije in tudi iz bližnjih območij v Italiji.

Lucija Prinčič-Terpin, odgovorna urednica *Briškega časnika*, je v novi številki tega glasila občine Brda zapisala, "da češnji v Brdih namenjajo veliko pozornosti. Tudi s pomočjo praznika si je briška češnja utrdila sloves med slovenskimi kupci, čeprav si je že v preteklosti izborila pomembno mesto. Češnje iz Brd so bile kot prvo sadje cenjene in iskane po srednjeevropskih mestih že pred prvo svetovno vojno. Domačinom so poleg prvega sadja pomenile tudi prvi zaslužek pri hiši po dolgi zimi. V prejšnjih desetletjih so se češnje sploštljivo umikale vinski trti, v današnjem času pa z veseljem opazujemo obnov-

ljene češnjeve nasade, ki so v maju in juniju polni vrveža obiralcev".

Omenjamo, da so na Kitajskem češnje gojili že pred 4.000 leti, pri nas v Evropi pa so se razširile v srednjem veku. Znanih je več kot 2.000 sort, nekaj sort pa je samo briških. To so, denimo, sorte Petrovka, Burlat, Napoleono-va, Van, Lapins, Bing, GERMERSDORFKA in Giorgia.

Praznik češenj se je v Brdih uveljavil do te mere, da naj bi po mnenju nekaterih, tudi posameznih svetnikov občine, ta praznik razglasili kar za praznik občine Brda. Toda o datumu oziroma dogodku, ki bi ga izbrali za občinski praznik, bodo odločali po postopku, ki je določen z zakonom.

(M.)

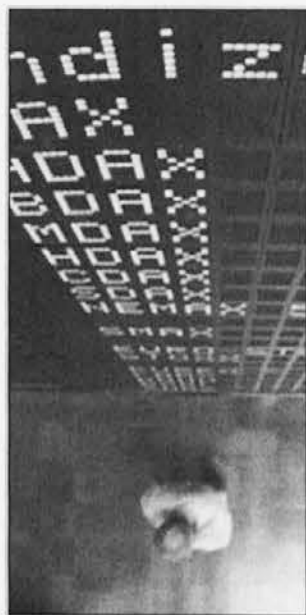
BORVA

Se navdušenje vrača?

Ob robu srečanja G-10 v Švici je guverner italijanske centralne banke Fazio poudaril, da se bodo v roku šestih mesecev za svetovno gospodarstvo začeli pisati boljši časi. V podporo temu prepričanju navaja pridobljeno zaupanje finančnih tržišč in večji optimizem potrošnikov. V vsakem primeru bodo ZDA v tem novem okviru ohranile vodilno vlogo predvsem zaradi velike prožnosti lastnega gospodarskega sistema ter visoke produktivnosti svojega proizvodnega aparata. Ameriška gospodarska rast bo v prihodnjih dveh letih nihala okrog 3,0 % letno. V Evropski uniji bo prišlo do korenitega preobrata šele prihodnje leto, ko naj bi se letni ekonomski porastek povzpел na 2,0 do 2,5 %. Epidemija atipične pljučnice, ki terja v Aziji vsak dan nove smrtno žrtve, bo imela po mnenju Fazio omejene posledice na ekonomijo tega področja in nobenih na preostali svet.

V luči tega optimističnega pogleda v prihodnost in

zaradi večje politične gotovosti po vojni v Iraku svetovna finančna tržišča nadaljujejo s pozitivnim nihanjem po minimalnih vrednostih iz sredine marca. Marsikateri varčevalec je prav v tistem najbolj negativnem trenutku preložil delniško naložbo v obvezniško ali zahteval vrnitev kapitala in s tem udeležil izgubo. Podatki v tabeli jasno kažejo, da je potrebno v določenih trenutkih obdržati zadostno mero treznosti in racionalnosti ter slediti svojemu začetnemu investicijskemu programu. Po podatkih dnevnika *Il Sole 24 Ore* je donosnost prihrankov v višini 91,5% odvisna prav od pravilne sestave slednjega. Izbira posameznih vrednostnih papirjev (delnic, obveznic) ali skladov ima omejen učinek (4,6 %) na končni rezultat. Trenutek nakupa raznih oblik varčevanja (t.i. market timing) vpliva na donos le v višini 1,8%. Torej čarobnih vrednostnih papirjev na finančnem tržišču preprosto ni. Za varčevalca je osnovne-

ga pomena, da v sodelovanju s finančnim svetovalcem izdelava zelo učinkovit osebni investicijski program in ne vplaga svojih prihrankov v luči trenutnega navdušenja borznih tečajev. Nihče ne more namreč jamčiti, da se bo pozitiven trend slednjih nadaljeval. Dober investicijski načrt navadno vsebuje tri različne investicijske komponente, in sicer: delniško, obvezniško ter monetarno. Delež delniške komponente naj bo vezan na lastno nagnjenost za tveganje in na časovni razmah, ki zaobjema investicijski načrt.

Stojan Pahor

V sklopu dejavnosti Evropskega socialnega sklada

Projekt Futura - storitve za enake možnosti

Projekt Futura-storitve za enake možnosti je poseben projekt dežele Furlanije-Juljske krajine, ki ga financira Evropska unija v sklopu dejavnosti Evropskega socialnega sklada. Projekt je namenjen izključno ženskam, ki bi se rade ponovno vključile v delovno okolje, in nudi ženskam celo vrsto storitev, da tako lažje usklajujejo družinske in poklicne obveznosti. Te storitve so zelo raznolike in gredo od nege nepokretne osebe do otroškega varstva (jutranjega ali popoldanskega), pomoči pri čiščenju hiše in kuhanju in podobno.

Pri EU si že dalj časa prizadevajo, da bi se povečal odstotek zaposlenih žensk. Zaradi tega skušajo na vse načine olajšati vstop in seveda kasnejši obstanek žensk v delovnem okolju. Hkrati se zavedajo, da imajo zaposlene ženske celo vrsto težav pri usklajevanju vseh obveznosti, ki jim jih narekujejo po eni strani družina, po drugi pa poklicne zadolženosti ali obiskovanje tečajev za poklicno rekvizifikacijo. Ravno zaradi tega je deželna uprava odobrila poseben projekt, ki se imenuje Futura in ki vsaj nekoliko zmanjšuje bremena zaposlenih žensk.

Za storitve, ki jih nudi projekt Futura, lahko zaprosijo ženske:

- ki imajo doma otroke, ki so stari manj kot 15 let;
- ki imajo doma sorodnike, ki so starejši kot 75 let, niso popolnoma pokretni (kar mora pisno potrditi družinski zdravnik) in ki prejemajo pokojnino, ki ni višja od trikratnega minimalnega zneska pokojnine in ki so se ob enem odločile za katero izmed teh možnosti;
- da bodo obiskovale kak poklicni tečaj, ki ga financira dežela;
- da bodo prešle iz skrajšane urnika na celotni delovni urnik;
- da se bodo zaposlile s polnim delovnim urnikom in so bile prej nezaposlene;
- da se bodo zaposlile s polnim delovnim urnikom po porodniškem dopustu;
- da bodo spremenile delovni urnik zaradi reorganizacije podjetja;
- da so ustanovile svoje podjetje pred manj kot tremi leti.

Zaposlena ženska, ki odgovarja navedenim pogojem, lahko dobi največ en prispevek za obiskovanje tečajev in največ en prispevek za ponovno vključitev v delovno okolje. V primeru obiskovanja tečajev je vred-

nost storitev prenosorazmerna s trajanjem tečaja, v primeru zaposlitve ali spremembe delovnega urnika pa bo ženska prejela storitve v vrednosti do največ 415 evrov za dobo 8 mesecev.

Družina ne bo v nobenem primeru prejela denarja v gotovini, pač pa storitve od otroškega varstva, do nege nepokretne osebe na domu, pomoči pri urejanju hišnih opravil pa kuhanja obrokov in podobno. Vse te storitve nudijo razne ustanove, s katerimi se je dežela pri nudenju storitev povezala. V primeru zaposlitve bo ta pomoč trajala največ osem mesecev, v primeru obiskovanja tečajev pa celo trajanje tečaja.

Da lahko koristimo navedene storitve, moramo seveda predstaviti ustrezno prošnjo na deželo. V tem primeru ni možna neposredna predstavitev prošnje na pristojni urad, pač pa se mora zainteresirana obrniti na kak deželni zavod za poklicno izobraževanje, kjer bo dobila vse dodatne informacije in pomoč pri predstavitvi prošnje. Vse zainteresirane se lahko obrnejo tudi na Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje, kjer jim bodo nudili vse informacije in potrebno pomoč.

Mara Petaros

14

ČETRTEK,
22. MAJA
2003

BORZNI INDEKS	PORASTEK OD 01.01.2003	PORASTEK OD MINIMALNIH VREDNOSTI 12.03.2003
Mibtel-Milan	+ 1,98 %	+ 17,78 %
Dax 30-Frankfurt	+ 2,21 %	+ 33,40 %
Dow Jones-New York	+ 3,15 %	+ 20,21 %

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA - OBRAČUN DNE 31. 12. 2002

PREMOŽENJSKO STANJE

IZKAZ POSLOVNEGA USPEHA

AKTIVA		PASIVA		IZKAZ POSLOVNEGA USPEHA	
BLAGAJNA IN RAZPOLOŽLJIVOST PRI OSREDNJI BANKI IN POŠTNI UPRAVI	6.043.518	DOLGOVI DO BANČNIH USTANOV	3.304.084	AKTIVNE OBRESTI IN SLIČNI DOHODKI	11.866.199
DRŽAVNE IN SORODNE VREDNOTNICE, KI JIH LAHKO REESKONTIRAMO PRI OSR. BANKI	43.010.525	DOLGOVI DO STRANK	163.775.930	PASIVNE OBRESTI IN SLIČNA BREMENA	-3.114.639
TERJATVE DO BANČNIH USTANOV	26.270.334	DOLGOVI ZA VREDNOTNICE	28.626.021	DIVIDENDE IN RAZNI DOHODKI	57.941
TERJATVE DO STRANK	122.283.826	SREDSTVA TRETJIH V UPRAVI	56.301	AKTIVNE KOMISIJE	1.701.004
OBVEZNICE IN DRUGE VREDNOTNICE	33.519.926	RAZNE PASIVNE POSTAVKE	5.801.015	PASIVNE KOMISIJE	-199.681
SOUDELEŽBE	1.706.648	PASIVNI PRIPISI IN IZLOČITVE	432.537	DOBIČEK PRI FINANČNIH POSLIH	498.620
VEČLETNI STROŠKI	103.306	SKLAD ODPRAVNIN	2.685.833	RAZNI DOHODKI PRI STORITVAH	1.098.786
IMOBILIZACIJE	4.754.360	SKLADI ZA RIZIKE IN OBVEZE	1.524.695	UPRAVNI STROŠKI	-8.264.978
RAZNE AKTIVNE POSTAVKE	9.590.292	SKLAD ZA RAZVREDNOTENJE TERJATEV	2.013.023	ODPISI VEČLETNIH STROŠKOV IN IMOBILIZACIJ	-530.262
AKTIVNI PRIPISI IN IZLOČITVE	1.328.983	SKLAD ZA SPLOŠNE BANČNE RIZIKE	88.856	VIŠANJE SKLADA ZA OBVEZE IN BREMENA	0
SKUPNA AKTIVA	248.611.718	DRUŽBENA GLAVNICA	15.924	RAZNI UPRAVNI STROŠKI	-22.222
		DOPLAČILA NA DELEŽE	113.241	POPRAVKI TERJATEV IN VIŠANJE SKLADOV ZA JAMSTVA IN OBVEZE	-399.023
		REZERVNI SKLAD	37.478.970	PRILIVI TERJATEV IN NIŽANJE SKLADOV ZA JAMSTVA IN OBVEZE	31.040
		SKLADI DENARNEGA OVREDNOTENJA	606.540	VIŠANJE SKLADA ZA RAZVREDNOTENJE TERJATEV	-423.510
		POSLOVNI DOBIČEK	2.088.748	DOBIČEK PRI SPLOŠNEM POSLOVANJU	2.299.275
		SKUPNA PASIVA	248.611.718	IZREDNI DOHODKI	304.739
				IZREDNI STROŠKI	-9.875
				IZREDNI PREBITEK	294.864
				DAVKI NA POSLOVNI DOBIČEK	-505.391
				POSLOVNI DOBIČEK	2.088.748

OSTALI POMEMBNEJŠI PODATKI

- Število podružnic: 7
- Število uslužbencev: 90
- Število članov: 1.200
- Premoženje za Nadzorni organ: 41.740.276 €
- Skupna vrednost zaupanih sredstev in posojil: 424.739.000 €

Potrditev Guinnessove knjige rekordov Rekord svetovne popotnice Benke Pulko

Pet let in pol trajajoče potovanje Ptujčanke Benke Pulko z motociklom okoli sveta je našlo svoje mesto tudi uradno v Guinnessovi knjigi svetovnih rekordov. Bilo je to prvo kontinuirano solo potovanje z motorjem po vseh sedmih celinah sveta, najdaljše žensko potovanje z motorjem (glede na čas in prevožene kilometre) ter prvo potovanje ženske na motorju po Savdski Arabiji. Tako smo dobili prvega Slovenca, ki je nosilec treh rekordov hkrati.

"Do sodelovanja z Guinnessom je prišlo spomladi 1997, ker je nekaj prijateljev trdno verjelo, da kaj takega še ni bilo narejenega. Potrebno je bilo predložiti najavo za naskok rekorda in jo precej natančno opredeliti. Seznanjena sem bila s pravili. Med potovanjem sem bila občasno v stiku s sodniki in tistimi, ki rekorde preverjajo, vrednotijo ter nadzirajo," je povedala Benka.

Na sedežu Guinnessa v Londonu so potrdili, da je to bil eden najbolje dokazno podprtih rekordov. 24 kg vzorno urejenega dokaznega gradiva, bencinskih računov, cestninskih lističev, fotografij, pisnih potrdil, dokumentov, več kot 6000 naslovov tistih, ki so jo na poti srečali, pričajo, da je to bilo potovanje brez primere.

Benka je v teh dneh zakrožila polletnico, odkar se je pripeljala s poti *Po Zemlji okoli Sonca*, kot jo je poimenovala. Večna popotnica je priznala, da bi se potovanje zgodilo tudi sicer, če ne bi kandidiralo za svetovno razpoznavni rekord. "Priznanje rekorda mi

nedvoumno naznanja dokončni in dejanski zaključek potovanja. Od sedaj dalje je le še spomin. Lep sicer, a spomin. Preteklost. Zelena luč za nove projekte in sveže avanture. Morda ga bom počasi lahko tudi sama dojela kot rekordersko dejanje. Do sedaj je bil zame le delovni proces, dolg in zahteven, ki sem ga posvečeno opravljala z veliko ljubeznijo."

Sedaj piše knjigo in pripravlja multimedijška predavanja. "Da razdelim s tistimi, ki jih zanima, kod sem hodila in kaj se mi je dogajalo v petih in pol letih potovanja." Knjiga bo izšla jeseni, ko se bodo začela tudi gostovanja in predavanja po Sloveniji.

V Guinnessovi knjigi rekordov se v vsaki novi izdaji omenja le majhen fragment vseh rekordov. Upajmo, da se bo rekord Benke Pulko kmalu pojavil na straneh ene najbolj razpoznavnih in prodajanih knjig na svetu.

Vredna ogleda je spletna stran www.benkapulko.com.

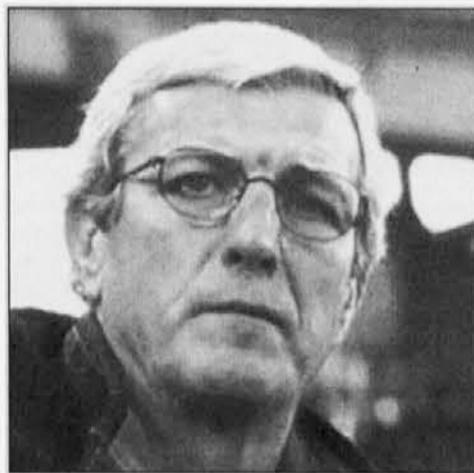
Nogomet / Champions league

Manchester: po 28. maju nova italijanska kolonija!

28. maj in Manchester sta vse bliže. Gre za datum in kraj, ki bosta ostala dalj časa zapisana v zgodovini povojne Italije. Na programu ni nobenih volitev, niti se ne napoveduje padec Berlusconijevega sistema in oblikovanje tretje republike. Napoveduje se pravi "verski koncil", ki bo v poznih večernih urah kronal zmagovito opcijo med dvema, ki jih ponuja: Milan ali Juventus. "Koncil" 28. maja bo določil, kdo bo naslednje leto prvi svečenik oz. *pontifex maximus* božanstva z nogometnimi čevljički in usnjeno žogo in katero mesto bo Meka nogometnih navdušencev, Milan ali Turin.

Milan je letošnjo sezono začel izvrstno: novembra je veljal za najkakovostnejšo in najbolj spektakularno italijansko ekipo. Od novega leta so delnice društva iz ulice Turati padle. Milan daje vseskozi vtis, da se komaj prebija iz tekme v tekmo in da mu je pot do finala Champions league včasih utrla boginja Usoda. Ob solidni obrambi, ki ji načeljujeta Maldini in Nesta, je bil Milan v drugem delu sezone pomankljiv v grajenju igre. Vezna vrsta, ki jo je Ancelotti zarisal v obliki romba kaže na to, da se Milan ne poslužuje bokov za napadanje nasprotnikovih vrat. Že zaradi samih značilnosti obeh rdečečnih napa-

dalcev, Ševčenka in Inzaghija, je moral Ancelotti že v začetku leta odmisli grajenje igre po bokih. Ševčenko je namreč najbolj učinkovit taktik, ko sam dobi žogo izven kazenskega prostora in poskuša prodor proti vratom uspešno izpeljati tako, da s hitrostjo, svojim glavnim oržjem, premaga nasprotne

branilce. Glavna značilnost drugega Milanovega napadalca, Inzaghija, je pragmatizem in oportunitizem pred vrati. Milanova številka devet ima zelo izrazit smisel za gol. Sam se ne podi za žogo, če pa jo dobi v bližini nasprotnikovih vrat, je zaradi nepredvidljivosti težko ustavljen. Da se maksimalno izkoristijo značilnosti obeh bomberjev, mora napad rdečečnih dopolniti nogometni velemojster, ki je sposoben ustreči nogometnim zahtevam napadalcev. Sposoben mora biti torej vsakič najti Ševčenka in mu žogo podati natančno do

milimetra zato, da se Ukrajinec z žogo lahko spusti v "divje dirjanje" proti nasprotnikovim vratom. Hkrati mora biti ravno tako natančen v podajah Inzaghiju, ki vseskozi stoji na namišljeni off-side črti in skuša tako zмести nasprotnikove branilce. Rdečečni se lahko pohvalijo z dvema nogometnima, ki ustrezajo gornjim kriterijem, Rui Costo in Rivaldom. Rivaldo letos ni ujel pravega ritma in glede tega razočaral svoje navijače. Rui Costa je prvi del sezone odigral zelo dobro, v drugem pa je izgubil rdečo nit Milanove igre. Razloge za spremembo v igri Berlusconijevega kluba (novembarski superMilan v nasprotju s trenutno oseko v zadetkih) lahko torej iščemo tudi v slabih igri

Rui Coste. On je v Milanovi postavitvi neobhodno potreben člen, ker je trenutno sam, ki lahko "vžge" napadalni dvojček Inzaghi - Ševčenko. Letošnja zgodba Stare dame iz Turina je zelo različna, skorajda nasprotna Milanovim dogodivščinam. Izbranci trenerja Lippija (na sliki) so letos delovali kot diesel motor. Štartali so nekoliko počasneje, ko pa so ulovili pravi ritem, jih v prvenstvu ni mogel več nihče dohiteti. Podobno se je zgodilo v najelitnejšem evropskem nogometnem tekmovanju. V predtekmovalnih krogih jih je Man-

chester Utd dvakrat premagal, v četrtfinale so se Turinčani uvrstili skozi šivankino uho, tudi Barcelono so četrtfinalnem dvoboju izločili z veliko težavo. Ko pa se je tekmovanje prevesilo v najzanimivejši, končni del, je Juventus, po tesnem porazu v Madridu, avtoritarno premagal in osmešil veliki Real Madrid. Trenutno so črno-beli v vrhunskem psihofizičnem stanju. Povratna tekma proti španskim prvakom iz Madrida je dokazala trdnost granitne obrambe Turinčanov, ki ima v Davidsu prvi trdni steber že v vezni vrsti. Juventusovi branilci so kljub odsotnosti Cira Ferrare zasenčili Realove prve violine, Zidane, Figa in Raula, in v napadu osamili Ronaldo, ki je postal popolnoma nenevaren. Hkrati je turinsko moštvo držalo niti igre v svojih rokah ter že od začetka navalilo na vrata Ikerja Casillasa. Obramba kraljevega moštva je kaj kmalu kapitulirala pod pritiskom Nedveda in soigralcev. Odsotnost Čeha na finalni tekmi zaradi rumenega kartona, ki si ga je prislužil na povratni polfinalni tekmi, bo za Juventus težka izguba. Plavalasec s številko 11 je bil namreč letošnji nedvomno mož odločitve v številnih trenutkih, ko Turinčani niso predvajali učinkovite igre. Nedvedova izključitev bi lahko zelo slabo vplivala na črno-bele tudi zato, ker bodo morali zaradi Čehove odsotnosti spremeniti način igranja. Trenutno je namreč Nedved daleč najboljši Juventusov posameznik, ki ga ne more nihče nadomestiti niti po kakovosti niti po količinski njegove igre in njegovega doprinosa ekipi.

Andrej Černic

POTOPIS

Od Nove Gorice do Santiaga (28)

CAMINO FRANCES

Nace Novak

Kaj se pa greš, človek?

Ob izhodu iz El Aceba stoji spomenik nemškemu kolesarju, ki mu ni bilo dano, da bi prikolesaril do Santiaga. Ne vprašujte me, kako je umrl, ker ne vem. Morda je bil kriv neroden padec, mogoče bližnje srečanje z nasprotni vozečim vozilom, infarkt, bo?

Ko sem hodil mimo, sem pomislil, da si je na nek način izbral primeren čas in kraj za zaključek življenjske poti. Zakaj? Zato, ker na Caminu ni stresa in naglice. Nobenega pritiska. Nobenih "deadlineov", računov za elektriko, pralnega stroja, ki crkne, ipd. Na Caminu ni treba upoštevati nobenih pravil oblačenja (razen tistih, ki jih narekuje mati narava) in vsak se lahko obnaša tako, kot se mu zdi, da je najbolj primerno. Na Caminu teče vse skupaj v nekem čarobnem ritmu. Ves čas si v premikanju. Ves čas se nekaj dogaja in vedno

nekaj novega, saj tisto staro puščaš za seboj. Večji del dogajanja sloni na "prišel-videl-šel naprej". Kamor prideš, si tujec. Nomad. S seboj nosiš res le tisto najnujnejše za preživetje, s tem pa tudi precej manj neke lažne odgovornosti. Odgovornosti do sistema, ki zahteva od posameznikov vse več svobode, jemlje pa jim jo na perfidno prefinjen način, z načrtnim ustvarjanjem vedno novih potreb in življenjskih stilov in s spodbujanjem množične potrošnje. Vsakdanji problemi, ki se v vsakem od nas kopičijo dan za dnem in slej ko prej pripeljejo do takšne ali drugačne bolezni, med romanjem nimajo prave teže, saj

na vse skupaj gledaš iz druge perspektive. Tam doživljaš svobodo v pravem pomenu besede. Tam živiš tako, kot bi bilo treba živeti.

Že res, da od hoje ni mogoče živeti, a je res tudi, da poznam preveč ljudi, ki živijo zato, da delajo, da zaslužijo za hrano, da lahko delajo, in

nemški romar zadnjih nekaj dni v življenju lepo. Umril je svoboden.

V jutru po najstrašnejšem dnevu na Caminu sem se počutil precej klavarno. Zaradi teka v sandalih s težkim bremenom na hrbtu se je znova oglasila poškodba iz prvih dni. Ja, spet me je spi-

smo se odločili, da gremo le do 15 kilometrov oddaljenega mesta Ponferrada (na sliki). Brez trohice slabe vesti sem prekršil butasto pravilo o najmanj 20 kilometrih na dan in si privoščil en tak "moving rest day" (premikajoči počitek), saj me je zadnja etapa res uničila.

Emilia in Walter sta ostala zvesta asfaltu, sam pa sem vseeno zavil na blatno stezo, označeno z rumenimi puščicami, ki se je vijugasto spuščala po pobočju navzdol. Ker sem nekaj kilometrov pred Ponferrado po pomoti zavil na daljšo od obeh možnih poti, sem bil "nagrajen" z dodatnimi tremi kilometri hoje, tako da sem v mesto vkorakal v stilu "okoli riti v žep".

Do zavešča sem se privlekel utrujen, kot bi prehodil 81 in ne 18 kilometrov, med napornim prestopanjem z noge na nogo pa sem, priznam, kar nekajkrat resno pomislil

na to, da bi katero od etap do Santiaga vendarle presleparil z avtobusom.

Šele v zavetišču sem opazil, da mi je med hojo kar opazno otekla leva noga. Nad gležnjem je bila precej debelejša od desne, če pa k temu prištejem še pogled na pomilovanja vredna stopala, kjer sem imel s "flajštri" povite vse prste, pa še oba podplata in peti, je bilo stanje res alarmantno.

"Kaj se pa greš, človek?" me je ob pogledu na razcveteni spodnji okončini vprašal romar mojih let, ko sva v kopalnici skupaj čakala na prost tuš.

"Nič, le malo prehitro in preveč hodim, ker se mi nekoliko mudi," sem mu pojasnil. Ko sem mu v nadaljevanju debate povedal, da sem iz Slovenije, se je nasmešnil in rekel:

"A ti si ta hitronogi Slovenec, o katerem se med romarji širijo zgodbe, da premaguje nekaj etap naenkrat?"

"Ja, najbrž res, ampak saj vidiš, kakšno ceno plačujem za to," sem mu odgovoril in skomignil z rameni. Potem sva se začela oba smejati.

/ dalje

se vrtijo v tem začaranem krogu in si ga lišpajo s kopičenjem materialnih reči, ki so na poti k sebi povsem nepotrebne.

Če nič drugega, se je imel

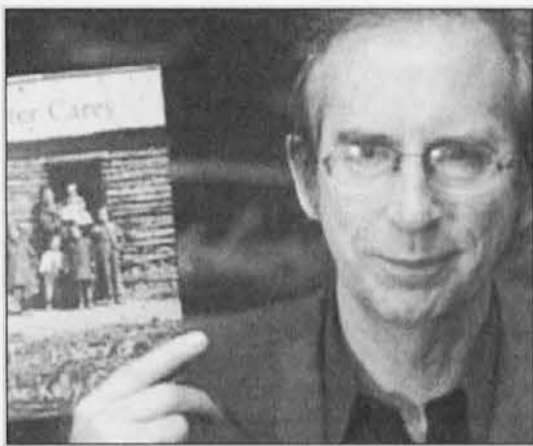
kalo v skočnem sklepu, pa tudi žulji niso bili nič manj žuljavi. Da utrujenosti niti ne omenjam.

Ker sta se tudi Emilia in Walter počutila podobno,

S 6. STRANI

Zaljubljeni...

A je prvič po treh letih dišala tako, kot je treba." Mlajši avstralski pisatelj **Tim Winton** (1960), ki piše o majhnih krajih in ljudeh v vsakodnevnih, včasih tudi mejnih situacijah, se drži načela: "Če razumem kraje, razumem tudi ljudi!" Po vsem svetu uveljavljeni **Peter Carey** (1943, na sliki), ki že več kot petnajst let živi v New Yorku, pa je priznal: "Ne mine dan, da se ne bi spomnil na Avstralijo. Če bi živel tam, mi najbrž ne bi zbuja la taknih čustev..."

VEČ KOT LJUBEZEN JE OBSEDENOST

Prejomenjeni **Robert Drewe** je to tesno povezanost Avstralcev s prostorom pomenoval kar z obsedenostjo. V uvodu knjige, v kateri je zbral najizrazitejše obmorske zgodbe angleško pišo- čih književnikov, jo je tudi opredelil (delno prirejeno, skraj-

šano): Avstralija je največji otok na svetu in devetdeset odstotkov njenega prebivalstva živi ob obali. Vendar je bila - prav ironično - veličastnost oceana in njegovih obal v avstralski književnosti

samo za običajen poletni užitek in uteho, ampak je prava obsedenost, ki različnim generacijam skoraj obredno popolnjuje telesne in duhovne potrebe: vzljubijo jo kot otroci, se kot ljubimci in mlado-

poročenci vedno znova vračajo k njej; prihajajo k morju s svojimi otroki in se končno kot upokojenci pogosto naselijo v njegovi bližini. (...) In s teh verand in predverij, ki posmehljivo-optimistično zrejo ven na odprto morje, z južnim vetrom in butanjem valov v ušesih, stari Avstralsci odhajajo v večnost za obzorjem.

Sestavine sodobne avstralske književnosti so po ugotovitvah Mahničeve: stiske modernega človeka, zdrava mera humorja in samokritičnosti, negotovost in iskanje ter otipljiva navezanost na Avstralijo. Avstralski roman ni preoblečena različica ameriškega ali britanskega. O tem se lahko sami

prepričate, če se na primer lotite branja **Richarda Flanagan**. Slovenski prevod njegovega prvenc **Smrt rečnega vodnika** je pred kratkim izšel pri Cankarjevi založbi.

Tudi avstralska sodobna poezija je specifična. Bolje jo bomo spoznali v antologiji, ki so jo pripravili dolgoletni izseljenec v Avstraliji, pesnik in prevajalec **Bert Pribac**, urednik **Aleš Berger** in pesnik **dr. David Brooks**, profesor književnosti na sidneyski univerzi; z naslovom **Vesolje okrog kuščarja** je 15. maja izšla pri založbi Mladinska knjiga.

In koliko je zanimanja za sodobno avstralsko književnost po svetu? Vse več in več. Omenjeni Flanagan, ki mu je k širšemu krogu bralcev pripomogla tudi filmska ekranizacija njegovega drugega romana **The Sound of One Hand Clapping (Plosk ene roke)**, je ob rastoči popularnosti avstralske književnosti pikro pripomnil: Ti sveži, samosvoji glasovi imajo trden občutek za prostor; niso kot tiste brezbarvne knjige, postavljene v nekakšno mednarodno tranzitno čakalnico.

Kdaj bomo drug drugemu ljudje?

Zaznamovani

Zadnje tedne slovenska javnost spet bolj intenzivno premišlja komunistično preteklost. Spisek delovanja bivše komunistične tajne policije UDBA.net je pretresel celo ravnodušne postkomunistične vladarje. Ti so namreč doslej uspešno čistili za seboj in delali meglo pred seboj ter tako z nadaljevanjem bivše tajne organizirane politične oblasti tudi v demokraciji obvladali položaj. Z vstopom v Evropsko zvezo in posebno z NATOM, kjer igrajo glavno vlogo ZDA, pa se zadeve spreminjajo. Svoje bo opravilo tudi zaslišanje bivšega predsednika v Haagu, kjer se lahko zgodijo tudi neprijetna razkritja doslej javnosti neznanih dejstev, ki pa bodo razsvetlile še kaka ozadja prehoda. Tako je vsaj nakazal preizkušeni novinar Jurij Gustinčič na nacionalni televiziji ter Slovence vnaprej pripravil na morebitna presenečenja. Tudi bivši in sedanji predsednik države sta se ob srečanju s hrvaškim predsednikom Mesičcem dotaknila te teme.

Vsi se bojimo zaznamovanosti, ki pa je bila pravilo komunističnega sistema. Če ste bili iz družine z negativnim predznakom, kakor se je to dogajalo mnogim državljanom bivše države, vas je sistem označil že v zibki in ta zaznamek se ni končal s formalnim zlomom sistema, pač pa se vleče do danes. Ne samo, da so še vedno zamolčane in neidentificirane vse žrtve bivšega režima. Še naprej se negativni predznak drži vseh državljanov, ki smo v kakršnikoli opoziciji bodisi iz preteklosti ali pa tudi tistih, ki se ravno zaradi take preteklosti zavzemajo za to, da bi enkrat zaznamovanost presegli in uvedli tudi dejanske demokratične razmere. Če je šlo prej predvsem za moč sistema in oblast politične elite, gre zdaj bolj za ohranjanje kapitala in tako za posredno politično moč, kontrolo nad demokracijo. Sicer nas je premier Rop seznanil s tem, da vlada kadruje in bo kadrovala po strokovnih kriterijih. Poznavalci pa vedo povedati, da se praviloma pomembne službe dobijo le na podlagi pripadnosti vladajočim strankam. Tako se bivši pozitivni politični predznak, ki so ga bili deležni vsi bolj ali manj vpleteni revolucionarni akterji sistema, spreminja v kapitalno prednost in tako v politično premoč. Kakor so komunistični rablji fizično in moralno odstranjevali številne ljudi, ki so jih prej družbeno ožigosali, se to nadaljuje v finejših oblikah danes zato, da bi se ohranil prednostni položaj že privilegiranih. Beseda privilegirani pomeni imeti svoj zakon. Udba je uveljavila svoj zakon, ki je vladal nad zakoni države. V času tranzicije je ta ostal kot nenapisan zakon in so ga ohranjali centri politične moči bivšega partijskega šefa in predsednika nove države ter njihovi medijski serverji iz centra Zdenka Roterja, Nika Toša in drugih. Njihova s silo pridobljena pozitivna zaznamovanost služi zdaj bivšim komu-

nistom, njihovim naslednikom in novejšim sodelavcem kot znamenje moči in oblasti.

Na drugi strani pa še vedno obstaja in se celo povečuje množica družbeno negativno zaznamovanih. Če so bile to v preteklosti žrtve režima, ki ga je kontrolirala UDBA, zdaj narašča število žrtev take zakulisne politike in dvovladja. Vedno bolj praznih rok ostajajo delavci, ki jim sedanja oblast namerava utrgati še nekaj denarja in jih poriniti v še večjo bedo ter nje in še njihove otroke zaznamovati za vse življenje z revščino. Podobno ta oblast vedno bolj zaznamuje tudi upokojeince, predvsem tiste, ki nimajo nobenih pozitivnih znamenj iz preteklosti. Vsekakor pa bo Ropova vlada s prodajami premoženja in s prodajo gospodarskih družb v privatne roke - dolgovi pa v roke že tako obubožanih državljanov, kakor se je to zgodilo s prodajo SIB banke in njenih poslov v ljubljanskih komunalnih podjetjih - prihodnjim rodovom nalozila nova bremena. Plačevali jih bodo spet najubožnejši, medtem ko si privilegirani spet manejo roke, saj jim je znova uspelo povečati svoje deleže pri bodočih donosnih poslih.

Kako dolgo bo potrpežljivi Slovenec prenašal to zavajanje in goljufanje, je težko reči. Za zdaj ima oblast v rokah še dovolj medijskih in drugih slepil, ki jih bo tudi povezava z Evropo težko odpravljala. Eno takih slepil je tudi avreola slovenskih intelektualcev, ki mnogim ne da odpreti oči in opozoriti na te sistemske zavore, da bi odpravljali te predznake in pogledali družbeni resnici v oči. Bo odkritje dosjejev pripomoglo k temu? Upam, da se jih je lahko ogledal tudi evropski komisar za človekove pravice, ki se je ta teden mudil pri nas. Brez dvoma je opozoril na boleče probleme Romov in izbrisanih, morda pa tudi na izbrisane v vojni in revoluciji, čeprav mediji pri nas tega niso poudarili. Opozoriti je treba tudi na izjavo Društva veteranov za Slovenijo, ki opozarjajo, da se pri nas bolj povečujejo tisti, ki so se borili proti novi državi, kakor pa tisti, ki so zastavili svoja življenja zanjo. Sicer pa je tudi to posledica omenjenih zaznamovanj iz komunistične preteklosti, od katere se zaradi znanih razlogov tako težko poslavljamo. In ob koncu ni odveč vprašanje, kdaj bomo iz zaznamovanosti prodrli do človeka in bomo drug drugemu ljudje, ne le volkovi. Spoznanja, da je to za preživetje človeka nujno, če hočemo premagati vojne, terorizem in tudi bolezni, kakršna je npr. nevarni SARS. Vendar pa kaže, da tudi okužba s totalitarnim sistemom ni manj nevarna, le da bolj prizadene duše kakor telesa. Če seveda verjamemo Jezusovi besedi, da se ni bati onega, ki umori telo, pač pa onega, ki pogubi dušo s telesom vred, potem se lahko zamislimo nad to duhovno okužbo. Seveda če je še dovolj vere v nas.

Janez Juhant

PDG / Tri gostovanja različnih gledaliških hiš

Tri predstave, trije biseri

Primorsko dramsko gledališče je ob letošnji abonmajski sezoni, ki je v repertoarni ponudbi nudila nekaj imenitnih odrskih postavitev, svojim zvestim obiskovalcem priskrbelo še nekaj odličnih in žanrsko raznolikih predstav izven abonmaja. Tako so se v minulem tednu zvrstile kar tri gostujoče uprizoritve.

Gostovanje Hrvaškega narodnega gledališča iz Splita

Prvo je bilo na vrsti gostovanje Hrvaškega narodnega gledališča iz Splita, ki je prikazalo delo dramskega igralca in tekstopisca Elvise Bošnjaka (rojenega v Splitu 1971) v režiji Nenni Delmestre, ki je do danes zrežirala že trideset gledaliških del, med katerimi so mnoga prejela prestižne nagrade na festivalih doma in v tujini. Tudi to je bilo na 13. Maruličevih dnevih, festivalu hrvaške drame in avtorskega gledališča, ki je potekal lani julija v Splitu, nagrajeno s sedmimi nagradami; med temi so tudi nagrade za najboljšo režijo, najboljšo festivalsko predstavo in najboljšo uprizorjeno besedilo. Drama o družini iz Dalmatinske Zagore se v poudarjenem realističnem slogu in podajanju odvija v ga-raži kmečkega poslopja ob kolinah. Medtem ko sinovi režejo svinjino, njihova mati umre v bolniški postelji. Med topljenjem masti, sušenjem pršutov in kupovanjem svinj, ob vsakdanjem delu velike domačije, ki poteka skorajda v tišini, se razvnamejo pogovori o delitvi družinskega premoženja, ki ga pač z različnimi občutki spremljajo sinovi, ki so ostali na domači kmetiji in tisti, ki so odšli v mesto in se odtujili od podeželskega življenja. To je drama malih ljudi, ki odslikava realno, prav nič idealizirano življenje, ki beži, tudi mimo vsakega izmed nas, tako kot šumeča reka, v kateri je utonil Strinin sin. Igralci so

ustvarili izredno dobre, veristično prikazane like, kar gledalec takoj zazna in tudi ceni njihovo vrhunsko igro.

Gostovanje Gledališča Koper

Popolnoma drugačno razpoloženje je v veliki dvorani Primorskega dramskega gledališča ustvarilo v torek, 13. t. m., Gledališče Koper, ki je prišlo v goste s *Krčmarico Mirandolino*, verjetno najboljšo komedijo slavnega beneškega komediografa Carla Goldonija (1707-1792). V režiji Katje Pegan je delo doživelo premierno uprizoritev v letošnji sezoni v lanskem oktobru in poželo laskave ocene pri gledalcih in kritikih. Slovenski prevod Vladimirja Knafliča je primorsko obarval igralec in režiser Adrijan Rustja in mu tako prilil še dodatne komične sočnosti od krepkih izrazih, ki vsakič vzbujajo v gledalcu spontan smeh. Dinamično igro vse-skozi virtuosno obvladuje Saša Pavček v vlogi iskriivo spogledljive, do dostojne mere duhovito izzivalne, a tudi preišljeno preudarne

Mirandoline, ki zna s prijaznostjo, vpludnostjo, ustrežljivostjo, mikavno privlačnostjo očarati in ujeti na limanice vsakega gosta, tudi viteza, ki prezira ženski spol. Toda ob koncu vzame za moža svojega zvestega Fabricija, kakor ji je priporočil oče na smrtni postelji. Razigrani, kot metuljček po odru "plavajoči" Mirandolini Saše Pavček je bil povsem kos Boris Cavazza, kot redkobeseden, a zmeraj oprezno prisoten Fabricij, ki kljub plamtečemu ljubosumju ve, da bo Mirandolina le njegova.

Gostovanje SNG Drame Ljubljana

V soboto, 17. t. m., pa je v PDG gostovala SNG Drama in novogoriškim gledalcem prikazala delo iz lanskega repertoarja, *Četrta sestra*, poljskega avtorja Janusza Glowackega (1938), ki ga je v slovenski jezik prestavila dramaturginja Darja Dominikuš, zrežiral pa Slobodan Unkovski. Četrta sestra (spisana l. 1999) se tematsko nekako navezuje na Čehova in njegove *Tri sestre*, saj je tudi

tu prisotno nenehno hrepenenje oditi v tujino, v boljši svet, v Ameriko, a te sanjske blodnje in upanja se kaj kmalu razblinijo v spopadu z realnostjo. Zgodba se dogaja v Rusiji po padcu komunizma, ki bi ga oče-general, (v odlični igri Poldeta Bibiča) rad nostalgično priklical nazaj v svojih izgubljenih idealih, prav tako bi ga tudi njegova najstarejša hči Vera (izvrstna Saša Pavček), ki veruje v mater Rusijo. Srednja sestra Katja (imenitna Nataša Barbara Gračner) se spopada s kruto resničnostjo, saj mora, čeprav je pravica, krmiti živali v cirkusu, ker pač boljšega dela ne najde. Svoje razočaranje utaplja v alkoholu, kar počenja tudi general. Najmlajša hči Tanja (Maša Derganc) pa je neobremenjena, brez predsodkov; je pač hči nove dobe, v kateri ni prostora za iluzije in ideale. Vladarja sta v njem le denar in uspeh, ki kraljujeta v mafijskih krogih, kjer je doma trgovanje z mamilami, orožjem, pa tudi prostitucija, pač najbolj podli "biznis". Četrta sestra, ki je pravzaprav posinovljenec generala mladi Kolja, zablesti, a le kot utrinek, v ameriškem filmu v vlogi prostitutke. Užaloščena mati (čudovito mladostna interpretacija Štefke Drolčeve) ob nasilni smrti edinca, pa postane donosno reklamno orodje v rokah neobčutljivih "biznismenov" in vesela uživalka uspehov.

V tri ure trajajoči, skrbno pripravljene predstavi se prepletajo komični, groteskni, tragični in humoristični situacijski vzli, ki privedejo do absurdnega konca, ki nima lo preseneti gledalca in mu pusti grenkoben priokus v ustih in mislih.

Iva Koršič